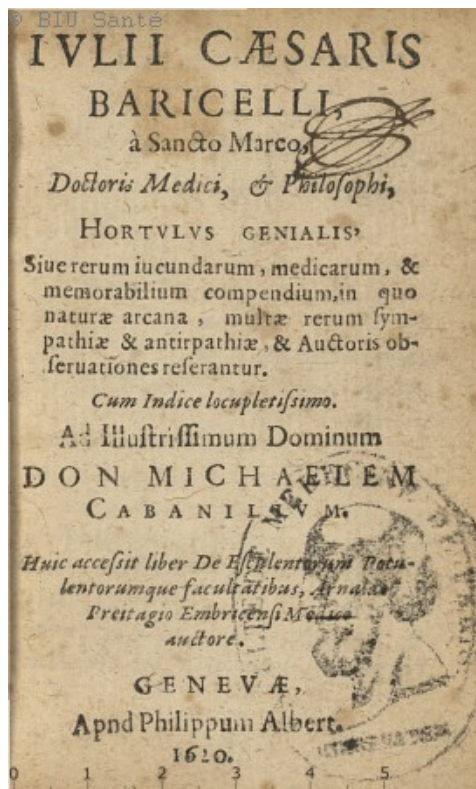

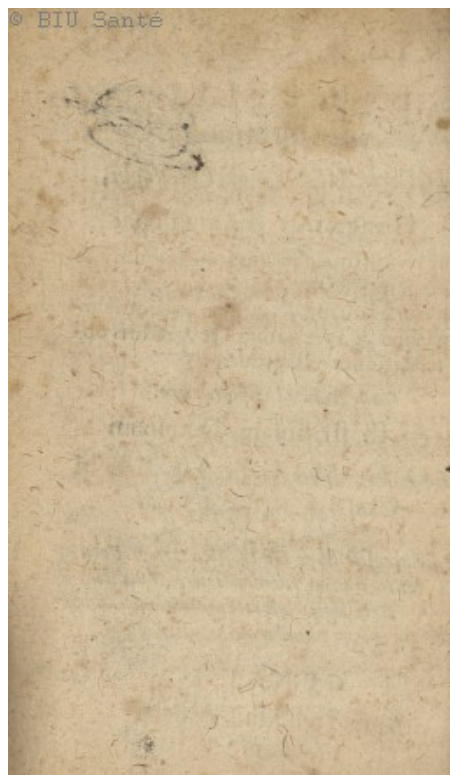
Bibliothèque numérique

medic@

**Baricelli, Giulio Cesare. Hortulus
genialis sive rerum iucundarum,
medicarum, & memorabilium
compendium, quo naturae arcana,
multae rerum sympathiae &
antirpathiae, & Auctoris
observationes referantur**

Genevae : Apnd [sic] Philippum Albert, 1620.

Illustrissimo Domino
 D. MICHAELI CABANILIO
 Mæcenati optimo,
 IVLIVS CÆSAR BARICELLVS
 S. P.

 Hortulus ille genialis, quem
 tuis auspiciis, Illustrissime
 Domine, elapsis mensibus
 condidi, & apparavi, hoc
 nouo vere ineunte germinare cœpit, ut
 fructus suos orbi ostendere pœssit. Illum
 ad te mitto, ut in eo ambulans, planta-
 rum varietatem, floresque redolentes
 perspicias, & fructus, qui tam mirè stu-
 diosos, literarumq; professores delectat,
 gustes & attingas. Felicissima mihi fuit
 ætas præterita, quando præsentia &
 colloquio tuo suauissimo frui licuit.

¶ 2.

quotidie ete nim inter nos (hoc tua in m
beneuolentia & fauore operante) se
mones dulces, variaque literarum dis
cussiones aderant, oreque tuo ita accin
seleclaue audiebam, ut ea longo stud
vix posse acquiri tenerem. Hoc autem
mirum haud est, tu enim maiorum tu
rum instar, cum armorum tum li
terarum studio insinul operam naua
sti, quo fit ut non modo Politicarum re
rum & Mathematicarum, verum atque
naturalium, & historiarum exactam
cognitionem retinere videaris. Quid di
ca de Poesi, mellifluis concinnisque ver
sibus quos tu animi gratia contexi
Hem versus? Hem sestina? Videor
profecto fere in extasim abire cum il
los pronuntiantem audio: tanta enim
verborum suauitate carmina proferis,
tantum is nitoris & cultus inest, ut re
uera

DEDICATORIA.

nera nec dulcius, nec suavius quid posse
auscultari confitear. Proinde saepe me-
cum more poetico dicebam,

Gaudet humus, plaudunt Nymphæ,
Faunisque bicornes,
Carmina dum Michaël promit ab
ore suo.

Vtinam ergo diu noctuque mihi tuo cō-
spectu frui liceret, ut quæ admiror, quæ-
que in te grandiora, grauioraque reco-
lo, continuo mente, oculisque corporis
retinerem. Maiores tui tam in ceterioribus
quàm Terraconensi Hispania, & in hoc
Regno Neapolitano, in quibus Illustris-
sima familia tua maximè viget, nihil
proprius, nihil excellentius expetiuere,
quàm suorum procerum nobilitatem &
excellentiâ armis & literis conserva-

EPISTOLA

re: quo factum est, ut i & opibus & sanguine proprio Regibus nostris, & contra Gallos, Bethicam, Tunetes, Flandria populos, Terraconēses, Turcas, & Leutrecchum olim inservierint. Quantum verò profecerint in huius regni recuperatione tempore Alfonsi Regis & suorum posterum, quantum in bello Patrassi, Ducis Albanie, in bello Pedemontano, & in aliis quamplurimis factionibus, plena sunt historia, & à multis scriptoribus capiuntur, veluti ego in libro nostro de Hydronosa natura, olim dicto illustrissimo D. Don Hieronymo fratri tuo, fusius percurri. His etiam de causis Don Aloysius frater tuus pro Rege nostro inter primos Duces, contra Sabaudiam profectus est, ubi quantum profecerit notissimum omnibus esse credo. Omnes tamen citra armorum militieque

DEDICATORIA.

riæque cultum in literis præstantissimi
 extitere, (ut Admiratus in libro Fa-
 miliar. Nobilium Neapolit. recensuit)
 bene recolentes veram nobilitatem à
 virtutibus comparari: propterea in hac
 tua Illustrissima familia, arma, & lite-
 ras, tanquam ex hereditate semper vi-
 guisse, huiusque viros erga studiosos, be-
 neuolos & optimos Macenates existi-
 se legitur. Hinc ille domi & militia cla-
 rus D. Garcia atavus tuus, olim Troia
 Comes, Bartholomeum Facium virum
 in literarum studio apprimè versatum
 cohonestavit. Ille autem in Regis Al-
 fonsi Aragoniæ factis, D. Garcia magni-
 ficentiam, animi dotes, fortitudinem, &
 in Regem servitia propalavit. D. Di-
 dacus eius filius Troia & Montella
 Comes, Joannem Cottam familiarem
 habuit, ut ex illius carminibus perspi-

citur, cum de Montella verba facit. D.
Troianus istius filius, Iacobū Sanaza-
rium mirificè adamavit, hinc ille suas
Salices dicavit. Ceteri, alios viros do-
ctos amplexi sunt, ut innumera extant
opera talium procerum nominibus de-
dicata. Sed omittamus hac, tu enim ma-
iorum tuorum nobilitatem & pruden-
dentiam consequutus, armorum, litera-
rum, equestris studium es ample-
xus, & in iis admodum profecisti, ob id
etiam erga studiosos magnam ostendis
benevolentiam, inter quos ego non par-
vam apud te adeptus sum gratiam, &
auxiliis tuis studia mea graviora facta
sunt. Inter alia, a State retro elapsa,
quia indoles animi tui ad altissima ten-
dit, ut Conuiuium siue anniuersaria
Platonis, antiquorum Philosophorum
more, innovare inuisisti: legeras enim
Pla-

Platonem Philosophorum patrem septimo die Nouembrii, quo ortus fuerat, in Conuiuium discumbentem remotis dapibus expirasse: quod Conuiuium prisca Platonici usque ad Plotini & Porphyrii tempora quotannis instaurabant: quare ipse, ut tibi obedirem, quamplurima ad librum Conuiuii Platonis, sine de amore attinentia collegeram, ut in eo explicando assumerem. Adueniente autem tempore à Quartana incipiente (proh dolor) inuasus fuisti, idcirco Neapolim, ut Cœli Solique clementiam pro illa profiganda assumeres, proficisci coactus es. Quapropter studia mea torpescere visa sunt, & ipse animi moribus ob malam tui valetudinem & absentiam ab inceptis desistere volui. Quia tamen inter studia, multa miscellanea, nonnulla illustrium Medicorum

rum & Philosophorum apophtegmata,
naturæ arcana, rerum Sympathias &
Antipathias collegeram, quibus aliquot
meas observationes addideram: in hoc
veris principio illa omnia in compen-
dium reddidi, nominique tuo clarissi-
mo & famæ immortalitati sub Hortuli
genialis titulo dedicare & typis com-
mittere proposui. Tu verò qualis ipse
sit, benigno favore prosequere, atque
ab invidis & Zoilis vindicato. Hic
enim tuis auspiciis incepit, tuis auspi-
ciis excuditur, & tuis vivere oportet:
proinde æquum est ut tuo splendore
illustretur & tua gratia foveatur,
siquidem parvus tuus potius quam meus
dici meretur. Quod si videre hunc
Hortulum meum hilari vultu, ut
servorum tuorum manuscula recipere
soles dignaberis, utique ad alia
eque

DEDICATORIA.

eaque grauiora que in manibus habeo
me conuertam, tibi que viro Illustris-
simo, nominique dicabo.

Vale. A Sancto Marco Calend.
Septemb. M. DC. XVII.

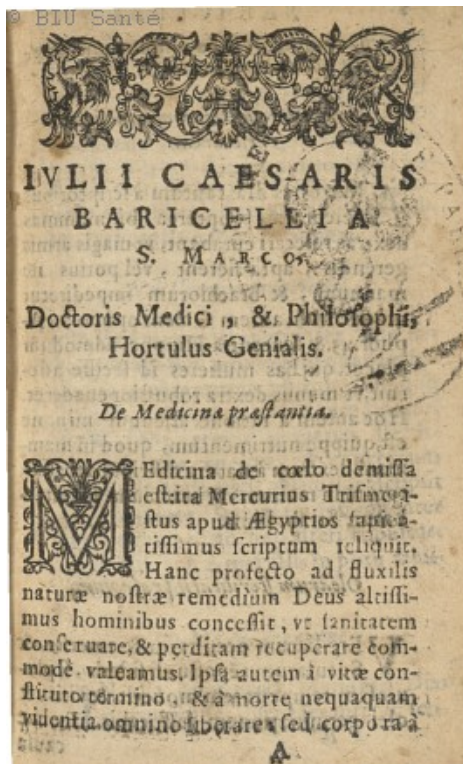

AD LECTOREM.

EN amice Lector, quæ fortè inter placidiora studia miscellanea exarauimus, ad præsens sub Hortuli genialis nomine in publicum, & in tui gratiam potissimum emittuntur. Libuit hunc alterum ingenii nostri partum typis committere, ut posteris nostram beneuolentiam & tui iuuandi declaremus desiderium. Tu igitur labores nostros quales quales sint, hilari fronte accipito, & si quid inter scribendum aut excudendum errati irrepperit, benignè corrigas.

Vale & hoc Hortulo nostro geniali fausto sydere fruire.

IV.

corruptione, & festina dissolutione præ-
servare potius iudicatur.

*Amazones cur mammas dextras
resecarent.*

Amazones illæ, tantum à scriptoribus
celebratæ, propterea sibi mammas
dextras resecari curabant, ut magis armis
gerendis, aptæ fierent, vel potius ne
manuum, & brachiorum impediretur
motus. Mihi autem Galeni opinio 7. A-
phor. 43. & sententia Hippoc. admodum
placet, qui has mulieres id fecisse asse-
ruit, ut manus dextra robustior evaderet.
Hoc autem à ratione alienum minime
est, quippe nutrimentum, quod in mam-
mam dextram à natura distribui debebat,
eorum in manum, & brachium immitto-
batur. Strab. lib. ii.

Oleum sterilitatis presagium

Vergiliarum occultatio, & emersio, &
Sicularum tempestuosi sideris, si plu-
viosam tempestatem mouerit, & vitis, &
olci germinationem suffocabit. Ex hac
causa

causa Democritus olei præuisa caritate, magna vilitate oliuas, in toto eo tractu coemit, mirantibus qui paupertatem, & doctrinam, quietem homini oblectamento esse sciebant: atque vt apparuit causa, & ingenio diuitiarum accessio, restituit mercedem, contentus se ita probasse, opes sibi in promptu esse eum vellet, Ex Fran. Iunctino in Sphæra.

Nili fluminis proprietates.

QUædam aquæ reperiuntur, quæ fecunditatem proprietate quadam inducere celebrantur: ita est aqua Nili, quæ sua vi nitrosa, vt voluit Seneca 3. natur. quæst. sæpè vteros perpetua sterilitate occlusos aperuit, & conceptum fecit: Vnde mulieres in Ægypto, vt scripsit Aristot. quinos, & quaternos frequenter fœtus edunt, ratio non alteri tribuitur, quam Nili aquæ, quæ illis in potu familiarissima est.

De Mundi creatione.

IN qua Anni parte Mundus à Deo creatus fuisset, discordes inter se scilicet

ptores sunt, vt Hebræi, Ismaelitæ, Chal-
dæi, Arabes, Ægyptij, Græci, & Latini.
Multi enim in Æstate, nonnulli in Verei.
alij verò in Autumno conditum fuisse;
contendunt. Moyfes fuisse in Autumno
asserere videtur, cum in Genesi dicat. Ge-
minet terra herbam viridem, & facien-
tem seminem, & lignum pomiferum faciens
fructum iuxta genus suum. Ex Ægyptiis
nonnulli Æstate creatum asserunt. Inter
Latinos Cardinalis Aliacensis Vere no-
uo conditum voluit. Id super variât, quia
Planetas, aliquot asserunt in mûdi prin-
cipio fuisse creatos in suis domibus: So-
lem scilicet in Leone, Lunam in Can-
cro, Martem in Scorpione, Saturnum in
Capricorno, Venerem in Libra, Mercu-
rium in Virgine, Iouem in Sagittario. Al-
lij, Planetas volunt, in suis altitudinibus,
præter Mercurium, omnes fuisse colloca-
tos. Quæ autem opinio sit verior, D. Tho-
mas 4. sent. dist. 2. artic. 8. videndus est.

Murium sagacitas.

MVres ex omnibus animalibus, quo-
dammodo futurorum præscijs esse
cognoscuntur. Cum enim domus aliqua
con-

HORTVLVS GENIALIS. §

consenuit, & ruinam aliquam iam cominatur, primi sentiunt, & relictis suis cauernis, pristinisque habitationibus. domum relinquunt, propere fugientes, aliudque domicilium quærunt. Ælianus de var. hist. lib. 1. & Leuius Lemnius de secr. nat.

Pluuiosa tempestatis Prognostica.

Vergiliarum occasus matutinus, si nubilo Cœlo accadat, hyemem pluuiosam denunciât: si sereno Cœlo, asperam. Sic Veneris, aut Martis per Pleiades transitus aliquot diebus pluuiosam ciet tempestatem. Saturnus insuper cum corpore, aut radiis ad Arcturum accedit, idē minatur. Ex Plinio, & Obseruat. Stadij.

Agricola non semel tempestates, & serenitates prædicunt.

Multos profecto cognoui pastores, & plerosque agricolas, qui in prædicendis serenitatibus, & tempestatibus, magnę mihi erant admirationi: tanquam curiosus sciscitabat, qua viâ, & ordine hæc scirent? ratus forsan simplices, & idiotas,

non posse tanta certitudine futura præ-
noscere, nisi vel Dei munere, vel Dæmo-
nis actu id fieret. Ex relatu diuersas stel-
larum constellationes ab iis experientia
cognitas, noctu, animaduerti, quarum ob-
seruatione vera prædicunt. Experti enim
sunt Pleiades in Autumno, quæ in prin-
cipio noctis oriuntur, cum Marte, vel Ve-
nere mouere tempestatem. Arcturum nõ
sine grandine emergere. Hædorum or-
tum, & occalum tempestatem pluui-
sam in regionibus nostris pronuntiare, &
alia, quæ in promptu tales habent, licet
aliis nominibus hæc sidera nominent.
Quare mirum non est, priores stellarum
persecutores circa earum prædictio-
nes, multa nobis reliquisse, cum id sapi-
entia, & obseruatione perfecerint, quod in
præsentiarum idiotæ nullo magistro fa-
cere valent.

Valeriana mira sis contra epilepsiam.

Valeriana syluestris, quæ sponte na-
scitur, præter innumeras, quæ ab au-
ctoribus ei tribuuntur virtutes, hanc iam
diu, in multis, atque in seipso Fabius
Columa in histor. plant. expertam a-
peruit.

peruit, vt ſemel, vel bis radicis pulueris cochlearij dimidium cum vino, aqua, lacte, aut alio quouis decenti ſucco, & ægroti cōmoditate, & ætate ſumptum, epilepſia correptos liberet. Extirpatūr antequam caulem edat, & pueris exhibetur, & præſertim infantibus, qui morbo hoc facile laborant. Retulit auctōr multis puerulis lacte propinaſſe, multique amicis dono dediſſe: qui deinde diuino prius numine fauctore, gloriſicato, pulvere huius plantæ illis reſtitutam ſanitatem affirmarunt.

*Transformationes hominum in beſtiæ
non eſſe reales.*

QVædam monſtruosæ hominū transformationes in beſtias à multis auctōribus ſcribuntur, & inter alias, de illa Maga famoſiſſima Circe, quæ ſocios Ulyſſis in beſtias fertur mutariſſe: de Arcadibus, qui ſorte ducti trāſnatabant quoddam ſtagnum, atque ibi conuerrebantur in Lupos: de Diomedis ſociis, qui in volucres conuerſi ſunt, plurima adducunt. Hoc non fabuloſo mendacio, ſed hiftorica affirmatione multi confirmant, vt in

spec. natur. lib. 31. c. 122. Vincentius Beluacensis retulit. Afferunt enim (vt ait Solinus) vel magicis cantibus, vel herbarum beneficio in feras corpora transformari. Dicunt in experimēto Neuros populos in Æstatis temporibus in lupos mutari. deinde spatio, quod his attributum est, exacto, in pristinam faciem reuerti. An autem huiusmodi transformatio realis sit, vel illusue facta à Dæmone, D. August. lib. 12. de ciuit. Dei ita nodum enucleauit, Quod transformationes hominum in bruta animalia, quæ dicuntur aetæ Dæmonum factæ, non fuerunt secundum veritatem: sed solum secundum apparentiam. Quippe opus hoc tantum Dei est, vt in Concil. sacro Ancyrensi sancitum est.

Damonis astutia apud Indos.

Herba, quam Tabacchum appellamus, apud Occidentales Indos in magno erat pretio. Cum enim inter hos, de re graui agebatur, ad Sacerdotem illico accedebant, cui totum exponebant. Sacerdos autem coram illis frondem, vel furculum Tabæci sumebat, quæ carbonibus

HORTVLVS GENIALIS.

bus iniecta, fumum per os & nares excipiebat, & inftar mortui in terram cadebat. Paulo post consumptis fumi viribus in cerebro, responsa, sed ambigua, prout Dæmones per illusiones, & simulachra suggererant, populo dabat, quæ tanquam religiosa, & verissima cuncti recipiebant. Ita profecto hominum inimicus, Gentiles decipere consueuerat. Monardes de rebus Iudicis.

Quid Picus de scientiarum Varietate sentiret.

CVm quodam die Ioannes Picus Mirandula de scientiarum varietate differeret: In Hæbræorum, inquit, Philosophia, omnia sunt veluti quodam numine sacra, & in maiestate veritatis abdita, ceu prodigia quædam, & arcana mysteria. In Græcorum vero disciplinis, ingenium, acumen, & omnigena eruditio apparet, ut nulla vnquam gens fuerit, quæ dicendi copia, & ingenij elegantia cum illis possit conferri. In Romana verò Academia, ea ferè omnia, quæ ad ciuitatem, & vitæ mores pertinent, & grauitè, & copiosè sunt explicata, ac magnificè

dicta. Sic ut grauitas maxime Romanis, & imperij maiestas, Græcis ingenium, & acumen, Hebræis doctrina secretior, & quasi diuinitas ascribi possit. Crinitus de honest. discipl. lib. 5.

Subditos Principis vitam et plurimum imitari.

Prinicipis vitam subditi maximopere imitantur. Hinc factum est, ut ex philosophica vita Marci Imperatoris, magnum virorum prouentum ætas illa extulerit. Solent enim plerunque homines vitam Principis amulari, iuxta illud Platonis à Tullio in epist. ad Lentulum repetitum: Quales sunt in Republica Principes, tales solere esse ciues. Quapropter ex bonitate Principis Marci, plurimi se philosophari sinxerunt, ut ab eo dirarentur, Ex Herodiano, & Xiphilino.

Rutæ, & allia serpentibus aduersari.

Rutæ odor, allique serpentib. maxime est aduersus. propterea ex testimonio Aristotelis, 9. de hutor. animal. c. 6. habe-

¶ habemus Mustelam, cum dimicatura est cum serpentibus, rutam comedere. Hac etiam ratione ducti Persæ (auct or Simoni Sethi) coquinas allis replebant ut ipsas à serpentium consortio tuerentur.

Animalia oriri, & Vivere posse in igne compertum est.

Magna admiratione dignum est illud, quod ab Aristot. 5. de histor. animal. c. 19. adducitur, animalia scilicet oriri, & vivere in igne, cum elementum hoc omnia comburat: & nullatenus putrescat. In Cypro, inquit, in insula ærariis fornacibus, ubi calcites lapis ingestus copluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus maiores, quæ per ignem saliant, & ambulent. Equidem si à tanto viro hoc non aperiretur, vix credere homines auderent, cum totum rationi aduersetur, sed hæc, & alia maiora à potentissima natura fieri possunt.

Commemoratione dignum puto Aspalutis lacus naturam exponere. Salus ille quidem, ac sterilis est, sed tanta seuitate, ut etiam, quæ grauissima sunt, in seum iacta fluitent: nec quisquam demergi in profundum, ne de industria quidem facile possit. Denique Vespasianus, qui eius visendi causa illuc accesserat, iussit quosdam natandi inscios, victis post terga manibus, in altum deiici, & euenit omnibus, ut tanquam vi spiritus sursum repulsi, desuper fluitarent. Iosephus lib. 5. de bello Iudaic. c. 9.

Pisces marinos salubriores, & sapidiores esse fluminum piscibus.

Pisces, qui in mari nascuntur, tum sapidiores, tum salubriores sunt iis, qui in fluminibus, stagnis, lacubus, aut urbium riuulis sunt. Salsedo enim duriores facit carnem, & subtilioris substantiæ. Contra in piscibus, qui sunt in fluminibus, & proinde eorum caro excrementitia est, mucosa, & insuavis. Vnde apud Columellam extat lepidum dictum. Philippus

cum

cum ad Numidam hospitem deuenisset, & sibi e vicino flumine, lupum formosum appositum degustasset, expuissetq. dixit, Peream nigrum, putaui, vique adeo a Tyberino, vel marino differre putauit, ut illum piscis nomine, indignum iudicauerit.

Mulieris cinni fugant serpentes, & in Serpes mutantur.

Mulierum capilli, quibus tantopere gaudent, & pro quorum structura in exornandis multum consumunt temporis, cremati, serpentes abigere visi sunt. In autem in aquam iniiciuntur in vermes, non diu retenti commutantur.

Plurimos homines aque per tenebras, ac per lucem videri.

Rerum natura opulentissima, admirandam sapientissime hominibus visus aciem, oculosque splendentes praestitit, ut multi Felium more noctu vagare libere potuerint. Legitur de Alexandro, cum per tenebras aque, ac per lucem videri. Visum adeo acerrimum habuit Galenus.

quod in somnis, patefactis repente, palpebris, magnam ante oculos lucem videbat, ut ipse de se fidem facit lib. 7. Hippocr. & Platon. plac. c. 4. At miraculo Tiberij Cæsaris proprietas, qui in tenebris exacte videbat, de qua re adeo admiratur Tranquillus, ut id pro miraculo scribat.

Cibus sapidissimus quomodo appareat.

Qui sapidissimum cibum habere desiderat Gallinaceos pullos, qui lacte & panis micis saginari sint, in mensa procurent: ij profecto præstantissimum saporis exhibent, mireque cum palato incungunt gratiam. Anser etiam caricis nutritus, tum ad medicinam, tum ad gulæ saporem est optimus, & præferrim iecur. Vnde non mirum si in Insula Hispaniola apud Indos, porci harundinibus Zacchari saginati, tantæ sapiditatis, & bonitatis existant, ut febricitantibus etiam exhibeantur.

Gigantes in orbe quando fuerint.

Gigantum soboles paulo ante Diluvium apparuit. Patet hoc in Genesi c. 6. quod

et quando ingressi sunt filij Dei, ad filios hominum post autem Diluuium aliqui fuerunt gigantes, qui tamen non multo tempore durauerunt. Bonitas enim naturæ (vt inquit Abulenſis c. 3. Deuteronomij) in cibis, & aspectu cœli ad terram habitatai semen humanum in tanta virtute continebat, vt tanti roboris, & staturæ homines æræ illa produceret: postea paulatim deficiente natura, tanquam ad senium mundus iste declinauit, & humana corpora cum viribus minorata sunt.

Ad facies mulierum rugatas selectum præsidium.

IN gratiam rugatarum mulierum, & earum, quæ maculas in visu sortitæ fuerint, quo senium, turpitudinemque faciei abscondere valeant. optimum adducamus præsidium. Alumen tritum, & cū recentis oui albumine agitatum si deinde ferbuerit in olla, & spatula lignea continuo mouebitur, in vnguenti spissitudine transit. Hoc si biduo, vel triduo facies maneat, & vesperti collinitur, non modo emaculati, & erugati, verū miræ atque summæ

pulchram & gratam reddi animadu-
ercent.

*Maxima est Solis excellentia, & in hac
inferiora confluxus.*

Iam maximè Homerus Solis naturam,
& excellentiam admirabatur, ut illum
Deorum patrem, hominumque vocaue-
rit. Ipse enim omnium astrorum Rex est,
& tempora cuncta moderatur: annos,
mensēs, & dies distinguit, & efficit: nos sua
luce lætificamur, & eius calore sanamur.
Ipse virentes herbas, & terræ nascentia
germinare facit, & flores redolere. Ipse
fruges producit, fructus maturat, aërem
purificat, lucem affert, tenebrasque re-
pellit, elementa transmutat, animalia gi-
gnit, gemmasque pretiosas cum viribus
ex terræ visceribus mira virtute eruiere
facit. Hominem ipse cum homine gene-
rat, & tandem quicquid in terra oritur, &
occidit, corrumpitur & generatur in eius
potestate est: sic ait Aristot. 2. de gener. &
corrupt. quod propter accessum, & reces-
sum Solis in circulo obliquo, fiunt ge-
nerationes & corruptiones. Hæc, & alia
tali fidei Creator omnium dispe-
falsiss.

*Falsissimum est Salamandram in igne
vivere posse.*

AB Aristotele, & Æliano, Salamandram non modo in igne vivere, verum atque illud extinguere proditum est. His suffragatur Plinius lib. 10. c. 67. qui tantum asseruit Salamandræ rigorem esse, ut ignem glaciæ ad instar extinguat. Hi autem famigeratissimi viri dormire videntur, cum omnia & comburi, & consumi ab igne posse iudicentur. Falsum ergo axioma est, breuique spatio animal illud, antequam comburatur, licet rigidissimum foret, in igne vivere verisimile est. Totum hoc experientia innotuit. Narrat enim Matthiolus in lib. 2. c. 56. Dioscoridis in agro Tridentino, Veris, & Autumni tempore, maximam Salamandarum copiam reperiri, se autem, ut experimentum caperet eius, quod de Salamandra vulgo fertur, plurimas in ignem coniecisse, sed eas prorsus exarsisse, breuique penitus esse consumptas.

B B

Sabbatici fluminis admiranda proprietates.

INter Arcas, & Raphandas ciuitates (testimonio Iosephi. 7. de bello Iudai- co) regni Agrippæ, Sabbaticus fluius re- peritur, ita à septimo die, quem Iudæi re- ligiosè colunt, appellatus. Hic copiosus fluit, nec metu legis est, mirabilemque naturam obtinuit, siquidem interpositis sex diebus à fonte suo deficit, nudumque & siccum alueum relinquit. Quod au- tem mirabilius est, nulla mutatione facta septimo die similis exoritur, talemque continuo ordinem obseruare pro certo ab omnibus cognitum est.

Quàm sit exitiosum pro lactandis infanti- bus vitiosas eligere nutrices.

Nutrices pro lactandis puerulis ma- lis moribus imbutas, vitiosas, ine- ptas, crudeles vel superbas reiciendas existimo: mites autem, benè morigeratas sine vitio, & prudentes eligendas. Pueri enim ex iis educati ob acceptum nutri- mentum à parentum natura recedunt, & ad nutricis vitia vel prudentiam al- quam inclinationem habent. Inde legi- tur

tur Neronem crudelissimum à suis progenitoribus longe decessisse (quamuis prauam inclinationem vincere potuisset) ij enim benignissimi fuerant: ipse autem à crudelissima nutrice lactatus, & connutritus, propriam matrem interfecit.

Menstrualis sanguinis mulierum immanitas.

Maximum contagium in mulieris sanguine menstruo Plinius inesse credit. Refert enim nouellas vites eius perire contractu, rutam, & hederam illico mori, apes tactis alueariis fugere, lina nigrescere, aciem in cultris tonsorum hebetari. æs graue virus, & æruginem contrahere: equas, si sint grauidæ, tactas abortire, multaque alia perniciofa mala ex illius contactu fieri tradidit. Sed longe à veritate distat hic auctor: cuiuslibet enim mulieris sanguinem menstruum virulentum esse, falsissimum est, quippe in sana muliere non differt sanguis à sanguine, vitiumque illius in quantitate tantum persistit, vt bene Capiuaceus in sua Praxi recensuit, secus est in morbofa muliere: ex menstrualis enim istius sanguine nō

modo pericula, quæ à Plinio adducuntur, eueniunt, verum atque alia. Equidem canes epoto monstro in rabiem furunt. Homines in hecticam, & phthisim, si à veneficis ius in potu tribuitur, deueniunt. Olea contacta sterilescent. Alia etiam ex illius virulentia contingunt, quæ reticere melius est.

Frigidum potum post pharmacum assumptum magna Stilitatis assuetis fuisse.

A Egorabat olim in Sicilia Prorex Ioannes à Vega: sumptoque pharmaco segniter purgationem habebat. Medicus familiaris, ut aluum irritaret, iuris pulli sine sale paratum ciathum coram Principe habebat, illumque nauseantem, & tale brodium abhorrentem, ut ebiberet exorabat. Superueniens autem Philippus Ingrassia, iuris vice, libram aquæ frigidæ cum vncia sacchari mediocris albedinis propinavit. Erat enim ille frigida potioni assuetus, atque iecore percalidus. At frigida epota, destructa est contestim nausea, sedatisque nonnullis in ore ventriculi moribus, talem è vestigio purgationem feliciter perfecit, ut gratias referre.

referre Ingrassia pro tali frigida potione cupiens, argenteum illud vas, in quo reposita frigida fuerat, pretij aureorum nummorum quinquaginta, gratissimo animo donauerit. Ingrass. de frig. pot. medic.

*Verrucas cuiusdam animalculi liquore
persanari.*

REferam quod mihi in Apulia quodam loco, circa verrucas successit. Explorabat à me quidā nobilis, qui manus à verrucis nimis deturpatas habebat, aliquod pro illis abigendis præsidium. Ego profecto coram nonnullis multa, quæ alias verissima esse comprobauerā, illi consulebam. Inter hos, rusticus quidam inopinanter, se electissimum habere remedium pro iis penitus dirimendis non exploratum falsus est. Sciscitor quale sit, animalculum esse dixit: ad experimentum venimus, ægro consentiente. Rusticus animalculum inuenit. Hoc in floribus Eringij, & Cichoreæ æstiuo tempore moratur, est coloris talissimi, cum maculis rubeis, & quodammodo assimilatur proportionem corporis cantharidi.

licet parvulum sit. Acceperat aliquot ruficus, & singula in singulis verrucis digitis expressit: exibat liquor quidam, manus intumuit, & doluit, sed cum moderantia: intra tres dies detumuit, & sana facta est, nec verrucæ amplius visæ sunt.

Tauri sanguinem inter lethalia venena connumerari.

INter atrocissima, & suffocantia venena Tauri sanguinem recentem epotum connumeramus: congelatur enim in ventriculo, respirationemque impediens, hominem suffocat. Themistocles Atheniensis tanti veneni tentavit experimentum. Hic enim civium invidia à patria relegatus, ad Artaxerxem confugit, à quo dives factus est. Dum autem in patriam in gratiam Artaxerxis pugnare cogeretur, in Dianæ templo, hausto Tauri sanguine, vitam cum morte commutavit. ex Plutarcho.

Quo artificio durissima saxa frangere Galeamus.

Maris saxa non alia re frangenda, quam larido accenso retulit Olaus. Hoc

Hoc equidem rationi consentaneum esse ducimus, cum pingue humidum, salique commistum illud sit, ob id enim flamma potens, & acris est, diuque manet. Amibal vero dum Alpium rupes, ingressurus Italiam, comminuere optaret, saxa potentissimo igne concalescunt, acerrimo aceto humectabat, ita enim emollebantur, & in frusta cædebantur, fractionique facilius erat locus. ex Tito Liui.

De lapidis Abeſton mirabili virtute.

ABeſton lapis, quem Arabia, & Arcadia producit, si pretioſus fuerit, ſemel accenſus perpetuam flammam retinere videtur. Ex hoc Gentiles templorum candelabra conficere ſolebant, clarè animaduertentes fortiffimam flammam & inextinguibilem elicere, quæ nec ab imbris, nec tempeſtatibus extinguebatur. D. Auguſtinus lib. 21. de Ciuit. Dei, Athenis, Veneris Phanum fuiſſe refert, in quo de dicto lapide lucernæ conſtructæ fuerant, quæ aliqua intemperie extingui minimè poterant.

B. 4.

24. **BARICELLI**
Aegypti Reges opera magnifica, et admiranda antiquitus construxisse.

Opera ab Aegypti Regibus constructa
 omni admiratione digna semper
 existimaui. Hi porro Labyrinthorum, Py-
 ramidumque primi fuerunt auctores, &
 Mausolea, sepulchra, & Obeliscos. erexe-
 runt. Ferunt admisso facinore, Phæroné
 Regem è vestigio visum amisisse, decen-
 nioque cæcum fuisse. Vndecimo autem
 anno ab urbe Buci, accepto Oraculo,
 quod visum reciperet, si oculos mulieris,
 quæ tantum sui viri amplexibus conten-
 ta fuisset, cæterumque virorum expers,
 lotio abluisset. Hic ante omnia vxoris lo-
 tium tentauit, cum autem nihil cerneret,
 infinitarum mulierum vrinam experiri
 voluit, visumque recuperato, præter eam
 (vxorem enim duxit) cuius lotio visum
 accepit, omnes concremauit. Ab ea auté
 calamitate liberatus, cum alia in aliis té-
 plis donaria posuit, omnia egregia ad
 memoriæ diuturnitatem, tum maximè
 memorabilia, ac spectaculo digna in tem-
 plo Solis, gemina saxa, quos obelos vo-
 cant à figura veru centenum cubitorum
 longitudine, octonum latitudinis. Poly-
 dor.

dor. Virg. ex Herod. lib. 2.

*Co: adamone malinuncii presagium ali-
quando attulisse.*

Marcus Brutus cum exercitu ex Asia discessurus, nocte media, & profunda, splendidum erat lumen, & silentium vndique castra tenebant, multa secum memoria prodibat. Cum autem ad se venire aliquem præsenteret, intentus ad introitum aspiciens, horrendam, & monstruosam corporis feri, & terribilis, silentio sibi assistere imaginem respexit. Quis (inquit) interrogans Brutus, hominum, aut Deorum, es, quid tibi vis? quid ad nos venisti? Murmurans ille; tuus ô Brute (dixit) malus genius sum, in Philippis me videbis. Tum Brutus nihil perterritus, videbo, respondit, cogitabundusque accubuit. Verum Cassiana cognita clade deinde, cogitationesque suas videns, & spes fallaces sublapsas retro referri, in Philippis sibi ipsi mortem conscivit. Ex Plutarcho.

Olei, & vini, segetumque sterilitatis praesagus.

SYRIJ vespertinus occasus, si biduo antequerit, vel sequatur Plenilunium, segeti rubiginem, & florecentibus vredem pronunciat. Procionis occasus vespertinus, si interlunio eueniat, florenti viti, & oleæ germinanti iniuriam ex vredine adfert. Aquilæ vespertinus exortus, & Arcturi occasus, si in Plenilunium incidit, & olei, & vini sterilitatem, vtroque tum florente denunciât. Ex Iunctino.

Aëris salubritatem ad vitæ productionem maximopere videmus conducere.

IN Hybernia, quasdam Insulas, in quibus homines longissimæ vitæ sunt, reperiri compertum est, tanta est enim illarum aëris salubritas, ut vita humana longissime producat. Cum autem ad maximam senectutem homines deueniunt, deficiente paulisper humido radicali, caloris naturalis opera, quia anima propter complexionis bonitatem recedere nequit, in corpore magni suscitantur dolores: Idcirco illius regionis homines post diuturnos labores, vitam abhorrentes, longè
à pro-

à propria regione se deportari procurant, præsertimque ad locum minus salubrem, ubi faciliter moriantur. Abulensis in Genes. c. 2. & Anania in Vniu. Fabrica.

Lintea magna proprietatis apud Indos fieri.

Maximi valoris lintea ex Asbestino lino, & Amiantho lapide contextere Indiani consuecunt. Hæc in igne proiecta flammam quidem concipiunt, detrimentum autem nullum recipiunt. Cû autem vsu commaculata, Inde hæc lintea depurare coguntur, (spreto more nostro) non aqua, non cinere, vel smegmate vtuntur, sed in ignem proiciunt: certissimo experimento perdocti ab eo nõ consumi modo, sed potius exempta splendescere, nihilque illis deperire. Tale Carolus V. Imperatorem nonnulli habuisse ferunt. Mizaldus.

Hominibus à graui Galetudine oppressis Varias hominum figuras apparuisse, sapissime expertum est.

Dignum speculatione illud semper existimaui, a ægris, cum graui op-

primūtur valetudine ex affecto cerebro, an actu Dæmonis figuræ diuersæ appareant? Quippe non semel audiui, nonnullos Dæmones, alios verò fæminas vidisse, vt inter cæteros Alexander ab Alexandro de se ipso testatur. Cum (inquit) Romæ agra valetudine oppressus essem, iaceremque in lectulo, speciem mulieris eleganti forma mihi planè vigilantè apparuisse confiteor, quam cum inspicerem, diū cogitabundus, & tacitus fui, reputans nunquid ego falsa imagine captus, aliter, atque res esset aspicerem: cumque meos sensus vigere, & figuram illam nusquam à me dilabi viderē, quænam illa esset interrogavi, quæ tum subrideus, & ad ea quæ acceperat verba respondens, quasi me planè derideret, cum diū me fuisset intuita discessit. Quomodo autem hæc fiant in lib. 1. de vita hominis diffusè enucleamus.

Hydropes lethales multoties ab occultis, abditisque præsidis disparuisse.

MUlei equidem morbi non à medicorum remediis, sed à causis abditis curati sunt. Refert Schenkius lib. 2. Obseruat.

feruat. Medicinal. Christophorum quendam in desperata hyeme, ab hydrope lethali, hac via sanatum fuisse. Illi dormienti in Sole aprico lacertus viridis occurrit in laxatumque eius finum irrepsit, & toto eo tempore, quo dormit, per tumentem nudatumque ventrem oberrauit. Post horam expergefactus lacertum in finu subsultare animaduertit, quem veluti homini amicum, & innoxium dimisit. Huic ab eo tempore hydropicus tumor omnis, citra alia remedia intra paucos dies subsedit, & disparuit. Qui casus mirabilis est: & non minori admiratione dignus, Bufonis syluestris, quam sit proprietas. Hoc enim animal si per ventrem scinditur, & super renes hydropici ligatur, aquositatem per vias vrinæ, quæ in Ascite superabundat, mirabiliter educit. Hoc Vvierus expertus est. Nonnulli secreto remedio hydropicorum aquas Colubri aquarici lapide ventri applicato sensim absumunt. Insuper vituli marini pelle aquam corpori suffusam Hermolaus Barbarus tolli prodidit. Cæca igitur, & abdita via multos hoc morbo sanari compertimus.

*Medeam à Veneficiorum calumnia à
Diogene fuisse vindicatum.*

OMnes (vno excepto Diogene) memoria scriptores mandarunt, Medeam illam concelebratam, magicis artibus, maximam dedisse operam, iisque latissime fuisse instructam. Hic enim apud Strobæum dicebat, Medeam sapientem, non veneficam fuisse, quæ acceptis molibus, & effeminatis hominum corporibus, confirmabat ipsa gymnasiis, ac exercitationibus, & robusta, vigentiaque reddebat. Hinc, ut verisimile est, fama emanavit, quod illa coquendo carnes, hominibus iuventutem restitueret. Si enim ad ea, quæ de ipsa dicuntur, quod nocturnis horis coram Luna prostrata maleficia suo nudato corpore pararet, respicimus, ut patet per Senecam in Traged. 7. & ad Alia, quæ ipsam accusant, nescio quomodo ab infamia eam liberare valeamus.

in Plenilunio, & plurimum furiosos vehementius insanire.

LVna dum Soli opponitur, vehementius furiosos insanire observamus
tunc

tunc enim ex superabundantium humorum copia cerebrum ad cranium vsque intumescit, eosque ad furiam ducit. Hac (vt reor) causa, furiosos Britanni luna quartadecima verberibus affligunt, bene compensantes sanguinem, & spiritum tunc temporis efferuescere. Cædes autē non sine ratione ad talium salutem conferri videtur, vt enim larga prosperitas ad insaniam homines ducere potens est: sic dolor, & calamitas prudentiam inducere consuevit: quod sapientiæ Princeps perbellē significauit dum dixerit, afflictionem tribuere intellectum. Bodinus in theat. nat.

Anni computum & mensuram quibusdam nationibus rudi ordine fuisse constructum.

ANni certus modus apud solos Aegyptios semper fuit, eorum enim Sacerdotes ab Abrahamo edocti, & veram anni mensuram, & Solis cursum cognoscere valuerunt. Apud alias nationes dispari numero, parique errore annus notatus est: siquidem Arcades trium mensium annum faciebant. Lauinij tredec-

cim. Acarnanes sex, Græci reliqui 354. diebus. Romulus annum decem mensibus, qui 304. diebus conficiebatur ordinauit. Hic à Martio incipiebat, eo quod Marti suo genitori credito, mensem hunc dicauerat. Numa post Romulum quinquaginta dies computo huic addidit, annumque constituit 354. diebus. At. C. Cæsar. Aegyptios imitatus, ad cursum Solis, qui diebus 365. & quadrante constituitur, annum dirigere professus fuit. Censorinus, & Suetonius.

Solatri maioris, & Serpentaria minoris potentia contra parasitos mirabilis est.

Mirabilis profecto est Solatri maioris, siue herbæ Bella-dona radicis potentia: si enim contrita, & exiccata vnius scrupuli pondere per horas sex vino infunditur, illudque facta colatura ieiuno homini potui datur, ut ille cibum gustare nequeat, efficiet. Hoc parasitis idoneum est remedium, hi enim aperto ore, tanquā omnia deuoraturi, in mensa confident, sed hac via pœnas luent, quippè alios videbunt comedentes, ipsi tamen instar Tantalii in mensa fameſcent. Vnde apud conu.

conuiuas ridiculi, & confusi apparebunt. Sanantur hi confestim aceto bibito. Idem facit radix Aron, siue minoris Serpentariae in acerariis recens contrita, qui enim gustauerit, apparebit suffocari, cibumque relinquet. Sanatur hic allio comesto.

*Ventorum ortum, occasumque terrestrem
Echinum mira sagacitate hominibus
presagire.*

Terrestis Echini, qui autumnali tempore in vineis, dumosisque spinis versari praecipue consuevit, in ortu, occasuque ventorum praesagiendo mira est sagacitas. Horum porro latibula duobus constructa foraminibus, quorum alterum Boream, alterum vero Austrum respiciat, constructa reperiuntur. Praesentientes autem Boream, Austrum, aliumve ventum sufflaturum, longe ab eorum ortu, vnum vel alterum caernae meatum obtutant, ventorum enim cognitio iis innata est, vt ab ipsis se tueri valeant. Hoc ordine Venatores si Echinorum latibula, eorumque sagacitatem compensabunt, nulla stellarum obseruatione habita, sed.

C

solum ex cauernarum meatibus clausis, vel apertis Ventorum indaginem consequentur. Ex Plutarcho in Dialog.

Animi pudorem, timoremque humanorum corporum diuersimodè faciem alterare.

Magna inter animi pudorem, & timorem, cum vtrumque sit tristitiæ soboles, videtur disparitas: quippe in pudore homines facie rubescunt, timentes verò pallescunt. Natura (vt inquit Macrobius 7. Saturn.) cum quid ei occurrit honesto pudore dignum, inum petendo penetrat sanguinem, quo commoto, diffusoque cutis tingitur, ruborque nascitur. Thelesius autem (vt ex Tassone citatur) faciem in pudore, voluit affectum recipere, & proinde erubescere. Hoc à ratione alienum haud est, siquidem volunt philosophi naturam pudore tactam, sanguinem, instar velamenti ante se tendere. Experientia insuper hoc docet, erubescientes enim manum sibi ante faciem frequenter opponunt. At timentes pallescunt, quia natura cum quid extrinsecè occurrens metuit, in profundū demergitur, ita & nos cū timemus, latebras quaerimus.

HORTVLVS GENFALIS. 35

rimus, & loca occultentia. Natura itaque descendens, vt lateat, sanguinem secum trahit, quo demerso dilutior cuti humor remanet, pallorque succedit.

Animalia ex putri genita materia, in mundi primordio minime fuisse.

QUæ ex putri materia generantur, sex animalium genera communiter existunt. Quædam enim, vt bibiones, quæ sunt minutissima animalia ex vini exhalationibus fiunt, vt papilliones ex aqua. Quædam ex humorum corruptionibus proueniunt: vt vermes in stercore, vel cisternis. Quædam ex cadaueribus, vt apes ex iumentis: crabrones, siue muscæ grandes, quæ volando sonant. Scarabei siue muscæ virides ex equis, vel canibus mortuis, scorpius de cancri mortui carnibus: serpens de medulla spinæ humanæ. Quædam ex lignorum putredine, vt teredines, qui sunt vermes intra ligna, quando non absconduntur tempore debito, exorti. Quædam ex fructuum corruptione, vt gurguliones ex fabis. Quædam ex herbarum corruptela, vt tineæ. Hæc autem in mundi principio immediate à Deo

C 2

creata fuisse, nulla ratio confiteri cogit cum ista naturaliter ex corruptione procedant, post autem mundi exordium huiusmodi ex corruptelis generationes euenisse verisimile est. Deus tamen seminarias causas horum materis indidit: sine quibus oriri non potuissent. Abulensis in Genesi c. 2.

*De Stygis Arcadia mortifera natura,
& Alexandri morte.*

Circa Nonactin in Arcadia, fons quidam reperitur e petra exoriens, quæ Styx ab incolis appellatur, tantæ mortiferae naturæ, vt summa celeritate corrumpat corpora. Equidem protinus hausta (Senecæ testimonio 3. quæst. natur.) induratur, instarque gypsi sub humore constringitur, & ligat viscera. Quia autem, nec odore, nec sapore notabilis est, sæpè aduenas fallit, nec eis epota, amplius remedio locus est. Perunt non ære, non ferro, non testa aquam huiusmodi contineri, nec aliter quam in equi ungula ferri posse. Huius veneni potu, magnum Alexandrum in Babilonia fuisse extinctum multi scriptores referunt: ille, accepto poculo.

culo à Theffalo medico, ob aquæ feritatem in media portione repente veluti telo confixus ingemuit, elatusque (vt ait Iuftinus) è conuiuio feinianimis, tanto dolore cruciatus eft, vt ferrum in remedia pofceret, tactumque hominum velut vulnèra indolefceret.

Achores tineaſque capitis, ex buſonis oleo feliciter ſanari.

DVm iuuenis in Alberone oppido prope Luceriam Apuliæ ſemel medicinam facerem, ibi quendam achoribus, tineisque per multos annos turpiter affectum (cui varia fuerant applicata remedia, omnia tamen inuuliter, propter morbi reſiſtentiam) reperi. Tandem noſtro conſilio hic electo ex pharmacho purgatus, ſolum linimèto ex oleo in quo ad exactam coctionem Bufo, ſiue Rana terreſtris ebullierat, optimè curatus eſt, quippe ſimplici hoc remedio per paucos dies in capite vrens, ſanus, & capillatus factus eſt, duranti autem linimento pili mortui, vullellis à chirurgo extirpabantur.

*De Cerui lachryma, eiusque in ciendâ
sudore potentia.*

TAntæ creditur esse efficacia Cerui lachryma in sudore ciendo, ut si grana quinque vel sex potui dentur, totum corpus ferè solui iudicemus. De hac loquens Abinzoar lib. 1. tract. 13. c. 6. se tria grana Azir filio Regij magiltri equitum in lacte, vel aqua cucurbitæ, vel rosatæ exhibuisse retulit, illumque à virulento ictero liberasse. Hæc autem in Ceruis aate centesimum annum (testimonio Scaligeri) nulla est, temporis autem processu generatur, & in iuglandis molem accrescit. Dicitur magnam habere ad venenum efficaciam, ut in Asia felicissimo successu sæpe experiuntur.

*Vires infirmorum collapsas, odoribus
restaurari posse.*

Infirmorum deperditas vires non potionibus modo, verum atque odoribus restaurari posse observatum est. Ait enim Democritum in dies aliquot, amicorum gratia pomi odore vitam sibi prorogasse. Hinc multi panem calidum vino
odo-

odorifero immersum naribus admovent
agrorum, quem si temporibus, & costis
cataplasmatis more imponimus, utique
vires egregie restituimus. Conciliator
Apponensis moribundam vitam ex cro-
co, & castoreo contusis, vinoque commi-
stis producere se consueuisse testatur, se-
nibusque eam compositionem exhibuisse,
nullatenus olfactu magis quam potu
profuisse. Ferrerius lib. 2. Method.

*De olei Balnei mirifica in morbis
præstantia.*

Olei Balneum, ut Herodotus anti-
quissimus medicus prodidit, iis qui à
diuturnis affliguntur febribus, à lassitu-
dine, vel neruolarum partium doloribus
oppressis, conuulsis, & urinæ, suppressis
laudatissimum ac salutare esse remedium
experimur. Vidit huius præsidij experi-
entiam Heurnius in quodam extenuato, ac
ferè exhausto, dum esset Patavij: illum
enim validissima occupauerat conuul-
sio, at tepidi olei pleno vase immersus, ac
fotus, sanus euasit. In lib. nostro de Hy-
dron. nat.

C *

Adam, & suos contemporaneos, perfectissimam rerum naturalium habuisse cognitionem.

INter alias rationes, quas Abulensis in Genes. in c. i. de longissima vita primorum parentum, qui annum ferè mille-
simum attingebant, retulit, hanc adduxit, quod Adam rerum naturalium perfectà à Deo cognitionem habuit. Intellexit enim fructuum, herbarum, lapidum, lignorum, animalium, mineraliumque virtutes, & doctrinam, quibus vita humana diutius conservari poterat, quæ omnia contemporaneos, (ut ipsi etiam vitâ producerent longissimè) edocuit. Hæc autem cognitio, & ex diluvio, & gentium divisione perditæ est. Reperiuntur tamen in præsentiarum multa mirabilia, naturæque secretissima apud sapientes, à temporum iniuria forsitan vindicata, quæ aliquando homines videntes, aut audientes, tanquam supernaturalia opera admirantur.

Rutam inter alexiteria medicamenta connumerari.

INter alexipharmaca præsidia, Rutam minimæ conditionis haud esse perhibent.

bent; siquidem ieiuno stomacho comesta multos à veneni virulentia liberaffe legitur. De hac Athenæus in 3. Deipn. loquens. Archelaum Ponti Regem suos populos veneno interimere consueuiffe scribit; illos autem à quibusdam edoctos, ob id antequam è domibus egrederentur, quotidie Rutam edere solitos, à Tiranni crudelitate se defendere potuisse.

*Sola suspensione, capitis excruciatum
Verbenam mitigare.*

Mirabilis est Verbenæ proprietas in dolore capitis mitigando, siquidem à Petro Foresto traditur hoc solo præsidio quendam fuisse perfanatum. Ille nullis remediis, quamuis optimis, curari potuerat, non venæ sectione, non syrupis digerentibus, neque decoctis, pilulis, curbitulis, nec aliis topicis auxiliis. Cum autem nulla iuuarent remedia, ad collum Verbenæ viridis appensa est, & sanus factus est, lib. 9. obser. 3.

De Thapsia virtute in sugillatis sanandis, Neronisq; calliditate.

Nero Imperator in sui Imperij exordio Thapsiam, eiusque excellentiam

magnificauit. Ille quidem dum noctu incederet incognitus. & in multos impetus faceret, non semel facies sugillata, cutisque liuida, pistaque ab illis fuerat. Confestim hic, ex Thapsia, thure, & cera commista linimento luentem visum collinibat, quo praesidio ante lucem a fæda sugillatione liberabatur, dum autem die in populi conspectu faciem sanam ostenderet, facinoris sui famam, & ignominiam occultabat. Ex Durante in Herbario.

Obstetricibus animaduersio.

IN foeminarum umbilico praecidendo diligentia adhibenda est, quippe si nimium curtè umbilicus religatur, ætatis progressu pariendi conatum restringere, imminenti vitæ periculo, potest. Ex Matthia Cornace.

De arboris ficus mirabili natura.

SI gallinaceas carnes, & teneriores, & scoctu faciles habere desideramus, in arbore ficus eas suspendemus, ita vorum nostrum procul dubio assequemur: credo forsitan ob acutum, & incisuum odorem quem

quem arbor spirat id causari, vel forsitā occulta cæcæque proprietate. At quod mirabilius in huius arboris natura est. Taurum indomitum, ferumque in eodem alligatum mansuescere tradunt. Nescio autem an naturali via propter odorem, an aliqua antipathia, quæ inter talia existat hoc eueniat. Audiui tamen à multis vtrumque experientia fuisse confirmatum.

Quomodo à Vitriolo æris laminas extrahere valeamus.

INter chemicæ artis arcana, non est parui momenti illa cognitio, quomodo à Vitriolo æris lamellæ extrahantur: aperiam modum, qua facilitate, id assequi valeamus. Bulliatur Romanum vitriolū in olla cum aqua fontis: in eaque chalybis lamina per horæ quaternionem demergatur: extrahito demum chalybem, ipsum enim lamellis æris instar æuginis colligatum habebis, quæ cultro radendæ sunt, vt aliàs chalybē immergere possis, nouasque lamellas extrahere: siquidem tandiū corradī poterunt, quousque vitrioli portio in aqua fuerit. Arrigat aures

ingeniosus, quia ex hoc minimo principio multa, præcipue in re medica, quam vtilia assequetur.

Oleum Vitrioli, & sulphuris contra lumbricos plurimum Salere.

NISI magnis experimentis præstantissimum remedium ad puerorum lumbricos comprobasset, haud auderem hic inter arcana selecta fore reponendum confiteri: quippe tanta est eius virtus, & potentia, ut mortuos ferè pueros è vermibus ad vitam trahat. Hac industria paratur. In libris singulis aquæ fontis olei sulphuris, vel vitrioli chimicè extractorum, aliquot guttulæ addendæ sunt, ita ut aqua acidula fiat, quæ pueris, natuque maioribus danda est, diu noctuque ad placitum, est enim præstantissimæ virtutis.

De Caraba mirabili Virtute in Squula casum, Amygdalarumque tumores.

Martinus Rulandus vir in chemicis celeberrimus, in Amygdalarum inflammatione, & tumore, vuulæque casu ex humori-

humoribus à capite fluentibus excitatis
sola Caraba mirabilia parauit. Primo suf-
fimentum consulebat, hoc modo exce-
ptum. Accipiebat Carabæ albiss. drach.
i. qua redacta in puluerem crassiotem, &
carbonibus imposita, fumus per infundi-
bulum ore excipiebatur ab ægro mane,
meridie, & vespere, multa vtilitate. Acci-
piebat etiam fermenti veteris vnc. i. quā
more emplastri linteolo inducebat, as-
persoque Carabæ albæ puluere vertici
imponebat per diem, per noctem verò
sequentem recens applicabat. Quibus
paucis remediis, & ex sola quasi Caraba,
quam plurimos à faucium tumoribus,
vulæque casu, Amygdalarumque infla-
mationibus oppressos persanauit. Ex eius
Curationibus.

*Spina insectoria Baccas ad Tenebrum, ex
salsa pituita, expertissimum, Verumque
ad illum existere remedium.*

Est mihi remedium pro tenebrum a-
deo expertum, vt confiteor hyeme
quadam fortasse mille hominum, qui en-
demiæ ferè morbo hic lugebant persan-
asse quam citissime. Syrupum ex Baccis

spinæ ceruinæ, siue infectoriæ Aromatario parari iusseram. Hæc in fine Octobris, cum bene maturuerunt, colliguntur, expressoque succo cum melle, vel saccharo ad formam syrupi ducitur: additurque in fine masticeis, vel zinziberis, anisi, vel cinamomi ad drach. j. vel in maiori dosi, si libuerit. Datur hic syrup. ab unc. x. usque ad duas cum paucio vino dilutus, in abstermentis datur cum aqua cinamomi: epoto, cibatur æger, parce tamen, & ieiuno stomacho, præcipiturque ne dormiat. Equidem vna die sanatur æger, soluitur enim aluus, absque molestia, & excretis serosis, viscidisque humoribus toto hoc præsidio integrè liberatur.

*Arietis linguam futurum in omnibus
lanitium commonstrare.*

Mirantur multi Virgilium in 3. Georg. libro in Arietibus monere, ut linguam pastores conspicere debeant: desinât autem admirari, causam enim adducimus ex Plinio, qui propterea Arietum ora introspectari à pastoribus voluit, quia cuius coloris ij linguam habuerint, tale in foetibus generandis fore lanitium. Audui à multis

multis hoc verissimum reperiri. Ovis enim etiam cum vterum gerit, si linguam habuerit nigram nigrum pariet agnum, si albam album, & sic de aliis coloribus.

Radiculum est, quod fertur, Basiliscum a Galli ovo excludi.

NON modo à plebeis, verum atque à nonnullis studiosis, Basiliscum ab ovo Galli veteris conuolci perhibetur. Fingunt hi ex aliquorum scriptorum testimonio, quos etiam ego perlegi à Gallo decrepito, qui septimum, aut nonum, vel ad summum decimumquartum annum agat, ex putrefacto semine, aut humorum illuie æstiuo tempore, ouum conuari, ex quo ab eodem foto (vt à Gallinis alia fouentur oua) Basiliscus oriatur. Sed hoc animal nemo vidit, habitat enim (auctore Plinio) in Aphricæ solitudinibus: proinde hæc credere difficile est. Insuper si hanc speciem masculinam posse fætare concessum esset, contingeret etiam in aliis, quod minimè obseruamus, Mihi aliquot oua in experimentum à mulierculis allata sunt, dicentibus, Gallum peperisse: erant oblonga, & in caudam serpē-

tis quibusdam nodulis terminabantur: at hæc à Gallinis ex plurium ouorum minorum colligantia, seu superfætatione, non autem à Gallis fieri dixi.

Homines ex improviso Lupi aspectu sceleratos, & attonitos fieri.

Vulgatissimum illud est, homines ex improviso Lupi aspectu adeo mutos, & attonitos fieri, ut nec fari, nec vociferari valeant. A Lupi quadam proprietate id fieri asserunt, contententes, Lupum, si prior obuium quempiam conspexerit, illico vocem adimere, eandemque illam luere pœnam, si ab homine prius videatur. At hæc nugæ sunt. Siquidem ex terribili, improvisoque Lupi aspectu, homines terri, timoreque concuti, verissimile est: ex timore autem valido membra frigescent ex raptu ad interiora spirituum, inde corporis, & artuum fieri impedimentum, vocisque priuationem mirum non est. Alij, alia fingunt, mihi autem hæc omnia ad solum timorem, tanquam ad causam proportionatam reducere visum est.

M. H.

*Multa facinora à magis aniculis
perpetrari posse.*

Retulit Leonardus Vairus lib. x. de Fascino, Multas hac nostra tēpestate existere aniculas, quarum impuritate, nō paucos effascinari pueros, illosque non modo in grauisimum incidere discriminē, verum atque acerbam sapissimē subire mortem. Pecudes insuper partu, & lacte priuari, equos maerescere, & emori, leges, absque fructu colligi, arbores arefcere, ac denique omnia pessum iri quandoque videri.

*A Fuco Vulnera illata, Muscis contritis
breui spatio persanari.*

Cum quadam die apud amicos aliquot comatorarer, & læti in mensa de more varia confabularemur, ecce vnus ex iis in superiori labro à Fuco animali vulneratur, quo morfu statim intumuit vulnus, cum maximo patientis dolore. Amici in risum promoti, patientis medelam minime procurabant. Ego quidē aliās morsus hos curasse recordabar: quare confestim, vt nonnullas muscas seruus

D

meus caperet, iussi, quas contritas, dum super morsum imposuisset, breui dolor sedatus est, tumorque cum maxima patientis lætitia, aliorumque admiratione detumuit.

Qua facilitate Ulcera formicantia, & cacoethica sanari valeant.

Quidam amicus meus, cum in Hypocôdriis, vlcera formicantia, prauaque, quæ à nonnullis vermes dicuntur, passus esset, sanitatem, post multa à doctissimis medicis tentata remedia, acquirere non potuit: vlcera enim licet sanari viderentur, renouationem tamen continuo recipiebant. Vltimò post annos, & menses in empiricum chirurgum incidit, qui paucorum dierum spatio, ita hominem persanauit. Abluebat primo vlcera albo vino, tum ex patellis marinis puluerem, siue cinerem ex corticibus (exemptis interioribus) conspergebat, vltimo herba mariana vlcera cooperiebat, fasciaque premebat, semel in die hoc vsus remedio viginti dierum spatio æger conualuit. Procuraui artanum amicus, & mihi fideliter communicauit.

Fals.

*Falissimum est, quod fertur, Viperam in
coitu masculum occidere, ipsamque à
suis catulis in partu necari.*

A Grauiissimis auctoribus affirmatur,
Viperam in coitu (accepto semine)
masculi caput excidere (ille enim in fœ-
minæ os inserit) & sic eum occidere, sed
pœnam tanti facti, illam luere, siquidem
Viperini catuli concepti, grandiores facti
vilcera matris corrodunt, eamque occi-
dunt. Sic voluit Plinius lib. 10. & Nica-
nder in Theriacis, quare Viperam aiunt
dici ab eo, quod vi pereat, aut vi pariat.
Vtrumque autem falissimum esse, & ex-
perientia, & grauiissimorum etiam scripto-
rum auctoritate cognitum est. Apollo-
nius apud Philostratum Viperam ali-
quando visam fuisse catulos suos, quos
peperisset lambere, & expolire asseruit.
Bodinus in nat. theat. lib. 3. in Gallia, ad
Clanum Pictauorum flumen, vbi Viperæ
frequentiores sunt, vtriusque sexus Vipe-
ras lagenis vitreis inclusas fuisse retulit,
illasque peperisse, & concepisse vtroque
parente superstite. Matthiolus ex Ob-
seruatione Ferdinandi Imperati Nea-
pol. Pharmac. Viperam parere catulos

suos, & non occidi asseruit, catulosque non viscera matris, sed membranas quibus includuntur distumpere. Quare rectius sentimus, si Viperam non à vi parere, vel perire dicimus, sed quasi Viuparam, quod non oua, vt cæteri serpentes, sed viuum animal pariat.

Traulos, balbos, & semilingues fieri ob nimiam cerebri humiditatem, Et communis est sententia, ab experientia alienum reperitur.

TRauli, & Balbi non ob cerebri humidam intemperiem fiunt, vt ferè omnes autumant. inueniuntur enim hi modo calidi, modo frigidi, modo humidi, vel siccī, vt & reliqui, qui nec Trauli, nec Balbi sunt: imò & hi modo sputis abundant, modo iis carent: quare non ob humiditatem nimiam cerebri huiusmodi, Traulos, & Balbos, fieri, sed ob varietatem meatuum in instrumentis pertinentibus ad locutionem existentium, docuit experientia. Porro Traulis qui literam R, exprimere nequeunt, in media palati regione, ubi quartum est os superioris maxillæ, duo inueniuntur foramina, quæ nullo modo

modo adeo aperta, & obuia sunt, vt iis, qui optimè loquuntur. Balbis verò iuxta dentes maiora obseruamus foramina, per quæ stillans pituita, linguamque irrigans in parte illa anteriori, blesam locutionē facit, vnde blesi, & semilingues sūt: quod si hæc non essent, haud balbutirent, licet à capite copiosa descenderet pituita, vt multis contingit, qui ex hac tamē Balbi nō sunt. Quare sententia Hippocratis 1. Aphor. 32. malè verificatur, cum asserat Balbos ob frigidam, humidamque capitis intemperiem fluxu tentari: fluxio enim talis, & Balbis, & nō Balbis succedit: cōcurrit tamē hæc fluxio, vt causa remota, quæ aliquando cū proxima dicitur affectum facere posse, si iuncta fuerit: sola autem facere nequit, vt malè Hippocrates, & alij opinati sunt. Ex Sanctorio Sanctor. de vit. err. lib. 3.

Morbus perniciosus, &el mortem, &el affectus longiudinem inducere.

ANno qui fuit Iubilei 1600. in Nolana ciuitate, & in circumuicinis propè Neapolim perniciosissimi orti sunt in orbi, vt i seclis aliquibus corporibus.

D 3

eorum Venter bilis copia vitellina
 plenus inuentus est, eiusque tunica, &
 intestina eodem colore pertineta visa
 sunt. Meatus qui ad fellis cistim proten-
 dit, ab humoribus crassis, viscosis, & tena-
 cibus obstructus erat. Fellis vesica disse-
 cta bilis flaua haud inuenta est, sed eius
 vice atra, & instar atramenti nigerrima.
 Hepar quoad externam partem album
 erat, in interna autem nigrum, & atrum,
 veluti carbo accensus, & extinctus. Lan-
 guentes, in febrium initio, vomitu, & nau-
 sea molestabantur. Eorum lotia crassa, ic-
 tericia, & subrubra semper erant. Omnes
 ferè erant icterici, & longo tempore, si
 qui euadebant, indigebant, vt sanitatem
 acquirerent. Ex Io. Bapt. Cauallario de
 Morbo Nolano, seu de morbo epidemia-
 li.

*Lupi cur pauci reperiantur, oues
 autem multæ.*

Videtur quasi abstrusum illud quæsi-
 tum, cur pauci reperiantur lupi, oues
 autem multæ. Profecto in partu plures
 lupa edit catulos, quam ouis, quæ vnicta,
 vt plurimum parit. Insuper oues, & agni

in hominum alimoniam continuo occi-
duntur, luporum autem caro esui apta
non probatur, nullatenus oues, agni, &
arietes semper in maiori numero repe-
riuntur, quam lupi. Huius causa, prima est
Dei bonitas, qui tam immane animal in
eius specie excrefcere non permittit, in
sacra enim Genesi c.7. Noe, vt ex omni-
bus animantibus mundis septena, & se-
ptena masculum, & foeminam in arcam
tolleret monitus est: ex imundis vero
duo, & duo masculum, & foeminam. Se-
cunda causa luporum est sagacitas, & in-
propriam speciem immanitas. Hi enim,
cum ratio viuendi deficit, ob cibi inopiam
in multo numero conueniunt: atque in
circulo vnus post alium currit, vt apud
vulgum, ex villicis paratur ludus, dicitur-
que Rotalupo. primus autem, qui pro-
pter cursum, vel paucis viribus in terram
cadit, fit aliorum cibus, renouaturque lu-
dus ad omnium saturitatem. Hæc est po-
tissima ratio huius speciei decrementi, a-
lius enim comedit alium. Ex Aeliano vt
reor.

Vitri stibium, quod in longis, & difficilibus morbis propinatur, in epilepsia scilicet, melancholia, podagra, elephantiasis, resolutione, in febribus quotidianis, tertianis, & quartanis pestilentia correptis, venenatis, hydropicis, cephalicis, ictericis, & similibus, robustis tamen corporibus, ita præparatur. Stibium, quod ex auri fodinis colligitur, in puluerem tenuissimum contunditur, teriturque & supra ignem in fictili, rude ferrea, aut coleari continuo agitando vritur, usque dum omnis humor, ac fumus evanescat, quod in sex, aut octo horarum spatio expeditur: deinde calx conteritur, catilloque imposita, in fornacem inter candentes carbones collocatur, & igne luculentissimo vrgetur, dum lique scat picis instar, postea super marmor funditur, atque sic ex Stibij uncias duodecim, vitri ipsius hyacinthi modo pellucidi, uncias quinque colliges. Andernacus Comment. 2. Dialog. 7. de nou. & vet. med.

Sola

*Solo Mētrēchirā auxilio mulieres esse
pregnantes (omissis ceteris indi-
ciis) experimur.*

Multa apud scriptores, quibus in pri-
mis mensibus mulierem prægnan-
tem comprehendere valeamus, indicia
reperiuntur. Dicunt multi, lotij inspe-
ctione grauidas nosci, si illud album, cla-
rumque fuerit, in eoque atomi ascenden-
tes, & descendentes apparuerint. Alij ex
suppressis mensibus, deiecto appetitu,
vomitu, & nausea ante prandium id con-
sequuntur. Nonnulli ex lacte in mam-
millis, ex arteriis gulæ si plus iusto pul-
sant, ex lentiginibus si in mulieris facie
oriuntur, ex tumefactis māmillis, & a fus-
co earum caputū colore prægnātes ve-
nantur. Cæteri tum ex his, tum ex pon-
dere circa pectus, ex umbilici egressu, si in
dies fit maior, ex tumefactis venis, quæ
videntur in narium angulis iuxta lachry-
malia. Obstetrices digitis experiuntur an
uteri orificium sit clausum, vel apertum:
ex clauso enim grauidationem patefa-
ciūt. Non defunt alij, qui Hippocratis
Aphorismis confisi hydromel, & suffumi-
gia experiuntur. epoto enim hydromelle

post cœnam, si tormina sequentur arguât prægnantem esse mulierem. Si illa suffumigio acuto per pudenda usa fuerit, si anares odores non perueniunt. indicant vtero esse gerentem. Hæc autem signa, quia patognomica non sunt, veluti futilia reuicimus, & tanquam absurda ad meros Empiricos committimus. Non enim ex lotij aspectu, verè mulierem esse prægnantem diuinare possumus, nam meatus vrinarius cum vtero nihil habet, lotique claritas, albedo, & bullosa granula in eo, possunt morbos etiam significare, vt in cacochimo corpore sæpius obseruamus: hoc itaque indicium prægnantium verum non est. Non ex mēsis suppressione, non ex vomitu, & nausea, siue appetitus deiectione hoc consequimur: quia affectiones hæc ex multis causis, in mulieribus, quæ prægnantes non sunt, euenire possunt. Non ex lacte in mammillis, quia id etiam virgines habere possunt, vt voluit Hippocr. Insuper multæ mulieres in primis mensibus lac non habent: lac ergo non est grauidationis verum indicium. Pulsatio arteriarum gulæ, solito crebrior conceptum peculiariter haud arguit, quia ex retentis mensibus splenis, &

venæ

tris tumore, & ex pituita in pectore collecta etiam fieri potest. Lentigines non in solo conceptu apparent, quippe signum hoc, neque omnibus, neque semper competit, & in non prægnantibus etiam fuit. Mammillæ tumefactæ, earumque capitū fuscus color communia signa sunt, & retentis mensibus, & prægnantibus. Ponderus circa pectus, non in grauidis modo, sed in retentis mensibus, in mola, & vesicæ calculo obseruatur. Umbilici egressus ex multis causis præter naturam fieri potest, non ergo peculiare grauidarum indicium est. Venæ tumefactæ in narium angulis iuxta lachrymalia, non in grauidis modo apparent, sed in quolibet abdominis, & splenis tumore, & in oclusis mensibus. Obstetrices anatomie ignaræ nequeunt intimum Vteri orificium tangere, licet manibus contractent, illud enim valde à labiis matricis distans est, ipsæ autem externum Vteri tantummodo orificium tractare possunt, quod semper & grauidis & non grauidis apertum manet. Experimentum Hippocratis de hydromelle & acuto suffumigio non æternæ veritatis est, vt Galenus, & Auicenna comprobarunt. His itaque iudiciis vere

conceptum explorari non posse expla-
 natum est. Cognoscimus tamen signo e-
 uidenti, & infallibili indicio pręgnantes
 mulieres in primis mensibus Metrenchi-
 tæ siue Specilli, quo liquores in Vterum
 iniiciuntur, auxilio: hoc apud veteres in
 magno vsu erat. Profecto, si illius in fora-
 mē Vteri externum apicem immittimus,
 quod summa cum dexteritate sinistra
 manus digito indice inueniemus (non e-
 nim quilibet inexpertus inuenire sciet,
 est siquidem externum Vteri foramen in
 vuluę apice particula oblonga, & durius-
 cula, quæ exigui penis puerorum exprit
 imit imaginem) si ex apice specilli liquor
 aliquis suauissimus, sicut esset vini tenuis-
 simi paucillum, ne forte existente conce-
 ptu sequatur abortus, exprimitur, breui
 tractu votum assequemur. Si enim obtu-
 ratum est intimum vteri foramen, quod
 fit conceptu peracto, liquor Vterum non
 ingreditur, & mulier fastidij nihil persen-
 tiet. Sin autem ex intrōmisso liquore vel-
 licationem parua pertulerit mulier,
 quod facile fiet ex maximo sensu partiū
 vteri, tique grauida non erit, & vteri in-
 timum foramen apertum reperietur, vt
 experientia liquoris ostendet. Sanctior.

Sanctor. lib. i. de vitand. error.

Periculosum est pisces fixos in humido loco reſeruatōs comedere.

Inter magna venena piſcium fixorum, qui reſeruantur in humido, vel qui ſterint cooperti calido vaſculo, eſus eſt, hi enim in lethiferum commutantur venenum, & ſymptomata pernicioſorum fungorum corporibus inferunt, quæ quandoque non ſtatim, ſed poſt diem, vel biduum eueniunt: oportet igitur fixos piſces in loco aperto, vt frigeant, demittere, ſi veneni malitiam cupimus euitare. Ex Arnaldo Villan. in lib. de venenis.

Lactis balneum pro corporis decoratione multum præſtare.

A pud veteres lactis Balneum maximo erat in uſu, illius ſiquidem lotione, corpora, & candore, & venuſtate vigeant. Hinc memoriæ proditum eſt Poppeiam Neronis vxorem quingentas ſecum aſellas ducere conſueuiſſe, quarum lacte, vt candeficeret, totum corpus bal-

neabatur. Mercurialis de Decoratione.

*Germani antiquitus corporis firmitudini
maxime vacabant.*

Magna profecto laude Germanorum
consuetudo, digna iudicatur, in cor-
porum hominum vigore confirmando: ij
enim legem habuerunt, ne ante ætatis
vigefimum annum, quifpiam Venereis
amplexibus commifceretur, recte com-
pensantes corporum vires à nimis tempe-
ftiuo coitu eneruari. Cæfar 6. de bello
Gallico.

*Fæminæ Stero gerentes, libenter marem
admittere: bruta autem grauida
nequaquam.*

Quam diffideat mulier à brutis graui-
dationis tempore bene nouit Arist.
7. de hift animal. cap. 4. Hæc enim fi gra-
uida eft, marem admittit, brutorum vero
omnium fola equa coitum patitur à con-
ceptu, reliqua autem minime. Manifef-
tiffimum eft hoc in fpecie humana mulie-
tem grauidam coitum pati, & appetere.

Cicero

Cicutam, vterinum furorem extinguere.

Licet cicuta inter frigida connumere-
tur venena, præcipue quæ in aquis, &
lacubus inuenitur, furoris tamen vterini,
sive Satyriasis remedium est. Hic affectus
veneris est immoderatus appetitus, cum
vteri ardore, & delirio. Narrat Diuus Ba-
silius quasdam vidisse feminas, quæ Ci-
cutæ porione rabiosas cupiditates extin-
xerunt. Hoc legitur 7. Homil. sup. Hexa-
meron, cuius verba nonnulli intelligunt
de ciborum appetitu, ego tamen potius
ad furorem vterinum, & ad venereos in-
centiuos appetitus deducere, cuius
auxilio compescuntur: quippe Athenien-
ses sacerdotes cicutæ vſu, libidinis incen-
dia extinguere consueuisse proditum est.

*Variolas, & morbillos, morbos esse novos,
& hæreditaria, & paterna pro-
prietate vagari.*

Magna est discordia inter scriptores
de Variolarum, morbillorumque
origine. Afferunt multi, hos sub nomine
exanthematum, veteres intellexisse, cau-
ſasque illorum reliquias esse excrementi

sanguinis menstrui, quo nutriuntur fœtus in utero, & naturam, siue calorem naturalem, ita exprimunt materiam & efficientem. Alij minime à veteribus fuisse cognitos volunt, digladianturque nunc vitio cœli, vel ab internis corporis principijs apparuerint: quippe Arabes, quorum tempore exisse hic morbus creditur, eos pestem esse, fierique in peste, & à corrupto cœlo contendunt. Equidem ante Arabum tempora nullus reperitur auctor, à quo morbos hos, aut generatos, aut clare explicatos habeamus. Propterea multi Latini, & nonnulli inter ipsos Arabes, propter labem menstruaalem, lactis corruptionem, victus rationem, & alias causas fieri scripserunt. In tanta rerum difficultate, & obscuritate Hieronymus Mercurialis vir doctissimus, hos esse morbos hæreditarios, ortumque à cœli vitio, tempore scriptorum Arabum, & proinde à veteribus haud fuisse cognitos enucleauit. Ad huius viri opinionem libenter deuenio, quippe si à menstrui vitio, homines inficerentur, quia hoc ab Eux peccato à mundi origine sempiternum fuit, debuissent homines hac menstruorum labe contacti semper Variolas, & Morbillos

billos pati, tamen nec in prima ætate: nec post Noe. nec ante scriptores Arabes quempiam hos habuisse; aperte legitur. Aperiunt istorum fundamentum esse inualidum bruta sanguinea. hæc enim (testimonio Aristor. 6. de histor. animala 8.) menstruas purgationes habent, & inter cætera Equus, Canis, & Asinus, tamē hæc à Variolis, & Morbillis non tentantur. At quod huius rei magis negotium conualidat, est Indos ante Hispanorum transitū nequaquam Variolas passos, idcirco non à reliquis nutrimenti à menstruo sanguine, vel ab istius excremento ortum ducunt Morbilli, quia si à tali fuissent variolarum, morbillorumque origines, utique ii hos morbos experti fuissent. Legitur apud Ramusii India incolæ, vitio Cœlipenæ plurimos Variolis fuisse extinctos, eoque tempore, quo nostri ab illis gallicam luem acceperunt, eosdemmet vicissim à nostris Variolas, & Morbillos recepisse. Sunt ergo hi morbi noui à Cœlo producti primo, cuius vitio adeo homines fœdati sunt, ut in posteros per hæreditatem mali seminarias causas transmittant, proinde morbi hæreditarij dici merentur, quia paterna proprietate va-

gantur. Ex Mercuriali.

*De araneorum telis earumque usu
in medicina.*

Miro artificio Araneus telas orditur. quibus muscas pro victu capiat: has ad Tertianæ febris circuitus depellēdos, multi præstantes & celebres tempestatis nostræ medici, non sine felici successu in usum præstitere: si quidem ex iis, & populeo unguento pilulas parant, corporisque locis, horis aliquot ante accessionem, in quibus arteriarum evidens deprehenditur pulsatio colligant, & relinquunt, inde votum consequuntur: Ioannes Moibanus.

*Natura cautela in menstrualium mulierum
sanguine purgando maxima est.*

Magna est, in depurandis fœminarum corporibus à menstrualium lue, naturæ sagacitas: quippe si oclusos habuerit meatus, quibus singulis mensibus illam deponere consueverit, novas ad illius expulsionem vias molitur. Propterea fœminarum multæ, ex oculis cruentas lachry-

chrymas, aliæ ex narium venis sanguinis profluum emiserunt, nonnullæ spura rubentia passæ sunt in menstruorum cessatione. Ipse in quadam ancilla nostra, cui menstrua occlusa erant, ex gingiuis sanguinem profundere obseruauit. At quod magnam infert admirationem, multæ per minimum manus digitum, & per annularem singulis mensibus sanguinis fusionem habuerunt, ut in religiosa quadam fœmina non menstruante ter in sinistra manu Ludouicus Mercatus famigeratus medicus obseruauit.

Inter rutam, & brassicam nullam inesse antipathiam.

EX scriptoribus in re rustica multi, si secus rutam feratur, brassicam illico arefcere tradunt. Aliam non adducunt causam, & rationem, quam antipathiam, & disparitatem quandam inter raliū naturam. Futile autem est horum argumentum, nulla enim inter rutam, & brassicam contrarietas est, quia tamen altera secus alteram arefcit, id in causa esse potest, quia vtraque calida, & sicca est. inde facile euenire potest, ut ob humidi-

BARICELLI

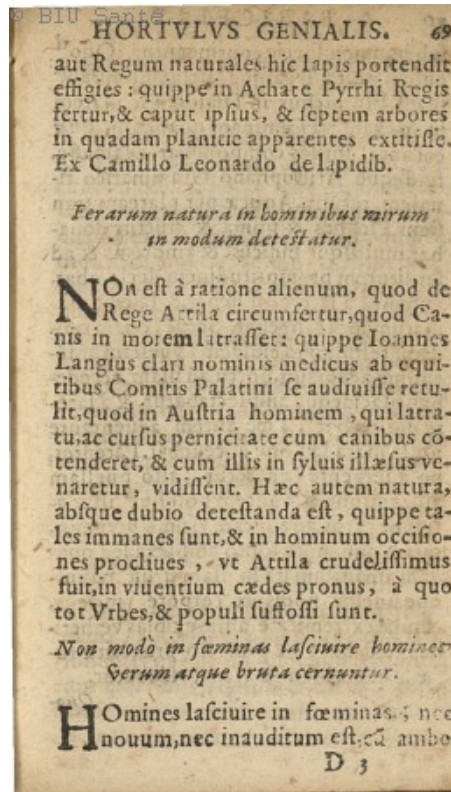
tatis inopiam altera, vel ambæ ariditate perdantur.

Pediculos morientium corpora mira sagacitate relinquere.

Non leue à Medicis præfagium à pediculis in grauibz hominum valetudinibus carpitur. Hi profecto in morituris, quando adeo intensa est humorum corruptela, vt calor innatus resoluitur, vel putrescat, circa ventriculi regionem, vel sub mēto, vbi maior est caliditas congregantur, partesque extremas tanquam calore proprio orbatas derelinquunt, quod calorem proprium, si penitus exolui cognouerint, ab infirmi corpore mirae celeritate longius abesse conspiciuntur. Lemnius.

De Achatidis lapidis mirabili natura.

Achatidis lapis, qui ex India fertur, tñ coloribus diuersis, cum venis variari conspicitur, ex quorum interfectione diuersæ imagines multoties fabricantur. Quod autem mirabilius est, nunc ferantur genera, flores, aut nemora, nunc volucres,

sub humana specie contineantur. Quod
autem bruta in easque lasciuant, mirabi-
le est. Plutarchus in Dialog. Elephātem
in Alexandria foeminam quandam, quæ
coronas futes componebat adamasse,
fuisseque Aristophano Grammatico ri-
ualem, retulit. Amicæ per plateam tran-
siens Elephas & poma & fructus dona-
bat, multisque indiciis, & amorem, & ad
seruitutem promptitudinem declarabat,
sæpeque à latere assidebat, & lasciuie mā-
marum loca tangebāt. Serpēs etiam qui-
dam (testimonio eiusdem) puellam ardē-
tissime adamauit, noctu ad illam accede-
bat, placideque amplexabatur, & à late-
re dormiebat, luce autem aduentante
nulla illata læsione discedebat. Parentes,
ne à serpente læderetur, aliō puellam
asportarunt. Ille autem post huc illuc a-
liquot gyros ad amicam vltimò peruenit,
quam non more solito amplexa: sed qua-
dam amantium ira in illam irruit, manus-
que puellæ nodis ex corpore vinciens,
caudæ extremitate amicæ tibiās verberibus
cædebat: i a profecto præteritæ fu-
re, atque absentis vlcisci videbatur.

Quo-

Quomodo fœmina &tero gerentes conceptum &aleant occultare.

Maximam Sabini Romani vxoris in occultando conceptu referam sagacitatem, quo præsidio aliæ consimiliter, si optabunt fœminæ à conceptionis indicis faciliter occultabuntur. Illa quidem dum aliæ mulieres secum lauebantur vëtris tumorem celare cupiens, vnguento, quo ruffas, & aureas comas reddebat, ab vtero corpus vniuersum linire solebat. Illius erat vis pinguitudinem, siue carnis inflationem, aut laxitatem efficere, propterea cum large in corporis particulis utebatur, illud tumefactum repletumque reddebat, ventrisque tumorem occultabat. Parabatur (vt puto) vnguentum ex rebus rubificantibus & vesicas inducentibus, calce scilicet, auripigmento, thapsia, & sulphure. hæc enim aliis rebus commista veteres ad capillorum cultum capiebant: sin autem in aliqua corporis particula applicantur ex magna caloris vi, aut humores ex alto ad summum trahuntur, aut ipsis fufis gignuntur flatus, cutis & extima corporis superficies attollitur, & in maiorem molem ducitur. Ex Plutarco.

D

*Fructuum, vinearum, iumentorumque
interitus præfagium.*

MAGNUM à mori germine capitur præ-
fagiū. Morus enim ideo à Theophra-
sto prudentissima vocatur, quia omnium
nouissima germinat, & à pruinis nō tãgi-
tur: Idcirco fructus, & Vineæ à mori ger-
minatione à pruinis liberi sunt. Ea tamen
quando à pruina lædi contingit (siquidē
læsam in Ægypto, ut in Psalmo 77. legi-
mus, Moyſis tēpore proditur fuiſſe) Cæ-
li maximam arguit intemperiem, & pro-
inde fructuum, vinearumque interitum
declarat. At maius ab ulmo & perſico præ-
fagiū capimus, quippe ulmi & perſici fo-
lia, præter tempus decidentia, pestem in
omni iumentorum & pecuino genere
præſagiunt. ex Cardano.

*Factorem extinctæ lucernæ Stero geren-
tibus infestum eſſe, & inimicum.*

ODOR extinctæ lucernæ gravis, adeo
prægnantibus infestus eſſe percipi-
tur, ut in abortum quàm faciliter condu-
cat.

cat. Id afferuit Aristot. 8. de hist. animal.
 c. 24. vbi non modo mulieres grauidas, ve-
 um atque equas illius fœtore abortite
 tradidit. Profecto malus odor si prægnā-
 tium corpora ingreditur, quia fœtus im-
 becillis est, & à quolibet alteratur, facili
 negotio inficitur eius caro tenerrima, &
 spiritus, inde abortus sequitur. At non
 semel extinctæ lucernæ fœtor perniciem
 quoque hominibus attulit, vt carbonēs
 in cameris testudinatis facere accensi cō-
 sueuerunt. Duos monachos (retulit Pe-
 trus Forestus in Obseruat. medicin.) cum
 noctu cellam ceruisiariam intrarent, vt
 fœcem ebullientem exportarent, (forte
 candela extincta) cum exitum non in-
 uenirent, suffocatos fuisse, ac mane mor-
 tuos esse inuentos.

*Insanie, & furori à solano sylmatico con-
 tractis, Sinum potentissimum sin-
 gulare esse præsidium.*

Solanum syluaticum, quod à multis
 Belladonna dicitur, tantæ est imma-
 nitatis, vt insaniam, & furorem hominibus
 eius acinos comedentibus inducat. Acci-
 dit cuidam (referente Hieron. Trago lib.

i. histor. stirp.) qui in sylua plantam vide-
rat calus: hic multos decerpfit acinos, &
deuorauit. Altera vero die in tantam in-
saniam, & furorem deuenit, vt plerique il-
lum à Dæmone obsessum cederent. In-
tellecto tamen morbo, vinum fortissimū
à Trago furioso propinatum est, quo fa-
cto consopitus, paulo post conualuit, &
absque læsione vixit.

*Lolium tritico, aliisque cerealibus com-
mistum & varia hominibus sympto-
mata attulisse.*

PANIS, in quo lolium fuerit, stuporem
quendam, ac veluti temulentiam esi-
tantibus parit, cum somno inexpugnabi-
li. Id Galenus asseruit lib. i. de Aliment.
facult. Etenim (inquit) cum anni consti-
tutio praua aliquando fuisset, lolium tri-
tico affatum innasce contingit, quo haud
separato, quod paucus esset tritici proué-
rus, statim quidem multis caput dolere
capit ineunte æstate, in cute multorum,
qui comederant vlcera, & alia symptoma-
ta sunt subsequuta, quæ succorum prauit-
atem indicabant. Lolij tamen nocumē-
to acutum esse præsentaneum remedium
iudi-

iudicatur. Quare tum à tritico. tum ab aliis seminib. cerealibus diligenter lolium separandum est.

Scorpioidem herbam Scorpionum ictus feliciter sanare.

Mirabilis est herbæ Scorpioidis in Scorpiones potentia, illi quidem huius tactu, ex occulta discordia exanimantur, & intermoriuntur, tantam enim inter eos antipathiam natura indidit. At quod mirabilius est, exanimati Scorpiones, si Hel-lebori albi radice tanguntur, ad vitam reuocantur. Propterea Scorpioides, Scorpionum ictibus imposita feliciter, & citissime illorum virus mortificat, vlcusque persanat. ex cuius præsentanea in illos virtute à Scorpione nomen sumpsit, & Scorpioides dicta est.

Mirabiles in hominibus proprietates quandoque adfuisse.

Admiranda profecto in hominibus quandoque visa sunt. Regem Pirrhū circumfertur pollicem in dextro pede à natura habuisse, cuius tactu leno-

sis medebatur: hunc cremari cum reliquo corpore haud potuisse perhibent. De Sâpsone legitur in sacris Litteris, quod in capillitio mirabilem contineret virtutē, qua aduersis quibuslibet resistere audebat. Vespasianum tactū, & salua, & sine his quandoque non paucis affectibus medicatum esse tradunt. Ego equidem idiotam cognoui hominem, qui ipuicione sola in os infirmi anulas perfanabat, & licet primo aspectu actū Dæmonis id perfecisse dubitauerim, quicui tamen, cum simpliciter curam agere illum cognouerim.

*Dolorem colicum Bubulo stercore
per sanari.*

MAgnam natura Bubulo stercore dolorem colicum sanandi indidit efficaciam, quippè apud multos scriptores legi, & à fide dignis asseruit audiuisse viris Genferus illius potu complures rusticos fuisse liberatos: qui enim sterces aridum in iuseulo bibit, statim sanatur. Hinc apud multos, mos ortus est, ut nonnulli non modo ipsum excrementū aridum, verum etiam iuseculis ebibant.

ebibant, & melius habeant. Ego quidem rusticis tantummodo remedium præberem, nobilibus vero, ne nauseam inducerem, non auderem, cum nobiliora pro iis habeamus præsidia: sufficerent talibus ex eodem stercore cataplasmata. ut enim reor, ex proprietate tale auxilium colico vexatis subuenire consuevit.

*Epilepsiam, strumasque Serbenæ auxilio
evanescere.*

Naturalis Magiæ professores, verbenam (Sole Arietem peragrante) collectam, granisque pæoniæ sociatam contritam, & ex vino albo haustam percolato, epilepticos instar miraculi sanare prodidere. Hoc ex Hermete traditur. Nō minor est eiusdem radices efficacia, quippe collo eius appensa, qui strumas patitur, mirum, ac insperatum adfert præsidium. Referunt Astrologi hanc Veneri esse dicatam, strumasque delere: quod Veneri ancilletur, quæ collo præest, propter Taurum eius domicilium. Ex Durante in Herb.

*Arbores quandoque in lapides
commutantur.*

IN Danico mari, iuxta Lubicensem urbem, Alberti Magni ætare, arboris ramus inuentus est cum nido, & pullis, quicum in lapidem omnes, cum arbore, & nido essent conuersi, purpureum tamen, (vt ipse retulit) adhuc colorem suū retinebant. Georgius Agricola etiam memorie hominum reliquit, in Elbogano tractu, iuxta oppidum à Falconibus cognominatum, Abietes integras cum cortice in lapides versas esse, arque, quod mirum est, in ruinis etiam pyritidem lapidem continuisse, quod maximæ solertissimæ naturæ operibus tribuendum est.

*Bardana maior cum mulieris Stere
magnam habet sympathiam.*

Mira est vis Bardanæ maioris, quæ perfonata dicitur in mulieris, vterum, magnaque est cum illo eius sympathia, quippe illius folium summo capite egestatum matricem sursum tollit, sub planta pedis deorsum. Propterea huiusmodi præsidium aduersus matricis suffucationes,

nes,

nes, præcipitationes, ac dislocationes præstantissimum à multis iudicatur. Ex Mizaldo.

*Quomodo litteras aurei coloris pingere
Salcemus.*

VT litteras aurei coloris habere possimus, auri folia quot libuerit, eligere oportet, quibus mellis tres, vel quatuor guttas miscebimus, hæc insimul conterenda sunt ad vnguenti spissitudinem, in oleoque vasculo conseruanda. Cum autem ad scribendum huiusmodi mistura vti optabimus, aquæ gummatæ aliquid addendum est, ut operi liquor aptior existat: ita profecto litteras habebimus incomparabiles. Ex Alex Pedemontano.

*Quomodo Vestigia, & deformitates à Variolis, & morbillis homines possint
evitare.*

NE vestigia aliqua post variolas, aut morbillos in facie, corporeque hominum remaneant, expertissimum apud me, quod in publicam vtilitatem placuit aperire, inest præsidium: ita profecto pue-

ri, puellæque deformitate, quæ ab iis relinquitur, carebunt. Cum variolæ, siue morbilli maturuerint, & in medio oculi quasi albicantes eminuerint, quod est signum bonæ maturationis, omni die bis oleo amigdalorum dulcium recens expressio pluma leuiter oblinire oportet, donec exsiccentur, ita profectò, vt sæpius experiri libuit, vestigia non remanebunt, & quod melius est, oleum hoc excoriatas variolas mirabiliter ad sanitatem perducit.

Quantum in hominibus usus Venenorum valeat.

Mithridates sæpè veneno epoto, adeo venenorum vsui præsumptis auxiliis corpus disposuit, vt citra offensam venena ebiberet. Cum autem à Pompeo profligatus esset, atque in extrema fortuna miseria constitutus, è vita illæsus discedere festinaret venenum hausit, & plusquam satis esset, nec tamen emori potuit, cum continuus venenorum vsus in hominum naturam pertranscat. Ex Plinio.

*In hominibus Vermes figura maxime
differunt.*

Vermes in hominibus figura inter se
admodum sunt differentes, quippè
in quodam Antoniano Canonico Mon-
taus obseruauit. Hic colico dolore tor-
quebatur, cuius molestia Hieram picram
denorauit, vermemque deiecit. Erat ille
viridis, figura lacerti, sed crassior, hirsutus-
que, & pedibus quatuor innixus, breui
tempore à fera propulsa canonicus o-
biit: contra illa in vitrea phiala aqua ple-
na, per menses aliquot viua superstitit.
Ex eodem Montuo lib. 4. c. 19.

*Calculus renum, Vesicaeque in hominibus,
quo pacto consumi valeat.*

Lapillus, qui in Tauri vesica, mense
maio reperitur, magnam habet in
consumendo calculo efficaciam. Hic à
vino imponitur, mutato paululum sapo-
re, colorem croceum contrahit. De hoc
vino quotidie recens effuso, donec lapis
vino impositus, omnino consumptus sit, à
calculo infirmos bibere oportet. Hac ra-
tione, non modo calculi comminui, ve-

F

rum atque consumi multos experientia edocuit. Ex Quercetano.

Filius à parentibus signum aliquod recipere, vulgatissimum est.

Filij omnes patrum aliquid, aut auitū ad vnguem retinere solent, verrucam scilicet, vel cicatricem, vel effigiem, vel moxas, aut manuum lineas. In domo nostra omnes à patribus verrucam in brachio habuimus, & Marcellus filius meus ex me consimiliter. Proueniunt hæc à feminū miscela, spirituumque vtriusq. parentis seminalium, auorumque effusione. Propterea etiam succedit, (si semina in filiorū generatione bene miscētur, atque in minimas partes iunguntur) vt factus robusti euadant. Hac enim ratione spiritus robustiores existunt, quoniam ob amoris vehementiam, vtriusque semina multum, beneque commiscuntur. Ex Cardano de Subtil.

Mare rubrum in plantis producendis, terra vigorem obtinuisse videtur.

IN mari rubro arbor nulla in terra procreuit, præter spinam, quæ dispas vocatur.

tur. hæc autem propter feruores, & aquæ penuriam rara etiam est, quippe non nisi quarto quintove anno pluit, & tunc quidem impetuose, breuique tempore. At in mari exeunt plantæ, easque laurū, & oleā appellant. Laurus ariæ similis in toto est, olea folio tantum, fructum proximum his nostris oliuis parit, & lachrymā emit, ex qua medici sistēdo sanguini medicamentum componunt. Cum autē aquæ plures inceserint, fungi iuxta mare, quodam in loco erumpunt, qui Sole tacti, in lapidem commutantur. Ex Theophr. in 4. de hist. plan.

*In capillorum defluuiū ex Hydrargiro
lac epotum peculiare iudica-
tur auxilium.*

HYdrargiri suffumigium sæpè aurifaris capillorum defluuium inducere consuevit, aliaque symptomata, quæ tales in mortis pericula conducunt. Pro huius immanitate, uti in potu caprino lacte, illudque cum pane comedere, singulare expertum est remedium: quippe sedata illius vi, atque potentia, à veneni morte liberantur ægri, & pili iterum na-

F

stantur. Ex Foresto in obseruat.med.

*Inter Lupum, & Agnum maximum esse
antipathiam.*

Tanta est inter Lupum, & agnum naturalis discordia, vt ipsi emortuis in eorum chordis id etiam elucescat. Si enim ex Lupi, Agnique intestinis chordæ conficiuntur, in instrumentis musicis applicatas minime concentum vocesque sonoras reddere, sed continuo tactas dissonantias respondere obseruatum est: at quod mirabilius est, agninas chordas à Lupi funiculis corrodi, confringi, & consumi, si simul repositæ fuerint, comprobaturum est. Idem de Aquilæ, & Anserum plumis circumfertur, Aquilæ enim plumæ naturali antipathia anserinas positæ inter plumas, vt docuit experientia eas consumit, & corrodit.

Quadam pro Epilepsia admiranda reperiuntur auxilia.

Tria ab Horatio Augenio in suis consult. pro epilepsia curanda magnæ efficaciz proponuntur remedia. Primo
loco.

loco carbo est ille odoratus, qui sub Artemisæ radicibus æstiuo solstitio colligitur, qui per dies 40. infirmis aliquo conuenienti liquore exhibendus est manè, ieiuno stomacho. Confiteor ego cuidam epileptico huiusmodi remedium admodum profuisse. Secundo loco, Mustelæ sanguis adducitur, hic præstantissimus pro epilepsia sananda censetur. auctoris experimento, vidit enim sanatum epilepticum supra 25. annum, solo huius sanguinis vsu, potati scilicet statim, atque è venis exiit ad vnc. ij. cum vna aceti. Vltimo loco testiculi Apri, aut saltem Verris siue Suis domestici venere vtentis, & testiculi Galli exiccati in furno, mirabiles censentur. hi in puluerem tenuissimè redacti, cum saccharo miscentur, & decem cōtinuis diebus epilepticis ad drach. tres, cum aqua betonicæ felici cum successu exhibentur.

*Flatuosam in membris conuulsionem
ligno è Visco perfanari.*

Conuulsio illa, quæ à flatu in musculis, & membris oritur cum dolore, (hanc nostrum ramphum, siue granphum

vocant) nodis ligneis è visco, quod in quercubus adnascitur, vt experientia cōprobauit, sanari cōsuevit. Colligitur Viscum æstiuo tempore, Sole in leonis sisdere cōmmorante, tunc enim perfectiōnis complementum adeptum est. Debēt nodi ligni illius loco patienti superponi, vt statim flatus diffugiat: pinguis sicco, tenuique præditum est lignum, aut occulta ratione, vt voluit Cardanus. Confiteor, multis tale præsidium ad præseruationē me cōsuluisse, votumque fuisse assequutos sola istius ligni suspensione. Anuli ex bubalorum cornibus, huiusmodi etiam dolores prohibere multa experientia, ex eodem Cardano iudicati sunt.

Quomodo nonnullorum animalium Genenum corpora nostra ingrediatur.

PHalangium cum aliquem momordit, quamuis paruum existat animal, existimare tamen debemus, venenū ex ipsius ore, primo quidem in superficiem, deinde vero in totum corpus deferri. Præterea marinæ turturis, sicuti, & terreni scorpionis aculeus, quamuis in extremā illam acutissimamque partem finiatur. vbi

bi nullum foramen est, per quod venenū deiici possit, necesse tamen est, vt excogitemus substantiam quandam inesse illi, aut spiritalem, aut fluidam, quæ vt mole minima, ita facultate est quàm maxima. Siquidem cum nuper fuisset quidam ietus Scorpione, ideor mihi esse (inquit) percussus grandine: eratque omnino frigidus, frigidoque sudore pertusus. Quippe vbi ex ista parte per totam ipsam celeriter distributa fuerit venenivis, contingit eam eodem rursus contactu in singulas subiectarum ei partium recipi, mox ex illis in alias continuas, donec in aliquam peruenerit principem: quo tempore mortis periculum instat. Ad hanc rem in primis conferunt vincula partibus supernis iniecta, abscissioque partium venenatarum. Noui equidem rusticum, qui epoto è viperis medicamento, rescisso prius digito euasit, sicut, & alium quendam qui sola sectione citra medicamen est liberatus. Hæc Gal. 3. de loc. aff.

*Mirabile ad Strumas, gutturis ramicem,
& ad emata remedium.*

Admirandum remedium ad strumas.
Cupressi folia neque teneriora, ne-

que duriora in puluerem comminues, tortiuo vino consperges, atque ita volutabis, dum in faeces corpus coeant, inde struma, vel rancex inducitur, tertio primū die soluitur medicamentum, contractum locum inuenies, qui digitis exprimi debet: rursus ad tres dies idem pharmacum applicabis, eodemque modo solues & exprimes, septimo die, vel ad summum nono, strumæ velut miraculo abolebuntur. Valet etiam ad rancicem gutturis, parotidas, omnem duritiem, & œdemata. Hæc Hollerius. 1. Instit. Chirurg. c. 2.

Pestilenti tempore inter præcipua præsidia, aëris rectificatio summum iudicatur.

OMni laude dignus, omni que decore admirandus Hippocrates iudicandus est, qui pestem illam ex Æthiopia ad Græciam venientem, non alio repulit auxilio, quam aëris purificatione. Præcepit enim, ut per totam ciuitatem ignes accenderentur, qui non è simplici solum materia, sed etiam bene olenti constaret. Quapropter, & coronas odoríferas, floresque aromata, vnguenta pinguißima grati odoris, & alia iucundos odores spirantia, ciues

ciues igni spargebant, quo pacto aer purus factus est & ij à peste tuti fuerunt. Ea fuit magni Hippocratis diligentia. Ex Galeno.

Portulacæ seminis contra lumbricos magna est efficacia.

IN lumbricis necandis nō modo Portulacæ aqua stillatitia aptissima iudicatur, verum atque illius semen. Narrat enim Arnaldus Villanoua, quendā puerum, dum esset in mortis periculo constitutus propter lumbricorum multitudinem, drach. sem. seminis Portulacæ cum lacte sumpsisse, atque lumbricos multos emisisse, fuisseque liberatum.

Quorundam animalium vitæ terminus constitutus quis sit.

LEpus annis decem viuere fertur, & Catus totidem. Capra octo. Asinus triginta. Ovis decem: sed vir gregis sæpè quindecim. Canis quatuordecim, & quādoque viginti. Taurus quindecim. Bos, quia castratus, viginti. Sus, & pavo viginti quinque. Equus viginti, & nonnunquam

triginta inuenti sunt, qui ad quinquagesimum peruenierint. Columbi octo, ut etiam Turtures. Perdix viginti quinque, ut & Palumbus, qui nonnunquam ad quadragessimum peruenit. Ex Alberto.

Ad dolores articulares electuarium mirabile.

A Periam electuarium illud mirabile, quo ego in doloribus iuncturarum, & in arthritide cum felici successu non semel usus sum. Huius auctor Petrus Bayrus est, licet ipse Galeni compositionem esse dicat in lib. 18. suæ Practi. Confiteor subito soluere sine molestia, ignitum calorem extinguere, & membra patientis adeo temperare, ut multos viderim, eadem die, qua pharmacum acceperant, à sella ad locum proprium sine alterius auxilio languentes redire. Capiuntur Hermodactylorum alborum à cortice superiori mundatorum, & Diagridij an. drach. ij. costi, cymini, zinziberis, cariophyllorū an. drac. j. trita, & cribellata conficiantur cum syrupo facto ex melle, & vino albo inuicem coctis, donec syrupi bene cocti formam recipiant. Dosis est à drach. ij. ad drac.

drac. iij. secundum infirmi tolerantiam. Auctor confitetur ter ab huiusmodi doloribus fuisse correptum, & semper in aurore huius electuarij (quem Diacostum vocat) vnc. sem. accepisse, & in vna die conualuisse. Ego diagridium in minori dosi exhibui semper, & bene successit.

Periculosum est, basilicum continuo odorare.

Quam sit periculi herbae Basilicae frequens odoratus plenus, ex Hollerij exacta obseruatione perspicitur. Quidam enim Italus ex continuo eius odoratu in vehementes & longos incidit dolores capitis ex Scorpione in cerebro enato, cuius causa mors consequuta est. Ratio apud aliquot huius euentus ea potissima est, quod Basilicifolia sub testa fictili putrefacta in Scorpiones mutantur, ex quo arguunt, frequentem odoratum animalcula quaedam Scorpionum instar, in cerebro generare. Vt cumque tamen sit, Basilici odoratus ad Syncopem & animi hominum deliquia mirum in modum prodesse à medicis adhibitus videtur.

Pisces Torpedinem dolores capitis à causa calida feliciter sanare.

INter selecta, & quæ dolores capitis à causa calida auferunt remedia, Torpedo piscis est. Ait enim Celsus, quem sequutus est Scribonius Largus, huius piscis capiti affricatu, adeo tales dolores remouere, ut in posterum redire nequeant. Causa omnium Torpedinis qualitas est, ipsa enim viua in mari, & procul, & à longinquo, vel si hasta virgaue attingatur, torporem piscatoris membris inducere dicitur, ut Plinius lib. 23. prodidit. Idcirco (ut Matthiolus dixit) mirum non est huiusmodi affectus quodam stupore feliciter sola conficatione sanari.

Quæ ex occulta naturæ proprietate fiunt, mirabilia Sideri.

Naturæ arcana semper hominibus admirationem præstitere: ratio est, quia causas ignoramus proprias, & propterea in speculandis his cespitamus, nec aliud nobis restat quam sola admiratio. Quis enim non admiratur, cur Hyenæ umbræ contactu, canes obmutescant?

Cur

Cur Eryngium ore Capræ sumptum totum gregem sistat? Cur Gallinæ appenso milui capite nunquam quiescere valeant? Cur appenso alij siluestris capite in ouis collo quæ in grege omnes antecedit, Lupi ouibus nocere nequeant? Profecto hæc mirabilia sunt, & in rerum sympathias, & antipathias, & naturæ arcanæ reducuntur.

Nonnulla animalia reuiuenscere proditur.

MAgnum natura quibusdam animalibus pro senectute euitanda concessit releuamen. Ceruus enim esu serpentum renouari dicitur, quippè dum sentit senectute se grauari, spiritu per nares è cauernis serpentes extrahit, superataque veneni perniciæ, illorum pabulo reparatur. Colubri quoque alijque serpentes quoniam per hyberna latebra visum obscurari sentiunt, primo vere, maratratro, seu feniculo sese afficiant, illudque comedunt, ita visum recuperant, & exacuunt, & vetusta tunica deposita pelle, que priori reuiuenscere dicuntur.

*Quorundam animalium carnes ad Vita
longitudinem valere.*

A Longissima vita aliquorum animalium, vel eorum proprietate, multi sapientes vitæ longitudinem in hominibus inuenire conati sunt, volunt enim carnum esu longæ vitæ animalium, vitam posse produci, recte consulentes solidum nutrimentum, multum, diuque nutrire. & à morbis defendere. Hac ratione Cerui carnes, præcipue iuuenis, ad longitudinem vitæ valere autumant. Retulit Plinius quasdam nouisse principes feminas, omnibus diebus Cerui carnes depastas, & longo æuo febribus caruisse. Dioscorides lib. 2. longam senectutem eos agere dixit, qui Viperæ carnibus vescuntur. Propterea Plinius lib. 13. Antonium Musam Cæsaris Augusti medicum dicebat, Viperas in cibis iis dedisse qui ab vlcerebus incurabilibus affligebantur, ratus hoc auxilium vitam illis producere, atque omnes sanasse. Ex lib. 3. Conuiuij nostri litterarij.

Abstr.

Absurdam, & ridiculam esse Paracelsi opinionem, de homunculi in phiala

*vitrea generatione,
& partu.*

NON modò ridicula, sed infanda est Paracelsi damnatae memoriae opinio, de homunculi conceptione, & partu. Scripsit enim ex semine humano in ampulla vitrea coniecto, & aliquandiu sub equino fimo stabulato, homunculum generari. Vt autem hanc hypothesein falsam ille impius doceret, ex ovo sumpsit coniecturam, quod cum obseruaret in loco calido concludi posse, & ex eo tandem pullum excludi, persuasit hoc idem in humano semine in vitreo vasculo recluso posse contingere. Sed vana, & fabulosa sunt eius figmenta, siquidem ex putrefacto semine in ampulla sub fimo recondito talis homunculi partus fieri nequit. qualis enim est causa, talis effectus consequitur, proinde ex putrefacto nihil, nisi corruptum oritur. Insuper in foetus conceptu, vt ex sacris diuini verbi decretis capitur, semen vtrumque viri & mulieris concurrere opus est: præter hæc cōceptio haud oritur nisi fuerit uterus bene tem-

peratus, tanquam hortulus à Deo destinatus ad hanc prolem, cui sanguis maternus simul affluat: quippe si materni sanguinis deficeret appullus, nec semen augeri nec ali. plantæ instar, nec partes conformari possent. ut omnium philosophorum consensus est. Ad hæc inter foetum & vtero gerentem sympathia quædam requiritur, ut calorem, & nutrimentum à matre recipiat, & à foetu vivente matris calor augeatur, & alia ad concoctionem, & productionem feliciter succedant. Quæ omnia falsam esse Paracelsi coniecturam arguunt: ille enim non perspexit in ovo semen ex quo pullus fit, simul cum alimento vernaculo conferre, & in testa per se porracea tanquam in vtero quidem concludi ex qua pullus ali, & respirare posset. Semen verò humanum caloris, & spiritus cuiusdam vivifici particeps, & consors, quorum vi & beneficio fit generatio antequam in vitream ampullam perfunderetur, eodem temporis vestigio exhalaret, & conceptio evanesceret. Huc accedit quod deest sanguis, quo semen nutritur & augetur. Adde quod per ampullam vitream sub fimo reconditam foetus spirare nequireret. con-

fucata

furata ergo sunt Paracelsitarum somnia,
& fabulosa eorum magistri coniectura, &
vana de homunculi partu assertio. Ex
Georgio Bertino Campano.

In Armenia niues rubentes fieri.

Nives omnes (sublata philosophan-
tium ratione) albæ sunt, & ita iudi-
cat sensus, vt non immerito Plinius lib.
17. cap. 2. niuem vocauerit cœlestium a-
quarum spumâ. Nihilominus Eustathius
Homeri interpres, in Armenia niues ru-
bentes conspici retulit. Harum colorem
multi sapientes ruminantes, non naturâ
niues rubentes fieri, sed accidentaliter il-
lic voluere. Illa enim loca mintio luxu-
riant, cuius colore exhalationes, e quibus
in Armenia niues generantur, pollutæ,
rubedinem acquirunt.

Pro quartana febre selecta remedia.

ARnaldus Villanoua pro secreto ha-
buit in febre quartana exhibere taxi-
barbati radicem ex vino per duas horas
ante accessionem, & non minus os de cor-
de Cerui ad drach. Itidem ex vino alte-
G.

rato dictamo cretico, salvia, chamedrio, chamepichio, & myrrha ex succo absynthii ad scrup. ij. castorei etiam, & bituminis an. scrup. ij. ex vino. Alij. vt quartana excutiatur, infirmis, dum in accessione affliguntur, timorem ex improviso incutunt. Propterea Titus Lilius scripsit, Quintum Fabium Maximum in conflictu febre quartana fuisse liberatum.

*Terra lemnia contra venena miram
habet efficaciam.*

Inter prestantissima auxilia contra venena, terra lenia connumeratur, quæ ad Cantharides. & ad lepus marinum adeo præstat, vt quadam proprietate deuorata, omne venenum per vomitum expellat, quemadmodum multis experimentis hæc omnia didicisse Galenus confitetur.

*Lumaca lapidem partum mulierum
facilitare.*

Dicitur Lumaca, lapidem nobilissimæ virtutis in capite retinere, quem si tertium stranguriosus liquore aliquo conuenien-

uenienti dederis vrinam soluere, breuiterque sanare comprobatum est. At mirabilem habet in grauida muliere consensum: quippe suspensam si secum portauerit, in abortum minime incidet, si autem tempore partus tritam cum vino capiet, multa facilitate pariet: siquidem lapides hi meatus mire aperiuunt, è quibus fortui facilius datur transitus. Ex Isidoro.

Rerum sympathiam in aliquot brutis mirabilem esse.

Mizaldus lib. i. arcan. & Bodinus lib. 3. theat. nat. obseruatum expertumque audiuisse aiunt, Vaccam, Ouem, Equam, Asellam, Canem, Suem, Felē, similiaque foeminei generis animalia domestica, & mansueta, dum utero gerunt, aut interire, aut abortum parere: si mas, ex quo conceperunt, inactetur, aut occidatur, tã valida est ac vehemens illorum inter se sympathia. Hoc autem an verum sit, confiteor, me nondum fuisse expertum.

Oleam arborem puritatis, & Virginitatis esse amantiſſimam.

Oliua si manu virginea plantatur, & educatur, uberiores fructus praebe-

dicatur, usque adeo puritatis est tamantissima, & labiis nescia. Hac de causa, ut reor, ab antiquis sapientibus olea Minerva dicata, & consecrata fuit. Audiui equidem à multis, olearum à lascivis mulieribus non semel fuisse collectos fructus, easque perinde sequenti anno parum fructificasse. Ex Carolo Stephano in lib. de re rustica.

Astronomiam Medicis esse necessariam.

PRudens Physicus Astronomiam intelligere debet, aliter perfectus Medicus esse nequiret. Cum autem agros curare intendet, Lunam aspicere oportebit, si enim plena est, crescit sanguis, & humiditas, in homine, & bestiis, & medulla in plantis, ita voluit Hippocr. in lib. de disciplina Mathematica, qui apud Gal. reperitur. Cum ergo quis in morbum inciderit, si Luna è combustione exit, tunc ei crescit infirmitas usque ad oppositionis gradum, quo tempore peracto cœli themate aspicenda Luna est, an cum aliquo Planetarum societur fortunato, vel infortunato, num in malo, vel bono fuerit aspectu, & an dominum domus mortis aspexerit, ita

enim:

HORTVLVS GENTILIS. 101

enim de morte, & vita, de morbi longitudine, & breuitate infirmorum accuratius coniecturare poterit. Ex Hippocr. & Ioan. Ganiucto.

Saturni, Martisque coniunctionem in Tauro, Bobus pestilentiam predicere futuram.

Astrologorum ex multa obseruantia decretum est, cum Saturnus, Iuppiter & Mars, vel istorum duo, simul iuncti fuerint, sub humano signo, concurrenti ad eam stellarum fixarum venenosorum animalium aspectu, morbos pestilentes hominibus esse futuros. Ex diuersitate autem Zodiaci brutis quandoque contagium appariturum, saluis hominibus. Vnde notat Augustinus Sueffanus in comment. Apotelesmatum Ptolomei, non multis ante annis, obseruasse, cum Saturni Martisque coniunctio in Tauro horrendissima frigora excitasset, magnam Bobus calamitatem euenisse. Oves autem, licet imbecilliores, superstites tamen fuere. In Boues tamen pestis illa defecit propter coeleste signum, ad quod terrestris Bos refertur. Quæ si fuisset in Ariete,

forſitan in Oues graſſata eſſet. Anno
1479. in ſigno humano Martis, & Saturni
fuit conſunctio (teſtimonio Ficini) & pe-
ſtis crudeliſſima hominibus tantum ſuc-
ceſſit, vt & prius fuerat anno 1468. & om-
nium peſſima anno 1345. ex trium Planec-
tarum inſimul conſiunctione.

*Suffitu bituminis mulieres ab hysterica
paſſione liberari.*

Multis experimentis comprobatum
auidio, bituminis ſuffitu, mulieres
ab vtero ſuffocatas, ſubito ad ſanitatem
reuocari: & quod mirabilius eſt, hysteri-
cam ex templo, bituminis acceſſionem
corrigen, ſue crudum, ſue vſum mulie-
rum naribus admoueatur. Propterea
mulieres, quæ tali paſſioni obnoxie ſunt,
ſua exceptum, ſue goſſipio collo appē-
um, Medicorum conſilio (Mizaldo au-
ctore) in nonnullis locis habent, vt cre-
bro olfactu paroxiſmum arceant.

*Cantharides quandoque ſolo olfactu,
ſanguinem, ſel tactu e corpore
enacuiſſe.*

Cantharidum viſ, & venenum in ſan-
guine purgando per vrinam, apud
paucos

HORTVLVS GENIALIS. 103

paucos incognitum est, quippe in potu exceptas non modò vesicam exulcerare, verum atque suffocationes, & horrenda symptomata inducere comprobatū est. Imò tantæ feritatis sunt, vt quandoque & tactu, vel olfactu hæc efficiant, vt cuidam chirurgo Mediolani successit, qui bis sanguinis profluuiū correptus fuit per vrinam; solum portando cauterium ex cantharidibus in Byrsā. Ex Michaelē Piscalio.

*Vnde ortum sit adagium, Nauiget
Anticyras.*

Multa obseruatione & à prioribus, & neotericis Medicis, nigrum hellebortum ad insanos, & mente captos peculiare auxilium esse, probatum est. Huius portio licet periculosa medicina sit, cum cautela tamen sumpta, mirabiliter iis prodesse videtur. Hellebortū virtutē Demosthenes innuere volebat, dum in actione monens Æschinem, vt sese purgaret helleboro dicebat. Hoc in Anticyris duabus electissimum, & magni valoris nascitur, quò nauigare oportere adagiū, qui ab insania sanari cupit (vt Strabo lib. 9. Geograph.)

G 4

loquitur. Hinc Stephanus de Helleboro loquens addit, Anticyrensem quempiam fuisse, qui Herculem dato Helleboro infania liberauerit.

Grauidas nimio sale stentes, parere fetus sine vnguibus.

Non est à ratione alienum, quod ab Aristot. dicitur 7. de Histor. animal. c. 4. mulieres grauidas, si nimio sale in cibis visæ fuerint, fetus parere sine vnguibus. Vngues enim, ut dixit Hippocr. in lib. de carnibus, ex glutinosa & viscida materia generantur, hinc accedente salitorum usu, materia illa viscida adeo attenuatur & adimitur, ut facile illorum ortus deficiat. Comprobatur hoc etiam in lactantibus, quibus ex assiduo & nimio salitorum usu, lac omne paulatim deficere consuevit.

Qui ludi in conuiuiis iucundi, festiuique habeantur.

In conuiuiis profecto, ut hilariter, iucundeque accepti conuiuii consideant, & epulentur, non semel ludi aliquot per iocum,

iocum apparantur, qui omnes in astan-
tium risus, & cachinnos mutantur. Inter
multos hi erunt festiui. Si lintea, & map-
pæ calchanii puluere confricantur, qui
loti se deterferint ea parte nigri fient, li-
cet lintea prius candidissima apparue-
rint. Si gladij succo colocynthidis, vel a-
loe tacti fuerint, amara omnia ex iis in-
cisa sentientur: ex assa fatida autem cun-
cta fatida audientur. Si super pastillos
nuper elixos instrumentorum chordas
minutim incisas proieceris, instar vermiū
à calore contractæ apparchunt, nausæ-
que rei in seius mouebunt. Quibus vinum
potut dabitur, cui castanearum animæ
subtiliter tritæ fuerint projectæ, à ventris
crepitibus sollicitabuntur.

De amoris origine aliquot controuersiæ.

Volentes Physici amoris originem,
vel potius furoris amatorij reperire
indaginem, ex correspondenti hominum
complexione, seu verius, ex conformi i-
psius sanguinis qualitate, nempe calida,
proficisci volunt, hanc enim complexio-
nem valde amorem gignere affirmarunt.
Astrologi inter eos amorem existere a-

iunt, qui in eodem astrorum gradu constunt, vel qui in aliqua constellatione ex æquo participant, & conformes sunt, tunc enim se redamare conſingunt. Alij Philoſophi amorem naſci aſſeruerunt, quoties noſtra lumini in deſideratum obiectum conſpicimus. volunt enim quorſdam ſpiritus ex ſubtiliſſimo, puriſſimoque ſanguine cordis noſtri in rem concupiſcā exhalare, atque ociuſſimē ad oculos noſtros recurrere, ibique in vapores, & humores reſolui, qui ſenſim ad eor relapſi, diffuſique per corpus, in oculis rei dilectæ quandam Ideam, inſtar ſimulachri & imaginis non aliter quā in ſpeculo macula permanet. venenofi oculi, vel menſtruatæ, auriginofi, aut ſimili aliquo morbo infecti, imprimunt. Hac de cauſa miſerum amaſtum, hiſce nouis illectum ſpiritibus, qui naturalem ſuam ſedem repetunt, & ad cor permeant, perditam libertatem ſuam dolere, lamentarique cogi affirmare non ceſſant. Nonnulli autē naturæ ſcientiæ admodum ſtudioſi, cum multa de amoris ſcaturigine eſſent imaginati, nec veram tam furioſi morbi originem inueniſſent, in hæc proruperunt: Amorem eſſe noſci quid, natum neſcio vnde,

vnde, qui venit nescio quomodo, & accedit nescio quo pacto, certam aliquam rem, & personam.

*Hominem apud Indos longissimam
vitam habuisse.*

A pud Lusitanicæ historiæ recentiores scriptores (inter quos est Ferdin. Castanneda) fidei probatissimæ, longa narratione & certa, cuidam nobili apud Indos annorum, quibus vixit, trecentorum & quadraginta spatio, iuventutem ter exaruisse, & ter restituisse invenimus, atque ex cuiusdam Episcopi relatione nouiter percurrimus. Hoc profecto mirabile est, & paucissimis à Deo concessum. At non minori admiratione illud dignum est, quod à Langio de Orbe nouo proditur, insulam quandam fuisse repertam, Bonicam nomine, in qua fontis reperiatur scaturigo, cuius aqua vino preciosior, senium epota in iuventutem commutet. Ex lib. 1. de hominis vita ubi de Priorissa agitur facta, & reiuuencescere scribitur.

Hydrargiri minera quomodo inueniatur.

INter metallica omnia, hydrargiro excellentius vix inueniri aliud creditur, cum ad infinita tale accommodetur. Solerti industria opus est, ut ubi eius minera sit scaturigo coniectores deprehendant: propterea mensibus Aprilis, & Maij sub aurora sereno autem cælo ascendentes vapores in montibus spectant: si enim instar nebulae fuerint, non altius se attolentis, sed humillimæ, ac quasi terræ hærentis, argenti viui ibi sedem esse assequuntur. Ex Cardano de Subtil.

Aqua mirabilis pro visus obscuritate.

A Periam aquam, quam scribunt restituisse visum cæco nouè annorū; Recipe succi apij, sceniculi, verbenæ, chamedryos, pimpinella, Garyophilaræ, saluiæ, chelidonæ, rutæ, centinodiæ, morsus gallinæ, garyophyllorum, farinæ volatilis an. vnc. j. piperis crassiusculè tritij, nucis muschatæ, ligni aloes an. drach. iij. Omnia immergantur in vrina pueri, & sexta parte vini maluatici. Bulliant breui

breui tempore, tum exprime & percola.
Repone vasè vitreo bene obturato. Hora
somni singulas guttas, singulis oculis in-
stilla. Hollcrius.

Roris marini praestantissima Virtutes.

Planta illa quam Romani & Itali Ros-
marinum dicunt, inter plantas nobi-
lissima est, magisque quam existimetur
excellens, quamvis multitudine & fre-
quentia vilescat. Est enim semper virens,
nulli nocens, & multis infirmitatibus ini-
mica, maxime comitiali morbo qui ferè
dæmoniacus est. Radix eius cum melle
purgat vlcera, torminibus medetur, &
serpentum ictibus cum vino bibitur. Pro-
dest etiam contra morbum Regium in
vino cum pipere. Et tanto in maiora ma-
la præualet, quanto maiori gaudet tute-
la, & fauore cœlesti à quo omnis virtus
confouetur.

*Natura sagacitas in difficillimis mor-
bis sanandis magna est.*

Magna est natura sagacitas in aliquot
morbis sanandis, qui medicorum au-

xiliis perdifficile est ut ad sanitatem perducantur. Retulit Alexander Veronensis lib. 2. anatom. c. 9. mulierem Venetam, ac cum crinalem qua cirri capillorum intorquentur, quatuor digitorum longitudine ore deinuisse, dum obdormisceret somnoque sopitam deglutiuisse: decimo autem mense, quod mirabile est, per urinam emixisse. Longius etiam in alia iu-uencula, quæ aciculam deuorauerat, id etiam euenisse scribit. Naturæ igitur industria maxima est.

Lapidis compositio ignem frictione reddentis.

Fricatione cuiusdam lapidis facillimè ignem excutere poterimus. Hæc eius est compositio. Capimus styracis calamitæ, sulphuris, calcis viuæ, picis an. drach. iij. Camphoræ drach. j. Aspalti drach. iij. trita hæc ponantur in vase terreo optimè clauso ad ignem, donec in lapidem conuertantur. Hic panno fricatus accenditur, spūto verò emoritur. Ex Rossello.

Naturam bestiis ad corporis tutelam multa remedia indicasse.

Plu-

Plurima sunt naturæ beneficia quæ bestiis fuisse concessa legimus. Hæc profecto ruminans Plutarchus, præ admiratione in extasim raptus. Naturam multo plura in pecudes quam in hominem contulisse dixit. Quippe si bestiis morbus accidit. Natura mox antidotum indicauit. Hinc Palumbes, monedulæ, merula, perdices (Lauri foliis degustatis) humores superfluos expurgant. Lupi, Canes, Feles si ægrotant, vel si excrementorum colluuiæ stomachum vel viscera oppleta sentiunt, gramina comedunt rore perfusa, herbam frumenti, & rapistrum decerpunt: quibus stomachum, aluumque exonerant. Columbæ, turtures, pullique gallinacei in morbis helioselinum degustant. Testudines morsus sibi inflictos cicuta persanant. Cerui vulnerati dictami pastu sagittas excutiunt. Mustela dum mures venatur, ruça se munire consuevit, ut validius eos oppugnet. Vrsi mandragoram quærunt in mala valetudine. Apri autem ægrotantes hedera se colligunt. Cætera verò animalia pro vitæ tutela diuersa alia retinent auxilia. Ex Aristot. Plinio, Nipho, & aliis.

*Lapidem Aetitem mulierum
partus accelerare.*

Magnam intulit natura Aetii lapidi in partu praegnantium accelerando efficaciam: quippe si earum coxis argento conuolutus partu instante fuerit ligatus, miram utero generabit laxitatem: ex qua praegnautes facilius parient. Ab Aquilis praesidium hoc captum reor. ille enim dum arctiores se sentiunt, & ova cum difficultate pariunt, Aetitem querunt ex quo laxiori matricis orificio facto, lenius ova excernunt. Hinc Aetites lapis. Aquilinus dictus est, quia Aquilae hos in nidum portant, ibique veri reperiuntur. Intellexi ex foeminis primarias aliquot hos lapides in usu & precio habere, bene ratas partus labores subleuare.

*Hellebori nigri radicem, Viperae morsus
in bestis sanare.*

In magna aestimatione apud multos Hellebori nigri radix habetur, ipsa enim inter carnem & pellem iumentorum Vipera demorsu inserta procul dubio sanat. Confiteor profecto subulcum quendam

dām porcorum numerum igne perfico
sive erysipellate pestilenti pollutum
(hunc morbum vulgares, eo quod por-
corum caput in excrecentiam magnam
deuenit, appellant Capotatto) sola hu-
ius radice omnes incolumes seruasse. In
porcorum auribus cultello circulum ad-
vium sanguinem formabat, deinde cē-
tro stilo ferreo perforato radices frustulū
effungebat, ad pastumque porcos mitte-
bat, ita equidem sūlo hoc auxilio o-
mnes (me obseruante) ad sanitatem du-
cti sunt.

*Hippiatros in equorum facie pilorum e-
uulsu stellas albas facere.*

IN hominum canitie frequentes capil-
lorum euulsiones, vt nonnulli in vſu
habent vituperantur, eo quod illorum e-
uulsu maior generatur canities : Hippi-
atri enim cum stellas albas in equorum
facie fingere intendunt, frequentissi-
mē pilos extirpant : quā continuā e-
uulsione, pilos exercecere albos expe-
tum est.

Qua apud Veteres magis erant celebrata spectacula.

INter orbis terræ celebrata spectacula, in primis erat Ephesæ templum, inde Mausolæum, hoc est, Mausoli sepulchrū, Colossus solis apud Rhodios : Iouis Olympici simulachrum, quod Phidias fecit ex ebore : Muri Babylonis, quos exstruxit Regina Semiramis : Pyramides in Ægypto : Obeliscus in via nobilissima Babylone à Regina supradicta erectus. Rodiginus.

Marinum Vitulum à cæli fulmine non molestari.

Non pauci sunt scriptores qui Marinum Vitulum, (multa observatione peracta) à fulmine incolumem esse perhibent. Propterea Sewerum Imperatorem Leticam suam Vituli marini corio contegi voluisse legimus, hoc enim animal ex marinis à cæli fulmine minimè percuti audiuerat. Inde factum est, ut veteres, pauidi ne fulmine ferirentur, tabernacula ex istius pellibus contecta retinerent, ita profectò à Cæli fulmine præservari posse putabant. Ex Plin.

CA

Capram inter bruta maximè

Epilepsia tentari.

Hippocrates in lib. de sacro morbo. (si liber ille genuinus eius est) vt ab epilepsia homines præseruari valerent. Neque in caprina pelle decumbendum esse, neque eandem gestare oportere. cō-⁴ suluit: bene ratus tale animal maximè ab Epilepsia tentari. Hoc etiam Plutarchus rerū naturalium perscrutator indefessus asseruit: propterea veteres sacerdotes ab eius carne vehementer vt morbida abstinnisse fertur, ne gustantibus aut tangentibus modo aliquid eius morbi induceretur.

Vinum in Asthmatis cura selectissimum.

Vinum pro sanādo Asthmate ab Horatio Augenio viro probatissimo, quo pater eius cum sælici semper successu vltus est, adducitur. Habet vini dulcis, quale potissimum Vernacia est. nō crassū, sed tenuis, mellicrati cōcti an. lib. decem: puluer. Foliorum Tabbachi exicc. in vmbra vnc. j. semis, radicū polipodij quercini recentis, ac minutissimè cōncisi vnc. 3. radicū helenij remoto meditullio, & incisarum vnc. iij, macerentur horis 48, pō-

H 2

stea verò colentur per manicam Hippo-
cratis vocatam, conseruetur in loco frigi-
do. Dantur vñc. vj. pro vice, singulis die-
bus, horis ante prandium quinque.

*Homines à phrenitide correptos sanis
fortiores fieri.*

Non pauci admirantur, cur homines
phrenetici (licet in sanitate debiles
fuerint prius) ipsis sanis fortiores euadant.
Equidem à morbi natura totum proce-
dere verendum non est: cum autem in
phrenitide magis ob exsiccationem lax-
dantur nerui sensitiui, quàm motiui, nulli
dubium est, tales quo ad motum ipsis sa-
nis fortiores: & debiliores quo ad virtutē
sensitiuam fieri: ratio omnium est, quia
operationes neruorum sensitiuorum hu-
miditate magis perficiuntur: secus moti-
ui. Huic adiungitur, quod phrenetici (mē-
telata) dolorem non sentiunt, idcirco
fortiores. Ex Arculano.

*Taberum esu frequenti, homines in-
epilepsiam incidere.*

Aximopere (vt voluit Simeon Ze-
phus) taberum, continuatus vsus vt-

que.

aperatur: adeo enim homines cerebro eorum usu afficiuntur. ut epileptici, vel apoplectici fiant. Apud veteres autem in pretio habebantur, illisque cum coelo quandam affinitatem esse, nec nisi tonante Ioue nasci; credidit antiquitas. Vnde Iuuenalis, Facient optata tonitrua coenas.

Ossa de corde Cerui a moribus venenosus homines praeferuare.

Mirabilis est profecto officulorum proprietas, quæ in Ceruorum corde reperiuntur: gestata enim, ad praeferuandum à bestiarum venenosarum moribus, & ictibus maxime prosunt. In officinis tanquam præstantissimum antidotum contra venenum & febres pestilentes hæc ossa conseruantur, & cum felici successu medici indies ad hæc valere experiantur: multi tamen balatrones pro osse cordis ceruini, os bubulum tradunt, in magnam languentium perniciem, & medicorum infamiam. Ex Alexandro Benedicto.

Hemicraniam lapide Gagatis summoueri.

Multo experimento Democritus Hemicraniam lapidis Gagatis sola ad colum appensione tolli comprobauit. scribit enim huiusmodi lapidem gestatum semper magis ponderare, quam antequam appendatur: quasi in eo, quædam attrahendi in sese humorem, à quo dolor in parte cranij suscitatur, proprietas reperiatur. Mercur.

Epilepticos non perpetuo concidere, neque spumam facere.

Qui comitiali morbo laborant, nisi in magna ventriculorum cerebri à crassis humoribus obstructione conciderent, & spumam ferre consueuerunt: secus vero in alijs causis, vt in quadam puella Actina Beniuenius obseruauit. Incidit illa in Epilepsiam, tamen neque concidebat, neque ex ore spumam ferebat. Sed stans caput hinc inde cum ceruice; ac si quid inspicere uellet mouebat: nihil interrim loquens, nihil audiens, nihil sentiens. Cum autem ad se reuerteretur, interrogata quid egisset, penitus ignorabat. Causam Beniuenius existimauit, quod non caderet, sed cocontractio & tensio ad cerebrum non

non

HORTVLVS GENIALIS. 119

non ferretur, cum solus vapor sursum ascēderet : ex quo nullo rigore cerebrum ipsū intentum, ab ordinatis motibus reliqua membra præseruare potuit.

*Vermes rubcos in hominum cerebro,
in quadam epidemia natos esse.*

BEniuentis, cum multi ignoto morbo decederent è vita, medici tandem, hoc morbo quendam mortuum incidere voluerunt, & in huius cerebro vermem rubrum breuem inuenerunt, quem cum multis medicamentis vermes occidendi vim habentibus interficere nequiuissent, frustra raphani incisa in vino maluatico vltimò ebullierunt, quo vermis occisus est, atque hoc eodem remedio deinde simili morbo, quasi epidemico affecti, omnes curabantur, Forestus ex lib. Cornelij Roterodam.

Capillorum de fluminum ex ladano curari.

Non semel morbo acuto ægrotantibus (si ad sanitatem reducuntur) è capite capillos decidere expertum est. His facillimè succurritur huiusmodi lini-

mento, quo capillorum defluuium non solum amouetur, verum atque amissi iterum renouantur. Ladanum cum vino, & oleo rosato ad decentem vnguenti spissitudinem coquitur, quo caput vniuersum linitur, breuique capillatum redditur. Ex Bayro.

Ab empiricis tractata remedia mortem non paucis attulisse.

Mirum haud est, remedia, quæ ab empiricis adhibentur, mortem aliquando hominibus attulisse, ij enim nulla ratione, nullaque methodo suffulti, sed sola experimenti indagine, nec causas morborum verè cognoscere, nec ordine auxilia applicare possunt. Propterea miles quidam in morbo inueterato sui nepotis, qui capitis achoribus erat fœdatus, sine cautione, more empiricorum, nec ætate obseruata, vnguentum ex arsenico, sulphure, viridi æris, semine sinapis confectum capiti apposuit: ita enim ex quodam libro remedium collegerat, & mane sequenti puer ille, qui erat duodecimanorum, in lecto mortuus inuentus est. Hi profecto fructus empiricorum existunt.

Ex

Ex Valesco.

*Triplici auxilio homines longam vitam
acquirere posse.*

Nisi hominum frequens luxus excre-
skeret indies, fortasse illorum vita
longior saniorque videretur, hi autem in
luxum, epulas, & otia effusi, vix trigesimū
excedunt annum absque senectutis ali-
quo vestigio. vita enim longeva non luxu
& profusione nimia, sed triplici tantum
remedio comparatur: siquidem parcitas
cibi & potus, bonus cibus & moderatum
exercitium mortalium vitam, ex Philo-
sophorum decreto, producere valebunt.
Bartholom. Moles ex Diuo Gregorio.

Quo pacto singultum cohibere valeamus.

Non leui angustia singultum homi-
nes cruciare quandoque videmus, a-
deo quod multi in longissimam vigiliam
huiusmodi affectu ducti sunt. Multi sunt,
qui ex improviso timorem singultienti-
bus incutientes, votum assequuntur: alij
verò auriculari digito iubent intus aures
diu conficari, Lyfimachus tamen apud

Platonem, sternutamento, aspersione aquæ frigidaë, & respirationis cohibitione singultum excuti propalauit.

Quo pacto plebeios & infimos in admirationem ducamus.

Plebei profecto, qui populi pars simplicior est, ex leuissima occasione facile in admirationem ducuntur. Si optas autem ut adstantes credant vel magico carmine, vel quodam miraculo te operari, manè cum verbascum flores aperit æstiuo tempore, iis præsentibus leniter moueto plantam: flores enim paulatim decidunt, & exiccantur, cum magno illorum stupore, siquidem illius plantæ hæc est proprietas, ut (Sole accedente) flores decidant. Quod si magis irridere velis, inutiliter aliquid murmurabis, ut admiratio excrescat, vltimò tandem omnia in risum finiantur. Ex Porta.

Memoriam è thure epoto maximè augeri.

Maximo hominibus adiumento est firma memoria, tristitiæ verò & labori imbecillitas, his præsertim qui bonarum

narum litterarum studio incumbere oportant. Ita autem confirmatur. Thus al-
bissimum in pollinem attritum, & cum
vino, si hyems fuerit, vel aqua decoctionis
passularum si æstas, epotum, in Lunæ au-
gmento, oriente Sole, nec non meridie, &
occafus, mirum in modum memoriam au-
gere fertur, Ex Rhafi.

Quo pacto famis importunitas cohibeatur.

QVis Taurum Philosophum, eiusque
ingenium non admiratur in repri-
mendo famis impetu? præfecto dum fa-
me maximè molestabatur, eius importu-
nitatem compressis hypocondriis, & ven-
tris strictione compescebat. Apud Aulum
Gellium.

*Mulierem grauidationis tempore palle-
scere, debilioremque esse.*

Non sine ratione mulieres, quo tem-
pore vterum gerunt, virescunt pallidæ
fiunt. purus enim illarum sanguis conti-
nuò ex corpore destillat, & in vterum à
natura demittitur, vt foetum tum nutriet,
tum eius procuret augmentum. Cum au-
tem ipsis paucior in corpore resideat san-
guis.

guis, necesse est fieri pallidas, atque alienos cibos appetere. Insuper ex eo, quia sanguis solitus ipsis minuitur, debiliores fieri necesse est. Ex Hippocr. lib. 1. de morb. mulier.

*Myristicam nucem a Siro gestatam
vigorosorem fieri.*

Mirabilis est nux myristicæ, quam vocant moscatam, cum homine sympathia: si enim à vito gestatur, non modo vigorem proprium conservare, verum atque turgere, magisque succulentam & speciosam fieri autumant, præterim si juvenilis adultæque ætatis homines circumferant. Ex Levinio Lem.

*Hepaticos, & lienosos, decocto chamedris
sanari.*

Inter præstantissima remedia, quæ hepaticis & lienosis adhibentur, primum chamedris locum retinet: si enim ex aceto decocta, per plures dies exhibetur, hepaticos, atque lienosos proculdubio sanat: multis equidem experimentis comprobatum est tale decoctum viscera ab infar-

HORTVLVS GENIALIS. 125

infartu liberare : propterea in febris chronicis , eo quod obstructions mirè abigat , felici ex successu à multis pro singulari secreto audio vsuari.

Pulsus deficientes, & intermittentes in iuuenibus mortem pradicere.

QVanti timoris in languentibus , pulsus deficientes , vermiculantes , & formicantes existant , apud Medicos notissimum est : ij enim ex prostrata natura exiti , exitium esse in foribus ostendunt . Intermittentes autem duorum pulsuum spatio , non modò in omnibus suspecti habentur , verum atque omnium (maxime in iuuenibus) exitiosi sunt : ita voluit Galenus , qui in pueris , & senibus , non ita fore tinendos asseruit . Huius rei habuit experimentum Prosper Alpinus in Iacobo Antonio Cortuso octuagenario , pleuritico , & febre ardente vexato , cui pulsus fuerunt cum intermittentes , tum deficientes , tamen ille citò conualuit . Lib. 5. de med. method.

*Mithridatis Regis ad Venena maximum
Antidotum.*

Deuisto Mithridate Rege maximo, in
Deus Arcanis Pompeius inuenisse in
peculiari commentario ipsius manu cō-
positionem antidoti dicitur. Constabat
ex duabus nucibus siccis, item ficis totidē,
& rutæ foliis viginti simul tritis, addito
salis grano. Si aliquis hoc ieiunus assume-
ret, nullum ei venenum nociturum illa
die affirmabat. Ex Plinio.

*Quo artificio ossa, vel ebora colorari
Galeant.*

SI ossa, vel ebora colorata habere desi-
deramus, ea in primis oportet ab im-
munditiis purgare, deinde in aluminis a-
qua decoquere, tum demum in vrinam,
vel calcis aquam in qua dissolutum sit
verzinum, rubrica, aut cæruleus color, si-
ue alius ex voto, immittere, & vna iterum
coquere. Cum autem perfrigerata in eo-
dem etiam liquore fuerint, extrahenda
sunt: & pulchra, & bellè tincta habebi-
mus. Alexius Pedemont.

Bryonia

*Bryonia radice è vino albo decoctum,
hystericam passionem reprimere.*

BRyonia in sedanda mulierum hystericâ passione, egregiam habere virtutē multis experimentis dicitur. Ex multis observationibus in quadam muliere, quæ quotidie ferè per multos annos hoc affectu laborauerat, à Matthiolo comprobata est. Hæc cum semel per hebdomadâ eius consilio, sub lecti ingressum, vinum albū, in quo ipsius radice vncia efferbuerat, hausisset, ex illa passione optime conualluit. Ne tamen amplius in suffocationes deueniret vteri, per annum integrum hoc medicamento vsa est, nec morbus iterum recidiuauit.

*Quo suffitus serpentes venenati à domibus
vel pradiis arceantur.*

Multa equidem repertiuntur, quorum suffitus adeo serpentibus odiosus est, vt à loco vbi is fiat penitus arceantur. Scribit Flōrentinus in Geopon. venenatam feram nunquam accessuram, vbi adeps ceruinus, aut radix Centaurij maioris, aut Lapis Gagates, aut Dictamus cre-

ticus, aut Aquila, vel Milui finus cum styrace mistus suffiatur. Ex Gal. autem habemus in lib. de med. fac. parab. ad Solonem. Pyrettrum, sulphur, cornu ceruinum, pinguedinem, & pulmonem Asini accensum, ac suffitum, cuncta animalia venenosa efficaciter fugare compertum esse.

Herpetes exedentes Tabacci. cerato feliciter sanari.

Hieronymus Aquapendens in lib. 1. de Tumor. prat. nat. c. 20. exedentes herpetes testatur curasse, quo ad totum corpus ex sero Caprillo expurgatione, sæpè autem cum salis parille decoctione: partes affectas aquis thermalibus D. Petri lauabat, ultimo iis felici cum successu sequens admouit Ceratum. R. Succu Tabacci, seu herbæ Reginae vnc. iij. Cerae cistrinæ nouissimæ semis vnc. ij. Resinæ pin. vnc. j. semis Resinæ Therobintina vnc. j. Olei mirtini quantum suffic. pro formando Cerato.

Vina alba qua industria in rubra mutantur.

Alba vina absque vilo detrimento in rubra (auctore Mizaldo) statim co-

118

uertuntur, si puluerem mellis ad durissimam consistentiam decocti, & siccati in vinum album proiecerimus, & transuassando miscuerimus. Id autem minori fastidio efficit lapathorum radix, si recens vel sicca in vinum mittitur.

*Flores in Aegypto prope Nilum
inodoratas existere.*

ODor in sicco fundatur. eidemque in-
nititur; hinc euenit (auctore Theo-
phrast. 6. de caus. plantar.) vt fructus agre-
stes, vrbani sui generis odoratiores, eo
quod sicciores existant vrbani, habeantur.
Hæc quoque causa est, quod in Aegy-
pto minimè odorati flores nascantur: vt
enim Plinius prodidit, Aegypti aer à flu-
mine Nilo tum Nebulosus, tum roscidus
est: cuius causa, odor in floribus adi-
micur.

*Absinthium Ventriculum roborare
solum adstrictione.*

Quantam Absinthium in roborando
ventriculo vim retineat, in multis
loq. à Galeno exprimitur; hanc autem:

virtutem non ob amaritudinem, sed propter adstrictionem Absynthio inesse verisimile est. Cōstat hoc totum, ab eius succi natura, qui corroborandi facultate destituitur, ex eo, quod terreæ partes, in quibus adstringendi vis posita est, ab ipso separantur. Succus itaque solum amarulentiam habet, quæ tamen abest, ut ventriculum roboret, sed ut potius illum infestet.

Ex epoto Chalcantho albos pilos è capite decidere.

Licet Chalcanthi, siue vitrioli vsus, ore sumpti, apud Galenum suspectus habeatur: à multis tamen audio maxime commendari. Inter graues scriptores, Rhases est, qui 25. Continentis, c. 24. se habuisse amicum quendam scribit, qui potata vitrioli drachma, prope noctem, pilos omnes, quos in capite habebat albos, abiecit. Res profecto mira est.

Phrenitidem ex Coralso feliciter sanari.

Coralium nigrum, quod Antipallas siue Antipathes dicitur, in Phrenite

HORTVLVS GENIALIS. 13^r

de morbo corrigendo, & sanando perquam miram habere facultatem existimatur. Hoc nigerrimi coloris est, & ob varietatem in magno pretio tenetur, & contra huiusmodi affectum tanquã præstantissimum remedium usurpatur. Ex Enceliode Gemmis lib.3.

*Lethargicos à Satureia capiti
admoti excitari.*

Multis experimentis obseruatum reperio, Satureiam cum floribus vino incoctam, & calentem occipiti admotam, Lethargicos difficili ac pertinaci somno oppressos ac veluti raptos excitare & reuocare. Vt autem curæ felicius sit exitus, huius decocti guttæ aliquot infirmi auribus instillandæ sunt. Handischijs.

Pestilentias quasdam occultæ antipathia hominum corpora depascere.

Multa reperiuntur, quæ occultæ quadam antipathia, cunctis hominibus aduersantur. Huiusmodi fuit aura illa pestilens, quæ ex arcula aurea, in quam

miles fortè quidam inciderat (referente
Iulio Capitolino) in Babylonia orta est.
Ex hac nata fertur pestilentia , quæ inde
Parthos,orbēque compleuit. Huic haud
absimilis,vel prauior,utiq.fuit pestis illa,
quæ anno 1348.ab oriente incipiens (ce-
ste Guidone Cauliaceusi) vniuersum fe-
rè orbem vagauit , tantaque sæuitie per-
ag abat , vt vix quarta hominum pars su-
perstes euaserit.Brauus.

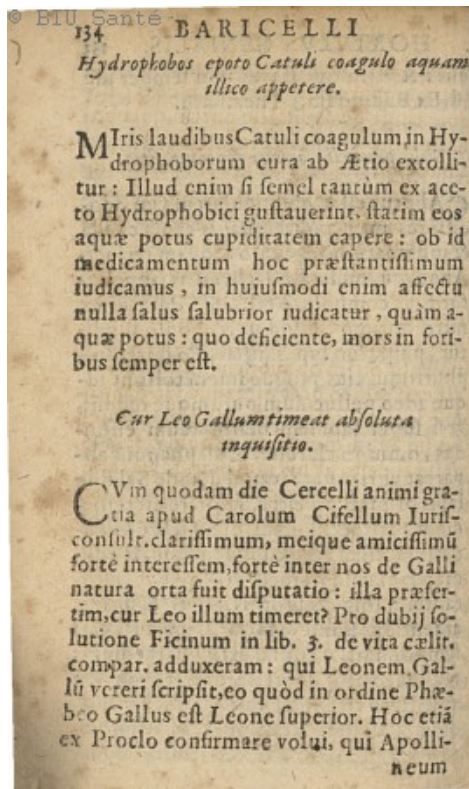
*Infantes eiulare quoties lac nutricum
mamas & papillas pungit.*

A Sfidua experientia comperimus tūc
eiulare infantes, quoties lac mam-
mas nutricum,& papillas lancinat,& pū-
git, quippe ad infantulos tunc nutrices
redire videntur statim, cum papillarum
mordicationem siue vellicationem seu-
tiunt. Duplici autem id fieri negotio
credendum est: vel quia quo tempore
coctionem infantulus perfecit, eodem
momento nutricis vbera complentur,
vel quia tutela Angeli Custodis infantis
nutricē ad officium leuissima vellicatio-
ne sollicitat.Hoc vetius videtur eo,quod
modo citius,modo tardius infantes eiu-
lant.

lant : & vtriusque status non semper idé est. Ex Bodino lib.3. Thea.natu.

Salis prunellæ virtus & compositio.

SAl prunellæ, ob singularem vim, dolores mitigandi à quavis causa calida & inflammatione excitatos, quam retinet, Anodynū minerale à chymicis appellatur. Eius compositio talis est: Paratur ex nitro optimo, quod in crucibulo funditur, paulatim superiniijciendo flores sulphuris, qui eius pinguedinem tollunt idque adeo pellucidum purumque reddūt, vt si super lapidem marmoreum effundas, omnino clarum, & diaphanum appareat vitri instar: quod deinde Sal siue lapis prunellæ dicitur. Salutare est remedium ad ardētissimam illam febrē Hungaris familiarem exstinguendam, & edomandam cuius ferocia tanta est, vt aegrotantium linguas prorsus nigras, & prunis ardentibus similes efficiat. Cum autē tāi symptomatis seuerità exstinguatur huius vlu leniatur & oppriatur. Sal prunellæ appellatus est. Est præterea idem remedium nigrum diureticum, & daphoreticum. Quercetanus in 2. de feb. c. 1. p. 1.

neum Dæmonem, qui alias sub Leonis figura apparuerat, statim obiecto gallo disparuisse prodidit. Ille autem, quia bonarum literarum citra legalem scientiam admodum studiosus est, contraria ratione Leonis timorem euenire cōtendebat. Adducebat Leonardum Vairum in lib. 1. de Fascino, qui ex Gallorum oculis semina quædam ac spiritus exire profiteatur, quibus Leonibus dolor, ac mæror incredibilis incutitur, inde veluti effasci-natos timere. Ego quidem licet à Lucretio hanc etiam opinionem sustentari vidissem: tamen post pleraque vltro, citro-que inter nos de re hac ventilata, confessus fui apud me neutram opinionem videri validam. Vbi enim naturales rationes prævalent, nec ad Astrologicas, nec ad occultas aufugiendū est. Leones quoniam bile flaua, & copia caloris abundant, facile fit, vt ex sonora galli voce commoueantur: ita profecto Canes ex leui etiā alterius latratu faciunt. Insuper rubicūda galli crista, flāme instar rutilantis, primo aspectu, coloris ratione, bilē in Leonibus celeri motu excitat, vt pāni rubri armenta quædā fugare, & mouere solēt: inde fit, vt quodammodo leones & a-

speciū, & galli vocem timeant. Haud tamen credendum est in iis (sedato primo impetu) perpetuo timorem ex hac bestiola durare, & induci posse.

*Coruos morientium fœditatem sentire,
& ob id super tectum infirmorum
crocitare.*

Corui, quia hominibus meliorem habent odoratum, ut voluit Arist. corporis morituri fœtidum odorem de longe sentiunt: secus est in hominibus, licet prope maneant. Propterea super tectum infirmi Corui volitant, & crocitant, quando eius corruptio, & fœditas magna est, ut ea pascantur: huiusmodi enim animalium genus rerum fœtidarum maxime avidum est, quibus pascitur: idcirco in bellis, & in pestilenti tempore, cum corpora mortuorum vel hominum, vel animalium humi iacta sunt, Coruorum copia prævalet. Homines vulgares, & qui parum prudentes sunt, dum Coruos crocitanter super tectum infirmi aspiciunt, illum mori debere asserunt: hoc autem falsum est: ij enim tantum fœditatem insequuntur. Sæpe tamen Deus permittit Demones in

Coruos super tectum infirmorum

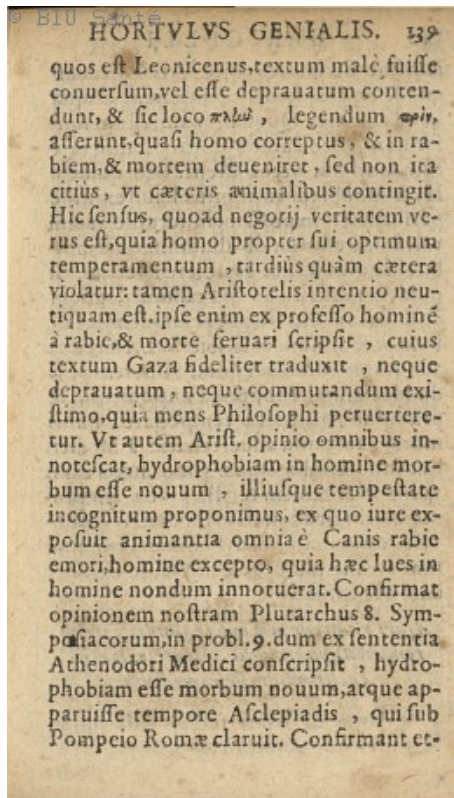
super domos vel in domibus morientium
apparere, quando bestialiter vixerunt. Ex
Berardino de Bustis.

*Quo artificio as aduratur, & cinnabari
colorem acquirat.*

SI æs vltum colore cinnabari, & ad ru-
bedinem versum habere volueris, que-
admodum optat Dioscorides, Accipe æ-
ris laminas cultri costæ profundas: non
sint autē æris alias fusi, quia in hoc sem-
per stannum commistum est. Has super
ignitos carbones apta: cum autem illæ
rubescere incipient, sulphuris puluerem
tenuissimum leniter desuper conuicito,
videbis enim (cessante sulphuris flam-
ma) æris squamulas euidenter extrahi, &
euelli. Tu modo si perfecte non posse e-
uelli cognoueris, addito sulphurem to-
ties, quousque lamulæ eradicari videan-
tur: caue tamen ne vrantur, & ad nigredi-
nem vergant. Extincta tandem sulphuris
flamma, & refrigeratis laminis, æris rubet
squamulas habebis magni valoris, quas
loco Hydrargiri præcipitati in medica-
menti recipies, alias autem huius vires
apud Galea & Diosc. videro.

Theodorus Gaza, quod infelicitè tex. Arist. de Hydrophobia conuerterit, a crimine absoluitur.

Theodorus Gaza vir quippè doctissimus dum Arist. tex. 8. de histor. animal. c. 22. traduceret, omnia animantia voluit à Cane rabido demorsa in rabiem agi ac mori excepto homine. Hoc autem quantum sit falsum, quotidiana demonstrat obseruantia. Homines enim demersi in rabiem aguntur & pereunt: nisi rectè curantur. vt cuidam (pauci sunt menses) hic iuueni accidit, qui à Cane rabido in manu demorsus, nullo adhibito medico, sed solum circulatoribus confusus, in 40. die in furem deuenit, quo tempore licet me parentes vocassent, facto tamen præfagio, quod breui moreretur, tâquam deploratum reliqui. Hæc igitur Theodori traductio plerique in varia labyrinthis deduxit: multi enim, tum vt Gazam defenderent, tum etiam vt Aristotelem ab erroris suspitione vindicarent, textum ita acceperunt, animantia omnia à cane rabido correpta interire, hominem verò solum absque periculo non seruari, ita exposuit Iulius Pollux. Alij verò, inter quos

iam hoc Scriptores ante Asclepiadem
qui de Hydrophobia mentionem aliquā
haud faciunt: Quod si manifestum fuisset, non video cur sub tanto silentio tantum morbum occultassent. Ego quidem Hydrophobiam antiquitus haud extitisse persuaderi non possum: innotuisse autem verisimile est, non ob aliud, nisi quia morbus hic non statim à vulnere aperitur: Si quidem multi in 40. die rabiunt, aliqui post sextum aut octauum mensem, vel etiam post annum, vt scribit Gal. Auicenna adnotauit post septimum, Albertus post duodecimum, Propterea antiquitus, & præcipue Aristotelis tempestate, huius morbi causa non advertebatur à Medicis nec innotescebat aquæ timor, nec à canis vulnere & rabie & illa praua symptomata oriri imaginabantur: idcirco Aristoteles etiam inter illos hominem commotum à cane rabido, nec rabidum fieri nec emori scripsit.

*Asari radicem pro expurgandis vomitu
renacibus humoribus à Ventriculo effici-
cissimum esse remedium.*

Q Vanta sit Asari radice non modo
inciendo vomitu veniunt atque in ex-
pur-

purgandis à ventriculo, & ab eius partibus, humoribus crassis & tenacibus efficaciam, sapientum aliquot edocuit observatio: siquidem multi non solum in vitiis ventriculi, sed etiam in quartana febre, aliisque longis affectibus hac euacuatione felicissimo cum successu vsi sunt. Præparatur è scrup. ij. aut Drach. j. radicis Asari, quæ in hydromelite, aut passularum decocto sit dissoluta, cui tantillum cinnamomi, & sirupi violar. adicitur. Ex Fernelio.

In construendis sepulchris Veteres fuisse admodum diligentes.

EXacta Veteres in construendis sepulchris utebantur diligentia: idcirco admiratione maxima dignum est illud, quod à Ludouico Viue narratur, memoria patrum suorum sepulchrum fuisse erutum, in quo ardens lucerna inuenta est. Hæc ibidem (vt inscriptio attestabatur) ante Ann. M. D. condita erat, & posita: manibus autem conrectata, ex templo in puluerem conuersa est. Ex Langio.

*Canicula exortum à Veteribus maxime
fuisse observatum.*

Canicula exortus antiquitus à priscis
summo opere observabatur, siquidem
ex eius colore de anni statu coniecturam
capiebant. Illa enim si obscurior, & velu-
ti caliginosa oriebarur, grauem, & pesti-
lentem fore annum, si clara & pellucida,
salubrem ac prosperum prædicebat. He-
raclides Ponticus.

*Aegyptiorum de quatuor elementis
apinio.*

Quatuor elementa fecerunt Aegy-
ptij, ex singulis tamen bina, marem
& feminam constituunt. Aerem marem
iudicant quâ ventus est, feminam quâ
nebulosus & iners. Aquam virilem vo-
cant mare, mulierem omnem aliam. I-
gnem vocant masculum quâ ardet flam-
ma, & feminam quâ lucet & innoxius ta-
ctu. Terram fortiorem marem vocant:
saxa cautesque feminæ nomen assi-
gnant, huic tractabili ad culturam, L. Se-
neca lib. 3. Natur. Quæst.

Phre-

Phreneticos aliquando mirabilia loqui.

Mirabile est, quod aliquando in Phreneticis observamus, istorum enim aliquot (benè inflammato cerebro) lingua latina loqui vel carmina componere ligato rythmo, cum prius fuerint eorum ignari, visi sunt, sed quod mirabilius est, Nicolaus Florentinus refert, se fratrem phreneticum habuisse, qui futura prædixit, quæ euenerunt, ita ut eius prædictiones magna ex parte postea veræ inuentæ fuerint: de quibus tamen sanus existens, nullam habebat cognitionem.

*Infantium rupturas quæ sic sanare
Soleamus.*

Multis observationibus, nullum remedium salubrius infantium rupturis inueniri expertum est, quam ex tritis cocleis, thure, & oui albumine emplastrum confectum. Hoc enim si parti affectæ apponitur, & infantes eo tempore in lecto detinentur, miram in sanando affectu retinet efficaciam. Ex Matthiolo.

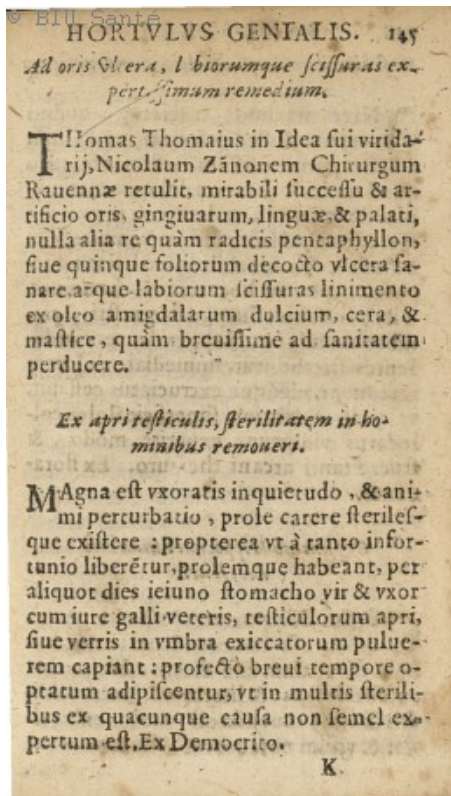
*Digitum anularem maximam cum corde
retinere sympathiam.*

Qualem anularis digitus cum corde
habeat consensum, in animi defecti-
bus, & in syncope experimur. Qui enim a
talibus passionibus vexantur, vellicato
articulo anularis digiti seu medii, vel at-
ritu auri ad eundem cum croci momen-
to eriguntur. Per hunc profectio vis qua-
dam refocillatrix ad cor pervenit, ex qua
ab animi defectu collapsi vigorantur, &
in pristinam valetudinem redeunt. Ex
Lemnio.

Garnes coctas quomodo cruda videantur.

In lautis conuiuiis, ne voraces gulosi,
carnes coctas comedant, sic artificium
parabimus. Excipitur leporis, aut agni
sanguis, quem congelatum, & siccatum
in pulverem comminuemus: hic si super
carnes coctas spargitur statim soluitur,
illæque colorem proprium mutant
sanguinosæ videbuntur, ut nauseabundus
eiicias. In commestationibus contra pa-
rasitos hoc est electum remedium. Ex
Vucchero.

Ad.

Bufonis tibis dentium dolores euanescente.

INter maximos cruciatus a quibus corpora nostra defatigantur, dentium dolores perniciosissimi existimantur, adeo quod multi, & in animi deliquia & in manias deuenerunt, multi etiam in vitæ desperationem. Huius doloris remedium in odioso & abominabili animali natura repositum. Aperiam hoc arcanum maximum. Tibiæ bufonis, siue ranæ terrestres à carnibus mundatæ, si super dentes condolentes fricabuntur, immediate dolorem remouent, adeoque excruciatum cessabit, ut quasi in dentium superficie dolor collocatus videatur: experire modo, & frui tanti arcani thesauro. Ex florante.

Cepam ab Hippocrate maxime deestari.

Cepam Hippocrates aspectu magis quam esu commendauit, visu bonum, esu malam esse dicens: Idcirco lubricationibus, & literarum studiis addictis summe cauenda est: oculos enim vitiat, & visum obteñebat, bilemque exauit.

cuit. Villicis & fossoribus, quibus literis haud cura est, huius esus maximè collaudatur: eius enim calore vires ad opera exercitanda magnoperè excitantur. Ex Plinio.

*Animalibus naturam non modò terras,
Sed etque situm pro termino
constituisse.*

Magna fuit Naturæ diligentia in constituendis terrarum terminis, & situ quibusdam animalibus: ne simul vbique viuientia, & hominibus & sibiipsis perpetuo essent nocumento. Propterea animalium pleraque in diuersum à proprio adducta situm vt plurimum ægrotant, & moriuntur. Hinc colligimus in Mæssa, Sylua Italiæ, non nisi in parte reperiri glîres. In Olympo Macedoniæ monte Lupi minimè habitant, nec in Creta insula. In Africa nec ursi, nec apri, nec cerui, nec capreæ videntur: In Illyria, Thracia, & Epyro asini parui generantur: In Scytica terra autem, & Celtica nec sunt asini, nec viuunt leones in Europa, Pantheræ in Asia, Ibis in Ægypto solum commoratur. In Creta nec vulpes, nec ursi

sunt, nec aliud animal maleficum præter phalagium. In Ebuso Cuniculi non sunt, scatent in Hispania & Balearibus. In Scirpho insula ranæ sunt mutæ, illæ autem si alio transferantur, vocales fiunt. In Italia mures aranei venenati sunt, hos tamē regio vltior Apennino haud generat: Cerui in Hellesponto alienos fines non commeant. In Ithacā illati lepores non viuunt. Sunt & alia animalia quæ in determinatis locis, & non vbiq̃ue viuunt, & generantur.

*Apij esum in mensis apud Seteres:
insuauissimum extitisse.*

EX veteribus maiores nullum Apij genus in cibis admittere solebāt, defunctorum enim epulis feralibus ab ipsis erat dicatum, vt ex Chrysippo Plinius retulit. Multi autem non solum ex hoc, quia sepulchra coronabantur, Apium à veteribus fuisse damnatum à mensis, sed etiam quia eius esu visus diminuitur, & Epilepsia generatur, autumant: vnde à Medicis nutrices moneri consulo, (frequenti enim huius vsu lacrum decrementum tum malam recipit qualitatem) vt

ab

ab Apio abstineant, ne infantes earum vbera, lactantes in morbum comitiale proni fiant. Dicunt in eorum caulibus, nonnulli eruditi Scriptores, vermiculos nasci, eosque sterilefcere, qui comederint in vtroque sexu.

Satyri) testiculum carnosiores Veneris incendia excitare flaccidum vero extinguere.

SAtyrium, quod Cinis testiculos vocant, magna apud sapientes est considerationis: in hoc enim, tum Venerem excitandi, tum reprimendi à natura videtur esse remedium collocatum. Quippe maior plantæ bubulus, qui plenior & mollior est, ex superflua & ventrosa eius humiditate in potu assumptus Veneris incendia excitare consuevit: minor vero, qui flaccidior & aridior est, illa reprimere, Veneremque extinguere videtur. Ob id (vt aiunt) in Thessalia mulieres mollem testiculum in lacte caprino ad stimulandos coitus, & bibere, & hominibus in potu preparare solent. Quod autem in Satyrio mirabilius est, alterum alterius in potu

sumptum potentiam & efficaciam resolueret, si uterque testiculus vnà exhibetur.

Sterilitatem hominibus à sterilibus animalibus posse prouenire.

SI verum est, quod ab Athenæo proditur, Mullum ter in vita parere, reliquoque tempore sterilem esse, quod in eius utero nascantur vermiculi, è quibus semen deuoratur: non absque ratione existius natura homines posse sterilescere Terpsicles apud eundem dicebat. Mullus enim si viuus in vino fuerit suffocatus, atque id vir biberit, rei veneræ operam dare non posse credidit, quod ex Plinio etiam confirmatur, qui Veneris incendia illud extinguere scripsit.

Cynorradi radicem ad Hydrophobiam plurimum valere.

AD morsum canis rabidi vnicum remedium quodam oraculo reperiunt proponit Plinius lib.8. cap. 41. Hæc radix siluestris rosæ est, quæ Cynorhoda appellatur. Narrat B. Fulgosius de

ua-

quadam femina quæ per somnium admonita est, vt radicem Cynorrhodi filio à cane rabido demorso, & aquas iam metuenti præberet, quæ statim in Hispaniam pro radice misit, qua Hydrophobicus celerrimè sanitati fuit restitutus, Ex Gemma Cosmocrit. lib. 1. c. 6.

*Hominis vitam quibus signis longam
vel breuem metiamur.*

Hominis vita poma persimilis esse videtur: quod aut maturum decedit sponte, aut ante iniuria tempestatum ventorumue impetu deijcitur. Vitæ brevis signa colligimus, raros dentes, prælongos digitos, ac plumbeum habere colorem. Contra longæ, incuruos humeros, crassosque atque clarum retinere colorem. Forcius.

*Extractum Hellebori nigri ad morbos
inueteratos magna esse
præstantia.*

IN desperatis ischiadis doloribus, arthriticis, atque affectibus inueteratis, iisque potissimum, qui ex atro, & melan-

cholico humore excitantur. extractum nigri Hellebori, remedium præstantissimū semper esse inueni. Capiantur nigri Hellebori radices à sordibus purgatæ, & in pila terantur grosso modo: infundantur vino albo, & in vase terreo ebulliantur quousque radices benè emolliantur, quo facto prælo exprimantur, & iterum in vase terreo leniter ebulliat (deiectis tamen radicibus) quod fuerit expressum. Acquiret succus spissitudinem instar picis, qui cum modico cinamomo, & pulvere anisorum miscendus est. Dosis in gradioribus est scrup. sem. in minoribus à granis quatuor usque ad sex. Datur cum saccharo in forma pilular. Cōfiteor in obstructionibus, in epilepticis, retentione menstruum ex crassorum humorum infarctu, & in aliis inueteratis affectibus, mirabiles huius remedij successus vidisse. Conficitur etiam extractum sine expressione, & efficacissimum est.

Ad Lienem induratum eiusque obstructionem efficacissima præsidia.

INter ea remedia, quæ lienem & spleneticos ab obstructionibus liberare reperta sunt,

ta sunt, mihi semper ex voto successit Absinthij Romani decoctum, ieiuno stomacho epotum, quod à Cornelio Celso summe commendatur: vt autem id felicius succedat, post cibum, aqua Fabri ferratij in qua pluries ignitum ferrum extinctum sit Lienosis præbenda est: Experientia id totum manifestauit, animalia enim apud huiusmodi fabros enutrita, ob eius potum, exiguos habere lienes obseruatur: Beniuenius ciuem Florentinum per septennium splenis scirro malè affectum curasse gloriatur, atque solo esu capparorum, & aqua eadem persanasse. Debent tamen hæc remedia multo tempore vrsurpari, vt scopum attingant.

*Hominem quendam fuisse repertum, miræ
Castitatis, & ingluuiæ.*

Indixerat Maximilianus Cæsar Ann. MDXI. apud Augustū comitia, quando illi vir quidam prodigiosæ vastitatis, & crassitudinis oblatus est, at in illo incredibilis & insatiabilis erat ingluuiæ, ita vt integrum vitulum crudum, vel ouem incoctam vna vice deuoraret, nec tamen famem expletam diceret. Ferunt (vt Su-

rius) hominem Borealibus regionibus
ortum fuisse, ubi ob locorum frigora so-
lent homines esse edaciores. Hoc tamen
non solum in Septentrionalibus parti-
bus, verum atque alibi repertum est: Vo-
races enim supra modum fuisse referunt
(Æliano auctore lib. 1. de var. hist.) Pity-
reum Phrygem, Cambetem Lydium,
Charidam, Cleonymum, Pisandrum,
Charippum, Mithridatem Ponticum. Et
Anaxilas comicus dicit, Clesiam quen-
dam infinitæ voracitatis existisse.

*Antidotorum aliquot contra Venenum ob-
servaciones.*

Rusticus quidam dum herbas secaret,
à Vipera morsus, per impositionem
tormentillæ à campo pensili collectæ il-
lico liberatus est. Alter cum ab ingenti
dolore & ardore premeretur super dex-
tra spatula, & ita angeretur, ut vix se pe-
dibus continere, oculis videre, & loqui
posset, veritus ne à scorpione esset com-
morsus, oleum bibit, multum vomuit, & à
dolore leuatus est, & quod mirabilius, in
spatula nihil erat signi, ubi prius fuerat
dolor. Quidam etiam à simili dolore &
tremore

tremore correptus ex assumpto Bolo armeno cum aceto subito euasit. Puellus etiam putredinem timens & vermes, assumpsit Scordeum, & liber factus est. Ex Francisc. Thomasio de peste.

*Quo artificio Cancris suis ex templo cocti
videantur.*

VInum sublimatum, siue aqua vitæ magnam habet efficaciam in rubificandis cancribus viuis: propterea si vis homines in admirationem ducere, accipe viuos cancrios atque in vino sublimato submergas, ita enim confestim rubescunt, ac si percocti essent, tanta est illius aquæ caliditas & energia, ut instar ignis exardescat: admiratio tamen innascitur, quod rubefacti & viui ab aqua exempti ambulent.

Quomodo flamma excitetur in aqua.

SI calcem non extinctam accipies, Sulphur virginem dictum, camphoram, & sal nitrum in partes æquales, ac benè omnia simul miscebis, puluis parabitur, qui in aqua proiectus inflammabitur, ac lucē

reddet: quod parui momenti haud erit, præcipue si noctu luce indigebis. Poterit id fieri in vasculo aqua pleno, vt quidam amicus meus dum noctu in itinere esset, expertus est, qui totum mihi fideliter communicauit.

*Vbi vigent morbi, ibi maxime remedia
arisi.*

Magna est Naturæ prouidentia in adiuuandis hominibus, quippè obseruatum est, vbi aliqui morbi copiose vagantur, ibi remedia accommodata ad illorum exterminium nasci voluisse. Hinc in Aphrica, quæ serpentum est feracissima, aromata tanquam eorum veneno antidota, oriuntur. In Argo Scorpiones plurimi videntur, propterea ibi locusta aduersus Scorpiones insurgens nascitur. Apud Indos Occidentales Galliga lues viget, ibi lignum Sanctum Guaiacum dictum exoritur, & illinc ad nos defertur. Cantharides veneno erodunt, illis remedium caput, alas, & pedes earum existere obseruamus. Qui à Stellionibus mordetur, iisdem in potu sumptis sanantur. Crocodili adeps, si in ipsius vlcera instilatur,

latur, suo veneno mederi videtur. Scorpiones, Draco marinus, & Pastinaca contriti, & eorum plagis impositi, proculdubio sanant. Napellus mortiferum venenum est, vbi tamen nascitur, ibi Antora reperitur, cuius radices contra Napelli perniciem singulare sunt præsidium.

*Animantium lac ab alimentis recipere
qualitatem.*

Lac omne in animantium corporibus alimentis recipere qualitatem adeo verum est, vt demonstratione non egeat: siquidem nutrices ex prauo in victu regimine non semel infecisse infantes visæ sunt. hac etiam causa lac in iis modò crassum, modò liquidum, aut serosum cernitur, eo qd cibus aut crassus, aut incisivus fuerit, modò infantium constringit aluū, modò soluit, quod vel constringentia vel soluentia nutrices comederint. Hoc in pecoribus etiam manifestum est: in locis enim vbi hæc scamonium, helleborum, aut mercurialem pascuntur, utique lac omne ventrem, & stomachum subvertit: quemadmodum Dioscorides in Iustinis montibus contingere prodidit, vbi, si

capræ album veratrum pro pabulo habuerint, primo foliorum pastu euomere, & earum lac epotum nauseam creare, atque stomachum vomitionibus offendere ait: Cum autem astringentibus pabulis, robore, lentisco, frondibus oleagineis, & terebintho pecus hoc vescitur, lac stomacho accommodatissimum generare verisimile est.

Ex pulchritudine, & deformitate aspectus, mores in viuentibus coniecturari.

Magnam nobis aspectus pulchritudo, vel deformitas non solum in hominibus, sed etiam animalibus, & plantis præstat coniecturam qua benignos, vel prauos mores & naturas venari solemus: intuitu enim pulchri corporis, speciosique aspectus mitem naturam, benignosque mores in homine illo persistere coniecturamus: contra in difformi corpore, in turpi aspectu, timemus enim nescio quid calliditatis, & malitiæ. In animalibus laudamus catellos, canes venaticos & sagaces, venamur in eis benignam naturam & mites mores, contra in Molossis, in Lupis, Pantheris, & similibus: timemus

mus siquidem crudelitatem, malitiam, & voracitatem. In plantis ex pulchritudine venamur salutares naturas, ex deformitate autem noxias. Rosa, Lilium, & Iris nobis præstant argumentum, quam plurimis pollere virtutibus: contra Cicutam, Aconitum, Napellum, ex deformitate enim plantarum huiusmodi, mortem nobis posse inducere arbitramur. Ex Porta in Physiognom.

In partibus Septentrionalibus maleficas artes exerceri.

Olaus Magnus de gentibus Septentrionalibus loquens: Sunt (inquit) Biarmi idololatæ, & Amazobij Scytharum more atque in fascinandis hominibus instructissimi, quippe oculorum, aut verborum, aut alicuius alterius rei maleficio, homines sæpe ad extremam maciem deveniunt, & tabescendo dispercunt.

In Hamorthagia selectissimum præsidium.

IN fluxu sanguinis narium copioso pleriq. & in animi deliquia, & syncope deveniunt, multoties etiã tanti periculi

hic morbus est, ut acri à salute desperati
intereant. Apertum quod mihi cum ma-
xima languentium vilitate semper ad-
hibere profuit. Bursa pastoris contrita si
cum oui albugine & aceto comamilla fue-
rit & fronti applicatur, confestim sanguis
constringitur, ut mihi non semel in infir-
morum cura contigit.

*Ut in febricitantibus sitis, & lingua:
ardor compeſcatur.*

IN febricitantium querimoniis ex sitis, &
linguæ ardoribus, Crystalli vsus, inter
præcipua iudicatur remedium. Illud e-
nim si diu in aqua frigida agitur, & ore
deinde detinetur, frim, & calorem corri-
git, atque linguam humectat: maioris ta-
men virtutis est lapis albus, qui in luma-
cæ capite reperitur: hic porro sub lingua
agitatus, non modò sitim, caloremque
refrænât, verum atque saluam in ore ex-
citât: vnde febricitantibus, & maximè si-
tulosos præsentaneum iudicatur esse
præsidium. Ex Lemnio.

*Ad ignis præsidia sæpiſimè in morbis cu-
randis Aegyptios recurrere.*

Sicut Aegyptij admodum proclives in
languentium cura ad ignea præsidia e-
ligen-

ligenda. propterea vſione vtuntur in Aſthmate laborantibus, in ſtomacho frigido, humidoque ab humorumque deſluxu, & flatibus repleto: Hepar, & Lienē obduratum, & refrigeratum multa cum vtilitate inurant: Hydropicus ſub vmbilico, & ſub hypochoſtadio ſiniſtro linea pectus ignita comburunt. In doloribus dorſi, lumborum, colli, & omnium articulorū, in ſpina dorſi, lumbis, collo, & aliis partibus dolore cruciatis, hoc præſidium frequentār. In tumoribus à crudis, pituitiſque humoribus generatis ad ignem confugiunt, tanquam auxilium quod citò multos morbos curret, inopumque proprium eſſe autumant. Ex Alpino de Medic. Ægypti.

Gentium & populorum ingentia hiſtoriis, & proverbiis excogitari.

Iulius Scaligerus vir acutiſſimi ingenij, Gentium, & populorum naturas tum ex hiſtoriis, tum ex proverbiis atque ex ore vulgi ita excepit. Aſianorum luxus, Africanorum perfidia, Europeorum acritas: montani aſperi, campeſtres molliores ac deſides: Maritimi prædones miſtis tamen moribus: Eadem ratione la-

L

fulani quoque sunt: Indi mobiles, ingeniosi, magicæ studiosi, numero fidentes: Assyrii, Syri superstitiosi: Persæ, Medi, Bactriani, Pyrrhi, Scythæ, Sibi, Phryges, Caræ, Cappadoces, Armeni, Paphilij mercenarij, atque aliis bellicosi: Ægyptij ignavi, molles, stolidi, pauidi: Afri acres, infidi, inquieti: Æthiopes animosi, pertinaces, vitæ, mortisque iuxta contemptores: Thraces, Misi, Arabes, Moschouitæ, Pæones, Hungari prædones: Illyrii, Liburni, Dalmatæ iactabundi: Germani fortes, simplices, animarum prodigi, veri amici, verique hostes: Suetij, Noruegij, Grutlandij, Gotti beluæ: Scoti nō minus: Angli perfidi, inflati, feri, contemptores, stolidi, amentes, inertes, inhospitales, immanes: Itali cunctatores, irrisores, factiosi, alieni sibi ipsis, bellicosi, coacti, serui ut ne seruiant, Dei contemptores: Galli ad rem attēti, mobiles, leues, humani, hospitales, prodigi, lauti, bellicosi, hostiū cōtemptores, atque idcirco sui negligentes, imparati, audaces, cedentes labori, equites omnium longè optimi. Hispanis victus asper domi, alienis mensis largi, alacres, bibaces, loquaces, iactabundi, lib. 3. Poetæ,

SCAP. 79

*Scarabæum, Solis Lunaque coniunctionem
viventibus ostendere.*

Mirabile est quod à natura Scarabeus animal notissimum edidi citò omnibus enim solis, Lunæque coitum apertè demonstrat. Hic ex bubulo stercore pilulam ab ortu ad occasum rotando versans, in orbis imaginem effingit, quam xxviii. diebus peracta humi scrobe obruit, ibique tandiu abscondit, dum Zodiacum Luna ambiens fiat intermestris & fileat, tum foueam aperit, & siderum cōiunctionem denunciāns nouam prolem edit: hæc etenim est istius bestiolar, nec alia nascendi origo. Ex Mizaldo j. de Arcan.

Quorundam animalium natura.

Bos est constans, asinus piger, equus libidine incenditur, petitque impetuose fæmellam: lupus mitescere nequit: vulpis insidiosa, astuta, callida: ceruus timidus, formica laboriosa, apis parca, canis graciosus, ad amicitiam propensus: leo solitarius, expers societatis, nunquam pabulum externum admittens, tanta vocis magnitudine aut sonitu, vt solo rugitu celerrima animantia prosternat: Vrsa pigerrima, solitaria, corpore graui, compa-

L 2

Et. indistincto: Panthera vehemens, &
ad impetus faciendos propensâ, pernix-
que dicta, quæsi tota fera: Anguis fenicu-
li pastu oculorum lippitudinem curat:
Formica temporis hiberni pabulum æ-
state condit: item fides in canibus,
in Elephante mansuetudo: Studium or-
natus in Pavone: cura vocis amœnæ sua-
visque in lusciniâ. Forcius.

Cervorum vitæ esse longissimam.

O Præbat magnus Alexander posterit-
ati cervorum vitæ longitudinem o-
stendere, propterea multos capi iussit
quibus aureos torques in collo innecti
voluit: in iis temporis curriculum erat
expressum & Alexandri decretum: illo-
rum aliquot post centum annos ab Ale-
xandri morte capti fuerunt, qui adhuc æ-
tatis senium minimè præ se ferebant. Ex
Plinio.

*Asculinum satum citius in Stero quàm
fœminum animari.*

EX omnium ferè Scriptorum opinio-
ne n. arcem sœgum, citius in vtero,
quàm:

quàm feminam animari capituraiunt enim marem in dextra parte matricis ex femine calidiori concipi: fœmineum verò ex femine frigido, siue minus calido in sinistra parte matricis, quæ comparatiuè ad alteram frigida est. Hinc mas die 49. femina verò 80. vel 90. vt plurimum animari dicitur: quod frigidum tardum sit, & pigrum in sua operatione: calidum autem velox: idcirco virtutem formatricem in vno semine velocius, & citius mēbra organizare, & formare, quàm in alio obseruamus. Ex Dominico Tholosano super Leuit. cap. 12.

Pici Mirandulani ingenium quàm maxime collaudatum.

Angelus Politianus, & plerique alij, Pici Mirandulani & ingenium, & multiplicem doctrinam collaudabant, & miro ordine extollebant: quando (inquit Picus) non est, vt hac in re mihi aut meo ingenio velitis blandiri: Quin respicite potius assiduis vigiliis atq. lucubrationibus quàm nostro ingenio plaudendum, & simul aspiciate suppellectilem nostram: atque librorum thesauros ostende-

bat. Porro Picus bibliothecam egregio
rythmo constructam, atque omnigenis
libris ex varia eruditione refertam habe-
bat. Ex Crinito.

*In Hydrargyro omnia metallica superna-
tare, auro excepto.*

Mercurij, vel si mauis argenti viui
proprietas mirabilis est, quod o-
mnia mineralia ferè vt plumbum, fer-
rum, æs, & alia ponderosissima (excepto
auro) in eo supernatent: aurum autem
& fundum petit, & eius recipit colorem,
qui ignis tantum ope absumitur, & in fu-
mum mali odoris resoluitur. Huius ni-
dor, & virulentia nauseam, nocumētum-
que adstantibus inducit: inde membra
stuporem recipiunt, & nervi relaxantur,
vt sepius in inauratoribus observa-
tur. Ex Lem.

*Olei cinnamomi rara & pretiosa com-
positio, plerisque incognita.*

Si cinnamomi oleum ad diuersas infir-
mitates parare optabimus, capere o-
portet cinnamomi contriti lib. j. quam
ad

ad instar liquidæ pulvis cum oleo amigdalorum dulcium commiscere studebimus, tum demum duodecim dierum spatium in loco tepido clauso vasculo situabimus, postmodum ex torculari totum id exprimatur fortiter: hac etenim methodo oleum, odoris, coloris, & saporis cinnamomi habebimus ad votum. Hoc ad vires reparandas, & valetudinem conservandam rarum est remedium: prodest parturientibus, & in stomacho debilitato tam interius quàm exterius vsurpatur, ægrotudines frigidas arcet, & in partibus corporis roborandis est tantæ efficacis, ut vix alterum consimile inueniatur remedium.

*Marinum Herinaceum tempestates
maritimas præcognoscere.*

Admiranda profectò est Marini Herinacei proprietas: hic parvus pisciculus est, qui mirabiliter tranquillitatis tempore naturali præpensione futuram præcognoscit tempestatem. Ea imminente ita se præparat: saburrant facit, lapidè ore percipiens, ne maris fluctus undæque impetuosa facile eum à loco dimoueret.

arque huc illuc impellere valcant. Nau-
ra id aspicientes futuram tempestatem à
pisciculo hoc edocti percipiunt, ob id an-
choras, & funes, & se ipsos parant, vt
tempestatibus maris resistere possint. Ex
D. Ambrosio.

*Mira cuiusdam fontis in Epiro
proprietas.*

Abscondita est nobis & causa, & na-
turæ proprietas illius fontis, qui in
Epiro, (vbi Dodonei Iouis templum o-
lim instructum erat, qua causa hic sacer
dictus est) inuenitur. Ille frigidus est, &
immersas faces, sicut cæteri extinguit; cū
autem sine igne procul admoventur, mi-
rabiliter accendit. Abulēsis super Genes.
c. 13. de hoc mentionem facit, asseritque
huiusmodi proprietatis cognitionem A-
dam, & contemporaneis fuisse apertam,
diluuiūque & gentium dispersione esse
perditam. Vide Pomponium Melam.

*In Hecla ignem emissum siccis extingui,
aqua vero nutriri.*

Ad mirationem, & fidem omnem su-
peraret, ignem ab aqua nutriri, &
non

non extingui intelligere, nisi Georgius Agricola, vir nostræ tempestatis memoria dignus, oculatus adfuiſſet in Hecla. Natrathic in-Iuſula Irlandia montem nomine Heclam exiſtere, ex quo ignis emittitur, vñ hodie in Vulcano propè Siciliam, Sicaniam dictam, & Puteolis in loco vocato le Fumarole, obſeruamus. Ille autem à cæteris diſſimilis ſiccis extinguitur, aqua vero alitur. Ex lib. noſtro de Hydron. Natu.

*Hominum aliquos ſubtilioris, pleroſque
rem groſſioris ingeni adeſſe.*

Propterea Aſtologi, & præcipue Albumaſ, hominum aliquos ſubtilioris ingeni, aliquos verò groſſioris inueniri volunt: quia in eorum natiuitate Mercurius vel bonam vel malam habet poſituram. In quorum enim natiuitate Mercurius in domo vel exaltatione Solis fuerit, ij ſunt ingenio præditi: ſi verò fuerit in domo Lunæ naſcuntur groſſiores. Ptolomeus Propoſ. 70. in quorum ortu Luna reſpicit Mercurium, ſapientes fieri voluit, contrà autem amentes: quia Luna virtutes naturales infundit; Mercurius

verò rationales: unde cum virtutes naturales, quibus corpus gubernatur, ratione respiciunt, ille nascitur sapiens, cum autem non respiciunt, amens. Hac etiam de causa efficitur mentis hebes, & obliuio-
sus, qui in natiuitate Mercurium habue-
rit retrogradum, si enim directus fuerit,
ingenij celeris fiet. Hanc Astrologi du-
cunt rationem, quod stellæ non impedi-
tæ suas faciant naturales operationes,
oppositum autem si impediuntur. His
de causis frequenter Astrologos vera pro-
gnosticare de moribus hominum accedit,
non quod ita necessario eueniant, si ho-
mo per voluntatem rationis legem magis
quam sensus sequi voluerit, sed quia pro-
nus est ad sequendum appetitum sensi-
tuum in quo Astra influunt. Raphael
Massi in Addit. Bartol. Sybill.

*Galenum omnium partium corporis, solum
perfectissime inter ceteros, morbos*

cunasse.

Erat apud Aegyptios inuolabile
decretum, vt singulis morbis singuli
adhiberentur medici: Hinc illorum oculo-
larij, auricularij, & alterius morborum

momen-

nomenclaturæ aliquot vocabantur: arbitrabantur enim fieri non posse, vt vnus omnium curarum disciplinam rectè teneret, quamuis in vna doctus haberetur, vt Baptista Fulgosus lib. 2. adnotauit. Galenus tamen illius temporis inter veteres, naturæ miraculum, omnium corporis humani partium, tanquam sapientissimus, morbos perfectissimè solus curare nouit. In lib. de Part. Art. Med. cap. 2.

Græcos scriptores de Iudæorum monumentis nullibi pertractasse.

ARISTEAS, cuius hodie libellus extat de translatione septuaginta interpretum, refert Prolomeum Philadelphum secundum Aegypti Regem post Alexandrum, quæsiuisse ex Demetrio Phalereo, quem ille instruendæ bibliothecæ præfecerat, cur Græci scriptores nullam de historiis & monumentis Iudæorum mentionem fecissent? respondisse autem Demetrium, tentasse quidè id facere Theopompum, & Theodectem nobiles in primis scriptores, & quædam ex Iudæorum monumentis inseruisse scriptis suis: sed mox tamen luisse temeritatis pænas: il-

lum enim amentia, hunc cæcitate difini-
tus percussus: sed postea mali sui causam
agnoscentes, & ex animo dolentes, pla-
cato Deo, sanitati esse restitutos. Euse-
bius lib. 8. De Præpar. Euang.

*A Cane rabido demorsum instar Canis
latrasse proditum est.*

EX corrupta imaginatiua non semel à
cane rabido cōmorſi latrare viſi ſunt:
cognouit enim Nicolaus Florentinus
quendam, qui à cane rabido morſus, cu-
rationē vulneris minimē quæſiuit: exer-
cuit hic per dies 35. negotia ſua absque
læſione, mane autem ſequentis diei è le-
cto ſurgens retrò vxorem ſuam inſtar ca-
nis ſtetit, cœpitque poſt eam latrare, dum
autem ab illa reprehenderetur, ſubridens
ſurrexit: idque pluries eadem die repeti-
uit. Sero corrupta eſt eius ratio. & die 40.
mortuus à morſu illato repertus eſt.

*In Arthritide & Chiragra quando mors
ſuccedat.*

RArò mortem in Arthritide & Chira-
gra timemus: quòd in partibus cor-
poris

poris ignobilibus humor resideat : hinc (nouo haud superueniente morbo) tales à mortis periculo vexati doloribus vindicantur. Hos tamen mori compertum est, quando circa sinistrum pectoris sinum, cui cordis turbinatus mucto subest, humorum colluies decumbat : atque sinistrae manus digitus annularis nodum acquirat, ac valde intumescat. ex Lemnio.

*Lienem ad corporis turpitudinem maxime
Galene.*

Quanta coloris turpitudine, qui ab infarctu crassorum humorum lienosi dicuntur, existant, in dies obseruamus, non modo in illius obstructionibus, verum atque Scirthis, aliisque tumoribus. Hinc iure dicebat Galenus 2. de Natur. Facult. Quibus corpus florescit, his lienem decrescere: ac vice versa, quibus lien crescit, illis corpus tabescere, & vitiosis repleti humoribus. Causa omnium est, quod liē ab infarctu factus imbecillis, nequit (facta humorum separatione in Hepate) melancholicum succum ad se attrahere. hinc demissus ille cum sanguine corpo-

ris atro colore ambitum maculat.

Iumenta clitellaria in itinere sibilo & cantu à laboribus subleuari.

Musica concentus sonorque numeri maximè homines delectant, ob id multi & cymbaba, & alia musica instrumenta frequentant, ut animus à mæstitiis subleuetur. Hac coniectura obseruatum est, iumenta clitellaria in laboribus & itinere cantu & sibilo alleuari: propterea muliones ut muli cæteraque iumenta clitellaria & farcinam & alia onera minùs laboriosè sentiant, tintinabulorum torques in illorum collis suspendunt, quorum sonitu huiusmodi valde delectari cognouerunt, & perinde refici, & à lassitudine subleuari. Ex Vairo lib. 2. de Fascino.

Maculas nigras in acutis morbis apparentes, exitium præsagire.

Inter signa, quæ mortem languentium præsagunt in febribus acutis, illud maximè obseruatu iudicauì dignum, quod à Sauonarola multa experientia cõprobatum

batum est. Si enim in facie seu genis æ-
grorum maculæ nigræ obortæ conspi-
cientur, procul dubio languentis exitium
minantur, quippè venenosæ, & pestiferæ
materiæ in corpore prædominium re-
dundare arguunt, ex quo mors subsequi-
tur. Has cum obseruasset Sauanarola, ex
tali prognostico magnum honorem fuisse
consequutum refert.

*Acetum ad ictus Venenosos epotum pluri-
mum Galere.*

EX Corneli j Celsi obseruatione ace-
tum ad ictus venenosos valere reper-
tum est: quippe cum puer quidam ab as-
pide ictus esset, & partim ob ipsum vul-
nus, partim ob immodicos æstus siti pre-
meretur, cum in locis siccis alium humo-
rem non reperiret, acetum quod fortè se-
cum habebat, ebibit, & liberatus est: con-
iecturandum est acetum, quamuis refri-
gerandi vim habeat, habere etiam dissi-
pandi, quo fit, vt terra respersa eo spu-
mer. Propterea eadem vi verisimile est,
spissescientem quoque, intus humorem
hominis ab eo discuti, & sic dari sanita-
tem. lib. 5. de ictu aspidis.

A quodam piscis genere febrem illico excipari.

IN Arozan flumine Insula Zeila quoddam piscis genus reperiri referunt, quod manu apprehensum febrem accendat. Equidem pisces illi neutiquam esculentum sunt, licet flumen sit piscosissimus: qui tamen piscem febrium appellatum tetigerit, confectum à febre corripitur, sed quod mirabilis est, demisso pisce statim liberatur. Cardanus, & Scalig. in Exercit.

Feminas in mares fuisse commutatas fabulosum non est.

APud multos auctores ex pluribus observationibus notatum reperio feminas in mares quandoque commutatas fuisse: referam solum quod tempore Ferdinandi I. Regis Neapolis successit. Erat Salerni quidam Ludouicus Guarrea: à quo quinque filiae susceptae sunt, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciscae, & alteri Carolae erat nomen. Hae ambae cum peruenissent ad decimum quintum annum in mares mutatae sunt: his enim genita-

genitalia membra iastar marium eruperunt, mutatoque habitu pro maribus habitati sunt. Franciscus, & Carolus nuncupati. Ex Fulgoso.

Senectutis incommoda tam corporis quam animi numerantur.

Quanta sint in senibus. & corporis & animi incommoda, nō modo à Scriptoribus, verū atque continuā observatione experimur, vt iure asserere libeat hanc hominis postremā ætatis partem miserimā iudicari. Mortales enim cum ad senectutem perueniunt, cor eorum afflictum est, caput tremulum, spiritus languidus, anhelitus fætidus, frons caperata, corpus recuruum: nares mucus destillant, visus debilitatur, capilli decidunt, dentes putrescunt. Iam super senes sunt iracundi, inexorabiles, morosi, nimis creduli, raro obliuiscuntur iniuriarum, laudant vereres, præsentia damnant, tristes sunt, languidi, iniucundi, & asperi, sunt auari, suspiciosi, onerosi, difficiles. Ex quibus senectutē sentinam & cloacā esse omnium sordiū & immundiciarum ætatis nostræ confitendū est. Ex Laur. Cupero.

M

*Magnum Alexandrum corporis sudorem
habuisse redolentem.*

ERat Magnus Alexander tam recta corporis symmetria, humorum harmonia, & temperamento constitutus, ut eius anhelitus odorem balsami expiraret: imò sudor, quem è corpore emittebat, tanta suauitate & fragrantia redolebat, ut quoties eius pori recluderentur, gratissimis odoribus perfusus crederetur. Quod autem mirabile, & difficile creditu est: cadaver eius tam suauiter spirabat, ut aromaticis speciebus repletum esse iudicauerint. Ex Quinto Curtio, Et lib. nostro de Hydron. natur.

*Diuersæ quorundam hominum Virtutes
& ornamenta.*

Perique apud Scriptores tum virtutibus, tum animi magnificentia collaudantur, omnes tamen in paucis earum perfectionem confirmant. Porro Absalonis formam, & pulchritudinem extolunt: Robur, & fortitudinem Sampsonis: Sapientiam Salomonis: Agilitatem, & celeritatem Azaelis: Diuitias & opes

Cxxx

Cressi : Liberalitatem Alexandri : Vigorem & dexteritatem Hectoris : Eloquentiam Homeri : Fortunam Augusti : Iustitiam Traiani : Zelum Ciceronis.

*Veterum ruditas, & in scribendo
varietas.*

Barbara equidem, & misera erat veterum in scribendo ruditas. ij enim primo in cinere, deinde in corticibus & foliis arborum, postea in lapidibus, mox in lauri foliis, exinde in laminis plumbeis, consequenter in pergameno, & tandem in papyro scribere soliti sunt. Erat præterea illis in modo scribendi instrumentorum diuersitas: in petris enim stilo ferreo, in foliis penicillo, in cinere digito, in corticibus cultro, in pergameno canna, & in papyro penna scribebant. Eorum etiã atramentum varium erat: primum fuit liquor piscis illius, quem nos Sepiam appellamus, deinde mororũ succus: ad hæc ex fuligine caminorum, mox ex synopica rubrica aut minio, vltimò tandem ex galla, gummi & vitriolo fieri consuevit. Ex Strabone de Situ Orbis.

M

In angina præfocativa pilula mirabiles.

A Periam nunc pilulas meas maximæ
efficaciæ quibus in angina præfoca-
tiva à crassis frigidisque humoribus ex-
orta, semper cū felici successu vsus sum.
Inter alias obseruationes, in quibus tale
medicamentum libuit experiri, successit
casus in R. Pet. de Stephano Archipresbi-
tero Cercelli, qui ferè suffocatus erat:
quare vocatus anno 1615. vt eius saluti
consulerem, cognito morbo, quod ex
crassa & viscida à capite destillatione fie-
ret, pilulas meas in aurora exhibui, non
sine Iosephi de Simone in medicina do-
ctoris mei collegæ admiratione, qui re-
nuebat quodammodo medicamentum.
Erat pilularum compositio ex trochisc.
alendahal, & aloes an. Scrup. j. Diagrid.
Scrup. Sem. cum Syrup. de liquiritia, con-
ficitur massa. Ex hac plurimæ pilulæ, vt
facilius æger deglutiret, confectæ sunt.
His deglutitis iuris cicerum subito cya-
thum propinare soleo, quemadmodum
in hoc feci, qui sine molestia euacuauit,
& breui deliruit dolor & gulæ tumor, be-
nè respirauit, benè comedit, & vna die sa-
nus factus est, cum maxima multorum
admi-

admiratione & læticia. His pilulis vsus est Galenus ad linguam tumefactam. vt libro 14. Method. med. scriptum reliquit.

Capitis nostri capillos plantarum naturæ maximè assimilari.

Magnam capitis nostri capilli cum plantis retinent similitudinem, quemadmodum enim plantæ nonnullæ humoris defectu inarescentes contabescunt, aliæ verò alienis naturæ ipsarum humoribus occurrentes pereunt: sic & capitis nostri capillis accidit: vel enim ex humiditatis defectu quæ nutriuntur, vel ex eiusdem prauitate corrumpuntur & decidunt. Hinc defluuium & alij capillorum defectus in capite oriuntur. Ex Gal.

Qua via volucrum pennas variis coloribus tingere valeamus.

Si volucrum pennas variis coloribus tingere optabimus: primò illas diligenter abluere oportet: mox in aqua aluminis decoquere, atque dum calent in aquam croco coloratam, si flauas eas cu

M j

pinus, conijciemus : fin autem cæruleas, in succum, aut vinum acinorum sambuci vel ebuli. In diluto floris æris virides fiūt, eodem modo colore minij, atramenti, alteriusve coloris tinctas habebimus.

Agricolæ Filicibus pro frumento conseruando in horreis &c.

Postulauit à me Ioannes Berardinus Mazzocca à Vitulano magnæ expectationis adolescens ob flagrantem in studia amorem, cuius familiaritas apud me gratissima est: Cur Agricola pro frumento conseruando filicibus pro stragulis in horreis vtantur? Equidem huius ingentium & animi indolem sæpè demiratus sum : propterea in re curiosissima cõplacere volui. Vtuntur agricolæ filicibus in horreis, vt cerealia à corruptela præseruent : quippe filix à proprietate generationis obest, hinc agri filice pleni reputantur steriles. Hinc filix epota necat vermes & ex aluo deijcit : in grauidis necat fætum, mulieresque reddit steriles: quapropter multa ratione agricolæ (licet tanti arcani sint ignari) filicibus pro frumentorum stragulis vtuntur, quia illorum corruptioni maximè resistunt.

Ter-

Terrestres lumbricos digitorum panaricium sanare.

Panaritium in latere vnguium accidit, & inter apoffemata numeratur, quod tantum inducit doloris, vt patiens, neque diu neque noctu dormire valeat. Pro huius curatione & doloris lenitione multi multa scribunt: ego profecto certissimo experimento multoties comprobati lumbricos terrestres viuos super panariciũ alligatos, præsertim in principio, mirabiliter apoffema compescere & sanare, vt vix dici spatium affectus pertranseat.

Galega atque Scordij miram contra luem pestilentem esse efficaciam.

Mirabile obseruamus Galegæ & Scordij esse virtutem contra febres malignas & pestilentes: si quis enim Galegæ folia in acetariis, aut carniũ iure semel in die sumpserit, à febre hac tutus & incolumis præseruabitur. Idem (Galenĩ testimonio) Scordium efficere probatum est: siquidem ex veterum quorundum monumentis aduersus putredinem, scordium singulare esse remedium traditur.

M 4

vt j. de Antid. cap. 12. legimus : nam cum interemptorum cadauera in prælio multos dies insepulta mansissent, quæcunque super scordium fortè fortuna ceciderant, multò minus aliis computruerūt: ea præsertim particula qua scordium attigerant : ob quam rem omnibus persuasum est, tam reptilium venenis quàm noxiis medicamentis quæ corpus putrescere faciunt, scordium aduersari. Annibal Camill.

Nodos in infantis Umbilico filiorum numerum haud offendere.

Perique ex nodis infantis primò nati filiorum numerum ex eadem matre nasciturum cognoscere profitentur: hoc autem caret ratione. sæpè enim fit, vt illa moriatur, aut casta viuat, vel plures generet filios & pariat quàm nodorum numerus existat: siue plures viros habeat, è quibus cum alio plures, cum alio pauciores filios suscipiat. Propterea certiori ratione asserendum in nodorum umbilici primi infantis coniectura existimo, fecundos vteros plerūque plures nodos in infantis parere umbilico, steriles autem

pal-

paucos eosque non ad vnguem distinctos, vt frequens obstetricum observatio demonstrat, & vt euentui hæc talia vt plurimum concordare videntur. Ex Carda. 8. de Rer. Var.

*Oryalum auei solo aspectu auriginosor
homines sanare.*

Mirabile est, quod de Oryalo aue circumfertur. Hæc porro talem dicitur fuisse naturam sortita, vt Ictericum affectum, à quo homines plerunque molestantur, ad se valeat solo oculorum aspectu attrahere: perinde vocatur Ictericus, siue Galgulus à multis, ab Arist. autem in Histor. animal. Coryon. Sed quod mirabilius est, Auriginosus homo ab alite visus sanatur, ales verò moritur.

Homines quandoque solo contuitu Ophtalmiam contrahere.

Multa obseruatione animaduerti Ophtalmiam siue lippitudinis morbum quandoque contagiolum esse, & solo perinde aspectu ab hominibus contrahi: oculi enim tunc adeò perniciosam vim re-

continent, ut in alios proprium affectum, eiaculari valeant. Pulchra ratione hoc Vairus lib. j. de Fasci. quomodo fieri possit differuit: siquidem animus male affectus suum quoque corpus male habet: ob id, si animus aliquo mœrore aut vicio afficitur, colores corporis etiam immutat: si enim ab invidia tentatur, pallore & croceo colore corpus inficit. Inde fit etiam, ut invidia tabescentes si oculos in aliquem lucentes desigunt, animi simul venenum vibrent & quasi virulentis iaculis confodiant. Propterea mirum non est homines aliquando solo aspectu in lippitudinem incidere, ut Hieronimus Thomastus medicus insignis, (dum ipse Neapoli studium vacarem) de se ipso testatus est.

*Ad lapides renum, & Vesicae frangendos
mirabile remedium.*

Quidam medicus eruditus ad lapides frangendos tanquam admirandum paravit cibum, cuius efficaciam adeo mirabilem esse cognovit, ut ad lapides expellendos non solum à renibus & vesica, sed etiam ab anulo comedentes, efficacius remedium haud inueniri confessus fuerit.

fuert. Paratur ex hepate, pulmone, renibus, testiculis cum priapo hirci. quæ cum croco, cinamomo & melle miscentur, ad iis hirci intestina implentur. Dosis sint duæ, aut tres bucellæ. Res porro monstruosa, si vera est. Ex Michaeli Paschak. lib. 1. Method. Med.

Vetorum medicorum pro conseruanda sanitate collegium.

BAlans Rex potentissimus Asiæ & Syriæ, qui alter Alexander dictus fuit (vt ex Arist. in lib. Secret. Secret. siue de Regim. Princip. habetur) medicos præstantiores ex regionibus Indiæ, Græciæ, Mediæ, ac aliarum mundi partium congregauit, quibus imposuit vt talem inuenirent medicinam, quasi homo vreretur, nec medicis nec alia medicina indigeret, pollicitusque fuit Rex ditissimus maximum præmium esse daturum. Illi autem pro maturè consulendo (trium dierum spatio postulato) collegium iniuere. Mox ad Regem, cum omnes essent requisiti, Sanages Græcus Medicinæ peritissimus, qui præter cæteros doctrina & scientia rutilabat, omnium consensu Regi indica-

uit, quod sumere quolibet mane aquam
bis pleno ore, efficiat. ut homo sanus per-
sistat, & alia haud indigeat medicina.
Hoc profecto à ratione alienum non est,
ut enim in Arabum Græcorumque anti-
quissimis voluminibus inuenitur, aqua
ponderositate ratione ad stomachi fun-
dum tendit, auget calorem, & citius com-
primit & digerit cibos, digestionique ma-
ximè auxiliatur, cæterisque membris cor-
poris plurimum conducit. Fabrorum ex-
plo id totum inquiritur, qui in accensos
carbones, modicum aquæ coniiciunt, ut
ignis vi maiori accendatur. Idcirco binos
aquæ claræ haustus mane potare, mensē
Iunio præsertim propter cholera re-
primendam, multum confert ad sanita-
tem conseruandam. Ex Bartholom. Mo-
les in lib. de Sanit. tuen.

*Alexandrum Magnum sudorem sangui-
neum in pugna habuisse.*

Sudare sanguinem purum inter admi-
randa, quæ raro succedūt, numeratur,
ut enim in aliquot sudor ex sanguinis
ichore cruentus corpore malè affecto vi-
sus est, & is nequaquam sine admiratio-
ne &

ne & stupore, ita si ille ex puro sanguine ortus fuerit, atque in corpore sano, utique maiorem præstat negotij causam inuestigandi cupiditatem, ut fusiſſimè à nobis in lib. de Hydronosa natura olim edito pertractatum est. Referam nunc quod Magno Alexandro euenit, dum esset in extremo vitæ periculo constitutus. Is cū in pugna quadam de rerum summa cum Indis decertaret, subsidarioque milite destitueretur, vsque adeo cholera succensus est, ut toto corpore purum sanguinem desudauerit, Barbarisque totus igneis flammis ardere visus sit. Hoc autem tantum iis terroris ingessit, ut se Alexandro committere coacti sint.

Lapathium carnes duras, & vetustas, tenerrimas ejusque aptas reddere.

ERat apud veteres Lapathiorum vsus frequentissimus. hoc enim illis peculiare est, ut carnes & edulia cum his clixata vel sint dura, vetusta & coriacea, teneritatem & mollitiem acquirant. Propterea quod cibos concoctu faciles præstabant & aluū emollebant, à vterumque mensis raro huiusmodi abfuisse legimus.

Cotoneorum seminum mucaginem combustionibus maxime opitulari.

INter præstantissima auxilia, quæ combustionibus adhibentur, seminum cotoneorum mucilagine retinent principatum. Referam Petri Foresti in proprio filio experimentum: Ille matri obsequiosus, cum testam carbone ignito repletam apporraret, cecidit, & igne oculos combussit: Pater autem cum semen cotoneorum in aquam rosaceam coniecit, atque mucagine oculos sæpius abluisset, miraculi instar puer convaluit absque combustionis vestigio. Hoc etiam auxilio in similibus casibus felicissime semper usum fuisse idem confirmat. In lib. 6. Obseru. Med.

*Aegyptios per notas, & figuras sensus
& rerum memoriam effingere
consuuisse.*

AEgyptiorum scientia, quia inter cæteras præcellentior erat apud veteres (illa enim ab Abraham originem habuit) ideo & rudimento & Hieroglyphicis ferè occulta iudicabatur. Si quidem

dem illorum primi per figuras animalium
(Cornelij Taciti testimonio) sensus me-
tis effingebant, & antiquissima monu-
menta humanæ memoriæ saxis impressa
cernuntur, & litterarum inuentores per-
hibentur. Hinc in quibusdam Obeliscis
litteræ reperiuntur, quæ Regum illorum
diuitias ac potentiam declarant: per Apis
enim speciem mella conficientis Regem
ostendebant. Si quem memorem signifi-
care volebant leporem, aut vulpem auri-
tis auribus, quod summi essent auditus, &
insignis memoriæ, effingebant: si verò ma-
lum, crocodillum: si velocem, vel rem citò
factam, accipitrem, quoniam hæc aliarum
fermè auium sit velocissima: Si inuidum,
anguillam, quòd cum piscibus sit infocia-
bilis: si iustum, oculum: Si liberalem, dex-
tram manum digitis passis: Si avarum, ius-
dem compressis. Per instrumenta quæ-
dam, & membra humana pleraque scri-
bebant. De his vide Pyerium, Diodorum
& Strabonem.

*Qua methodo pestilenti tempore à lue nos
tueri valeamus.*

Preciosa, ac brevis theriaca reperitur,
qua homines ab aëre pestilenti, ad-

iuncto vitæ regimine, præservari possunt.
Sumuntur caricæ, puces iuglandes, folia
rutæ, & iuniperi bacca pondere æquali,
confundantur simul, atque cum aceto ro-
faceo vel communi dissolvantur, mox per
pannum colentur, suaviterque exprimā-
tur: succus verò, qui percolabit, servetur:
vnum enim istius cochleare manè ieiuno
stomacho sumptum non finit illa die ho-
minem à pestilentia corripit. Ex Alpha-
no de Peste.

*Oliuarum oleum Vnguium puncturas mi-
rabiliter sanare.*

IN sedando dolore vnguium expun-
cturis acu vel ferro, atque iis per sanā-
dis nullum remedium oleo oliuarum sa-
lubrius inuenitur: confiteor multa obser-
uatione, multisque experimentis id totū
comprobasse. Honestæ mulier, ac vnicæ
dilectæ Laura de Otaro mea vxor carissi-
ma, non semel dum varia ad familiæ or-
namentum acu contexeret, in vnguibus
digitorum puncta est, simplici tamen o-
leo oliuarum in puncturis collinito, &
dolor confestim evanuit, & salus intro-
ducta est. Ego profecto semel punctus
ferri

ferri cuspide subter pollicis vngue cum sanguinis effusione, subito ad linimentum ex oliuarum oleo, antequam aquam tetigissem, deueni, quo adhibito, dolor deliuit, atque vulnus vnà breuiter & consolidationem & sanitatem habuit.

Admirandum auxilium ad Vesicae calculum, quo absque incisione dissoluitur, & expurgatur.

INter admiranda auxilia, quæ ad calculos adhibentur, connumerandum iudico remedium à doctissimo Horatio Augenio experimento confirmatum in epistolis adductum, quo absque incisione in vesica multorum lapides comminuit & expurgauit. Referam quæ via id innotuit. Afferat calculo vesicæ cuiusdam Typographi filius Romæ post varia assumpta remedia, cum nullâ subsequeretur, nosset utilitatem, secari cupidus, de pretio cum Nursino artifice conuenerat: propterea Sacerdotem iussit accersiri, ut sumptis Ecclesiæ Sacramentis, si ex sectione moreretur, animæ fuisset consultum. Religiosus ex societate Iesu, audita confessione, proponit illi pharmaca

N

cum, de quo in se ipso & aliis periculum fecerat: experiri æger voluit, & magna assistentium admiratione sanatus est. Pharmacum ita erat concinnatum. Pulveris Millepedum præparat. drach. j. ad summū Scrup. iij. aquæ vitæ vnc. Sem. iuris cicerum rub. vnc. ix. vel x. capiat æger calidū, horis quinque ante prandium. Effectus medicamēti talis fuit. Horarum duarum spatio totus corpus incallescēbat, angustiebatur ægrotus, sitiebat, ac ferē loco stare non poterat, aliquādo circa pubem dolores urgebant. Urinæ hora quinta cæperunt crassiores reddi: sed non multæ. Secunda die à pharmaco contingebant eadem, sed urinæ copiosiores, & crassiores. Tertia sabulum apparuit multum. Septima tandem adeo plenæ sabulo visæ sunt, ut rectē quis diceret, eas nihil esse quam sabulum aqua dissolutum, omnia in meliorem statum redigebantur, ita ut, qui proximē incidi debebat, liber ab omni malo nonā fuerit die.

Millepedum ad calculos Renum &

Vesica præparatio.

Preparantur Millepedes ad Renum
Vesicæque calculos tali modo. Recipe
Acel-

Asellorum quam volueris quantitatem, vinoque albo generoso abluito diligenter, mox in ollam conijcito nouam vitro obductam, lutoque aliquopiam illam in crustato, demum in furno exiccentur, ita vt possit in tenuem puluerem redigitum verò affunde vini eiusdem generosi quantum poterunt imbibere, & rursus exiccato, ac tertio imbibito & exiccato vt supra, quartò verò puluerem irrorato aqua fragarū destillationis, & olei ex Chalcato Scrup. j. permisceto inuicem, & exiccato rursus: vbi verò sic fuerit exiccatum in tenuissimumque puluerem redactum, seruetur in vase vitreo, aureo vel argenteo. Ex eodem.

Frequentem ficum esum sudorem parere abominabilem.

Licet ficum vsus multa hominibus commoda pareuriat, nam & eę citissime nutriunt & impinguant corpora, alium emolliunt, & per vrinas & per ambitum corporis non pauca excernunt excrementa: tamen earum continuus, & frequens vsus sudorem generat abominabilem, & corporis fœditatem: Indiciū

huius rei est, quod illarum esu pediculorum copia innascitur. Hinc apud Rhodiginum lib. 6. Antiquar. lect. Anchimolym & Moschum Sophistas legitur tota vita fuisse hydropotas, ac fœcis modò solitos vesci, & tamen robustos exitisse, sed ad eò fortentes, ut propter abominabilem sudorem certatim à balneis excluderentur.

Mulieres eximiam & suam retinere pinguedinem.

Corpora mulierum suauiori, & maiori fulciuntur pinguedine quam ipsa hominum, quæ profectò ob siccitatis dominium minus humidi & oleositatis retinere videntur. Propterea apud Plutarchum 3. Sympos. 4. habemus, ubi multa cadauera promiscuè erant comburenda, veterum tempestate, semper decem virorum vnum muliebrem immisceri solitum: quasi illud vnum tantum supplicaret pinguedinis, ut cætera faciliùs concremari valuissent.

Asin da

Actu demonum mirabiles in hominum corporibus effectus procreari.

Mirabiles porro in hominum corporibus Dæmonis actu effectus conspiciuntur, ut quando quis euomat acus, clauos, pilos, ossa magna: vel quod plumæ in lecto sint ingeniosissimè cōsertæ: multæ enim de iis obseruationes apud Hieronymum Mengum in Malleo Maleficar. Paul. Grillandum & Delrium reperiuntur. Quomodo autem hæc fieri possint, talis est ratio: aut enim ista sunt Diaboli illusiones, ita quod ea videantur quæ vera non sunt, siue per actiua naturalia hoc efficientia, siue per acrisiam, siue per aeris condensationem, aut sunt vere, quippe Diabolus inuisibiliter huiusmodi in hominis stomacho intulit, & ex inde visibiliter educit, licet tam magna videantur, nam & ea diuidere & integrare potest saltem apparenter, eo quod localiter huiusmodi corpora, & partes eorum ad nutum moueantur, & ad inuicem conglutinentur, Deo non impediēte, Summa Syluestrina de Malefic.

*Carduum Benedictum ab Hemiplegia
homines præservare.*

EX India Carduum Benedictum primum omnium ad Imperatorem Federicum honoris gratia fuisse missum multihistorici autumant, quod miris laudibus, ob peculiare eius virtutes planta hæc celebrabatur, & ob id à multis Carduus Sanctus dicitur. Hæc enim venena superat, & confert tum ulceribus, tum vulneribus: est præsentaneum remedium ad pestem, necat vermes & utro prodest, & in cibo & potu usurpata ab immenso illo præservat capitis dolore, quem Hemiplegiam vocant. Ex Trago.

*Infantes præservari ab Apoplexia, & Epilepsia sumpto primo Symplo de Cichor.
cum Rabar. Vel Cor. illis, aut
succo Rusa.*

QUAM sit familiaris pueris & infantibus morbus epilepticus, apud auctores nostros passim legitur: ob id affectus hic vocatur à nonnullis morbus puerilis, siue mater puerorum. Ut autem tum ab Epilepsia, tum apoplexia hi præservari

va.

valeant, multa observatione expertum est, iis antequam lac gustent, in primo ortu prebendo syrupum de cichorea cum Rabarbaro ad drach. ij. ab hac lue praeservari, ut Nicolaus Florentinus fatetur. Arnaldus Villanova Corallium laudat: nam si diligenter tritum ad scrup. Sem. infans hauserit cum lacte, antequam aliquid gullet, nunquam in Epilepsiam incurrere observavit. Ego quidem Marcello, Hieronymo, & Marco Antonio filiis meis succum rutæ cum modico auro ad scrup. ij. cuiuslibet dedi, antequam lac gustarent, & gratia Dei ab Epilepsia immunes existunt. Helionora, quæ nunc ab lactatur ferè mortua nata est, sumptoque & ieiunato paruo cochleario syrupi de Cichor. cum Rabar. reuixit, & Epilepsiam nunquam adhuc passa est.

Menstrualem mulieris sanguinem contra animalia esse Venenum.

INter naturæ arcana reponendum esse iudicaui, quod à Metrodoro Sceptio traditur de mulieris menstrualis sanguine. Mulieres siquidem si menstruationis spatio nudatæ segetes ambiunt, erucas,

vermiculos, scarabeos, ac alia noxa animalcula decidere faciunt. Tale enim à natura iis virus inditum est. Non solum autem huiusmodi animalculis menstrualis mulierum sanguis nocere creditur, verum atque grandioribus, quippe canes, ex Plinij testimonio . . . menstruo sanguine gustato in rabiem mutari visi sunt, quorum morsus inter difficillimos morsus sanatu reputatur. At de re hac superius alias tractauimus.

Thapsiam Vesicas, & œdemata corpori superpositam excitare.

Magna profectò est Thapsiæ efficacia in vesicis & œdematibus gerendis: idcirco à nonnullis in pestiferis febribus, ubi vesicantia necessaria sunt, cum felici successu vsurpari audio. Cum autem corporis locum aliquem inflare quis desiderat, vel ostentationis, vel curiositatis gratia, ponatur Thapsia in loco constituto, ibi enim breui vesicas, & œdemata excitabit: ut tandem citra læsionem id succedat, & breui etiam soluantur, theriaca linire, vel cuminum aut acetum superponere oportet. Ex Cardano li. 8. de Variet.

Auri

*Auri & sum in medicina pro conseruanda
Salerudine mirabilem obtinere
proprietaem.*

Mirabilis efficaciae aurum in medicina est, quippe innumeras illud pro corpore tuenda sanitate retinet virtutes. Eius usus in vino maxime excellit, capitur propterea auri lamella, quae ignitae toties in vino extinguuntur donec ferueat istud, mox colatur, & usui seruetur. Vinum hoc potatum ventriculo imbecillo succurrit, concoctionem adiuuat, sedum colorem emendat, & principalia membra corroborat & resarcit. Proinde obseruatum reperio, cor ab illo roborari, prauos humores calore eius absorberi, vitales spiritus clarificari, Hepatique plurimum prodesse sua virtute illius usum. Multi certissimo experimento huiusmodi vinum vitam prolongare cognouerunt, spiritusque synceros facere, atque vires totius corporis renouare. Nonnulli leprosis multum conducere scribunt, vt ex Mizaldo, & Zacharia à Puteo capitur. Quercetanus Auri folia in aliqua bettonica aut absinthij conserua commista, ac deglutita sua spe-

cifica facultate ventriculum corroborare scripsit.

Aliquot animalia ex natura eorum similitudine à Sacerdotibus Diis fuisse dicata.

Magna erat veterum infamia in eorum falsa religione, quippe, & animalibus cultū reddidisse, & infinitis aliis fideis & naturalibus rebus circumfertur. Inter alia, quedam apud eos animalia erant, quæ ex naturæ illorum proprietate & similitudine, ut reor, aliquibus Diis reperiuntur fuisse dicata. Hinc Canis Dianæ facer, est Aquila Ioui, Tygris Baccho, Pavo Iunoni, Leo Cybeli, Equus Neptuno, Cycnus Apollini, Anguis Aesculapio, Corvus Phæbo, Asinus Libero, Gallus Marti, Columba Veneri. Noctua Minervæ, Lupus Marti, Anser Iunoni, Soli Phœnix. Ex Forcio.

Veri Unicornus proprietates, eiusque cognitio.

Verum Unicornus, quod in febribus pestiferis propinatur languentibus utilitate maxima, in syncope maximopere prædesse videtur. Illud autem non ex eo co-

eo cognoscitur, quod bullas excitet, ut plerique hominum ignari persuasi sunt, hoc enim quodlibet cornu etiam facit: sed alia diuersaque methodo. Hoc est præcipuum experimentum: Si scobē eius cum arsenico gallinæ, turturæ, aut columbæ deuorandū dabimus, si superstes manserit (vel vnicornu statim post arsenicum sumptum datum fuerit) verum & legitimum Vnicornu pronuntiabimus. Alij in aurificis fornacem demittunt, si odorem cornu à se non emittat, verum esse prædicant. Nonnulli experimento referunt, quod in vstione non omnino comburatur, sed augeatur potius, minimeque in vstione fœtorem cornu habeat, ut in cornu ceruino experiri solet. Ex Foresto.

*Quo artificio mulierum cinni crocci
evadant.*

Capillorum cultui mulieres maxime vacant, illud autem iis optabilius est ut flauitiem acquirant. Referam modum quo votum assequi possint. Sumito Rhabbari fabæ magnitudinem, fœni græci, croci sylvestris, liquiritiæ, tabacci, corticū aranciorum quantitatem ad tui libitum,

palca tritica similiter, his quernum cinerem addito, & incoquito, vt tribus digitis descendat aqua, inde lauentur capilli, tanta enim flauitie redundabunt, vt illos aureos esse dicas. Ex Porta in Physiogn. lib. 3.

Ad excitandum in senibus naturalem calorem, eorumque vires deperditas renouandas confectio prestantissima.

Thesauris profecto comparanda est confectio ista, quæ à Marsilio Ficino in lib. 2. de Vita producenda, Medicina Magorum appellatur: quippe spiritus naturalem, vitalem, & animaleu fouet, confirmat, & roborat, & propterea senibus prestantissima est. Constat hæc ex thuris vnc. ij. mirrhæ vnc. j. auri in folia ducti drach. sem. contundere simul tria oportet, atque aureo quodam modo confundere, & in pilulas ducere. Sumitur huius misturæ portiuncula in aurora ieiuno stomacho, in æstate cum aqua rosacea, in hyeme verò cum exiguo mcri potu.

Quo-

*Quomodo febris in aliquo confestim
induci valeat.*

SI febrem in aliquo vel ad ostentationē,
vel ad remedium, curiositatemque in-
ducere optabimus (siquidem in conuul-
sionibus, paralyfi, aliisque frigidis affe-
ctibus non parum aliquando febrem ex-
citare profuit) Scarabei cornuti in oleo
detoquantur, illoque arteria brachialis
inungatur, tanta enim est eorum poten-
tia, vt confestim febris & accensiones
corporis oriantur. Ex Cardano.

*A multis animalibus anni tempora
præcognosci.*

Videntur profectò pleraque animalia
anni tempora præcognoscere: siqui-
dem ex eorum instinctu illa homines cō-
mentiantur. Grues enim autumnitem-
pore ad loca calida peruolāt, hyemis fri-
gora fugientes. Hirundines vernali tem-
pestate ad regiones nostras remeant; Fi-
cedula, coturnices, aliaque multa volu-
cria in anni temporibus pabula commu-
tare, aliaque loca adire conspiciuntur.
Hæc autem non Vt, Autumnum, vel

Hyemem directè præsentiant, quemadmodum nonnulli falso sibi persuasi sunt, sed verius ex facta alteratione à calido vel frigido in eorum corporibus, siue occulta qualitate has vicissitudines facere cognouerunt.

Amantes ex leuissima quidem occasione succensere solent.

Qui perditè amant leui alioqui momento irasci videntur, ratio huius rei est, quia iniurias licet leues, graues iudicant. Graue si quidem existimatur, vt ille iniuriam in te committat, cui maxime placere studeas. Cæterum quemadmodum subito dolet, qui contra sui habitus propensionem facere quippiam conatur, ita & amantem facere conspiciamus. mox tamè rixarum & odij pænitet, rursusque supplex iugum subacta ceruice reposit. Ex Leonardo Iacchino.

In plenilunio & Nouilunio Pharmaci exhibitionem à Medicis maxime detestari.

Multa ratione à medicis in Plenilunio & Nouilunio pharmacum curatur.

tatur, siquidem Luna cum intermestris est omnino caret lumine, atque sub radiis solaribus iacta, & proinde solita caret humiditate, quo fit ut corpora nostra magis sicca maneant, & virtus retentrix robustior existat. Ideirco si in Nouilunio pharmacum ægris exhibeatur, absque dubio humores noxios agitabit, atque ob retentricis facultatis inobedientiam parum euacuabit. In Plenilunio ob Lunæ potentiam corpora nostra valde calefcunt, humoresque augentur. Hinc in pleniluniis noctes calidiores esse experimur, cuius causa, calorem à centro ad circumferentiam attrahi verisimile est: quapropter si humores corporis nostri ad ambitum tendunt, procul dubio pharmacum improbat, illud enim à circumferentia ad centrum trahit, motumque naturæ peruertit, quo facile succedit ut virtus lædatur, & humorum euacuatio, vel mala, vel deprauata contingat. Ex Ioann. de Vit.

*In continuata masculorum generatione
septimum mirabilem habere
virtutem.*

Nisi apud multos scriptores reperissem septimum masculū continuatæ

generationis mirabilem habere virtutem, inter hæc nostra embammata minimè hoc adiecissim. Volunt enim, quando aliquis septem filios masculos continuatim & inter eos feminam nullam suscipiat, septimum mirabilem virtutem & strumas & alios plerosque affectus retinere sanandi. An autem verum sit, nescio, cupio tamen à sapientibus experiri.

Fumum Hydrargiri, superposito Selamine, in molem Mercurii mutari.

Aurifices dum vasa mineralia inaurare capiunt, Hydrargiro pro opere moliendo vtuntur, illud autem in igne impositum in fœtorem grauem & fetidas exhalationes resoluitur, perniciosas quidem nisi ab iis cautè euitantur. Quod autem in Hydrargiro mirabile iudicatur est istud: si super illius fumum lintecolum extendimus, in quo colligi possit, utique in argentum viuum fumositat illa iterum conuertitur, & Hydrargirum renouatur. Experimur hoc etiam in carbonum fumositatibus, quæ in crassas fuligines reuertuntur, licet diuersimode ab Hydrargiro. Ex Lemnio.

Facit.

*Fæculas Brionie in Vtero mundificando
miram habere Virtutem.*

Singularis profectio fæcularum Brionie, tum pro matrice mundificanda, tum ad hystericas ipsius passiones sanandas est efficacia, quippe ex multis experimentis comprobatum est in huiusmodi affectibus curandis inter remedia principatum habere. Referam ipsarum constructionem. Exprimatur prælo ex Brionie concisis radicibus & contusis succus: erit primò turbulentus, idcirco in vase aliquo asseruandus est, vt fæcalis materia subsideat: detineatur in loco frigido per paucos dies, in hoc enim spatio (inclinato vasculo, vt turbulenta aqua separetur & proiciatur) fæces albißimas instar amyli in fundo inueniemus, quas iterum in pluribus vasculis vitreis, aut terreis diuisas in vmbra vt exiccantur seruabimus: ita profectio intra paucas horas exiccabitur, & formam amyli acquirere expressam, quam Brionie fæculam nominamus. Hæc fingi possunt pilulæ x. aut xij. granorum pondere, & cum pauco castorei, vel assæ fatidæ summum & præcipuum paratur remedium contra affectus narratos. Fæ-

culæ huiusmodi etiam si dissoluuntur in aqua florum fabarum, pro fuco ad ornatum mulierum pancæque delendas, efficacissima sunt. Ex Quercetano Mizal-
do, & Zacharia à Purco.

*Millefolium ad consolidanda Vulnera
miram habere potentiam.*

PLuribus experimentis comprobatum audio, Millefolij virtutem ad vulnerū coitionem, indiesque nouis obseruationibus confirmari. Referam solum quod ab Hollerio in Chirurg. adnotatur. Cuidam decusus nasus erat, quæ os in cartilaginem definiebat: Rusticus propendentem partem alteri digitis coniunxit, herbam tusam & è vino nigro tritam, quod Millefolium appellant, impegit, rudius omnia colligauit, vnde celerrimè restitit sanguis profluens, & vulnus pulchra cicatrice breui coijt.

*Chymicam artem Sæterum tem-
pestate floruisse.*

APud Veteres in maximo pretio ars chymica habebatur, proinde à ple-
risque

risque illius studio vacabatur: ingentes enim diuitiarum copias illa methodo homines componebant, quibus ditiores facti cum Regibus bellum adibant. Propterea Diocletianum Cæsare legitur, postquam Achillem Aegyptiorum Ducem octo menses in Alexandria obsessum profligasset, omnes chymicæ artis libros, diligenti studio conquisitos deflagrasse: ne reparatis opibus, Romanis facile repugnarent, Ex Suida, & Orofio.

Quo artificio corpus glabrum reddi possit.

Licet variis modis corpus depilatum & glabrum reddi possit: nulla tamen via præstantior est, Varronis testimonio, quam loca lauare aqua, ubi Bufones decocti sint, donec ad tertiam redeat, quippe si tali decocto corpus lauetur, proculdubio glabrum & sine pilis habebitur.

Natiuitatis hominum tempora à multis obseruari.

Non leuis profectò est multorum, Scriptorum obseruatio in hominum natiuitatis tempore. à multis enim occa

sonibus temperamenta eorum variant,
& plerique à naturæ terminis maxime
distrahuntur. Porro qui in ipso terræ mo-
tus momento nascuntur, semper paucos,
in tonitru semper languidi sunt: ardente
Cometa ex ardenti complexione amen-
tes fiunt, interlunij tempore debiles eua-
dunt, vel saltem (Aristotelis testimonio)
melancholici, & atra bile laborantes.

*Hydrargyrum non esse Venenum in paucis
sumptum quantitate, sed ad ver-
mes necandos existere
remedium.*

HYdrargyrum, vel si mauis argentum
vium, quod à multis venenum exi-
stimatur, felicissimo successu contra ver-
mes exhibetur: tantæque certitudinis il-
lud in Hispania reputatur, vt mulieres
renellis pueris, qui lactis vomitu laborant,
ad quantitatem granorum trium in pro-
pria substantia propinare audeant, hac
enim via morbus cessare videtur fré-
tatis experimentis. Ego quidem viduam
mulierem curavi, quæ nouem dierum spa-
tio vomitibus continuis ex vermibus la-
boraueat, & ferè triduo non comederat,
nec

nec cibum retinere valuerat. Huic cum
serup. ij. hydrargyri mortificati cum tan-
tillo cidonij propinasset, absque vlla
molestia per aluum centum & plures e-
misit vermes, & eadem die liberata est, &
solita exercuit domi & foris negotia, ma-
gna profecto parentum admiratione, cum
prius debilis & emaciata esset. Aliis etiam
exhibui, & bono semper euentu, domi-
que continuo aquam habeo, in qua Hy-
drargyrum infusum retineo, illaque pue-
rulis pro vermibus libentissime concedo,
nec adhuc quempiam ex illo noxiam re-
cepisse expertus sum. Vfus est hoc reme-
dio ad vermes necandos Matthiolus. Ho-
ratus Augenius, & plerique alij celebres
viri, qui omnes huius auxilij maxime ex-
tollunt beneficium. Datur pueris in sub-
stantia Scrup. j. grandioribus Scrup. ij. vel
drach. j. Corrigitur illud & mortificatur
in mortario vitreo cum saccharo rubeo, ibi
enim tam diu conteritur, vt in partes in-
uisibiles dissoluatur: ne autē in pristinam
formā iterum redeat, olei amigdal. dulc.
guttulas binas addere oportet, & cum sacca-
ro ros. violato, vel cidoniato ieiuno stoma-
cho languētibus propinatur. Sciant igitur

curiosi in hac dosi nullum præbere, periculum, in maiori tamen non dedi, neque concederem: licet apud Ausonium Epigram. 10, legatur hydrargyrum cōtra medicinas venenosas valere.

Datura flores & semen homines in risum concitare.

MIta est Daturæ potentia in fascinādis, ut ita dicam hominum mēibus, adeo quod qui illius flores vel semē sumperit, à risu cachinnisque non desistat donec mens alienata ex plantæ viribus, in pristinum redeat temperamentum. Apud Indos à furibus Datura usurpatur, flores enim vel semen in cibos eorū quos deprædari volunt exhibent, & in mentis alienationem & in risum concitant: ita profecto furandi parant industriam. Durat illorum risus & mentis error viginti quatuor horarum termino. Ex Garzia ab Horto.

Lupos senio confectos in venibus venenosos generare serpentes.

Magnum profecto in præsentiarum arcanum aperio, multis hucusque in-

cognitum, de luporum natura. Illud est
cur à Lupis animalia commorfa modò
sanentur, modò autem moriantur? An
quod luporum aliqui venenosi, aliqui ve-
ro sine veneno existant? Equidem Caro-
lus Stephanus lib. 7. suæ Agricult. cap. j.
se obseruasse fatetur in Luporum senum
renibus, primò serpentes vno pede lon-
giores & breuiiores, qui temporis spatio
venenatissimi effecti, Lupum enecant.
Hac via facilius nobis tribuitur coniectu-
ra de Luporum moribus: Si enim Lupi
iuuenes fuerint, animaliaque momorde-
rint ex benigniori eorum natura, mortem
haud inferunt, vt multoties obseruamus,
nisi fortè vulnera in principibus corporis
fuerint locis, vel tam grandia, vt mori ne-
cesse sit. Sin autem senio fuerint confecti
procul dubio lauissimo morfu animalia
necabunt, propter peculiare venenum in
Lupo delitescens, quò vsu venie, vt plera-
que præmorfa animalium vel morian-
tur, vel membrum morsum putrescat, vel
saltem difficillimè curetur. Ex Gasp.
Bauhino.

O 4

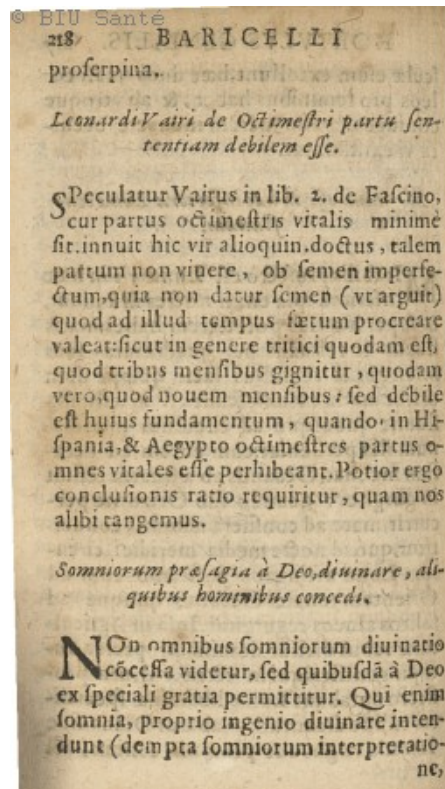
Quali artificio ab Sxoribus homines masculos filios suscipere valeant.

Multa à Scriptoribus ad marium generationem adnotata valere reperimus: hæc autem præcipua & veriora esse existimaui. Primò vt homo exerceatur, solidiorque vtatur cibo, atque rariùs concubat: ita enim & calidius & spissius semen euadit, fitque prolificum & aprissimum ad marium conceptum. Secundò matèr in congressu super latus dextrum recubat, & à coitu confestim super illud conquiescat, siquidem Hippocrates masculos in dextris, fæminas verò in sinistris generari scripsit. In dextris enim ab Hepate fouetur semen, quod est calidum: in sinistris autem à liene frigido quoquo pacto refrigeratur, & ad fæminarum conceptum præparatur. Tertiò spirantibus Aquilonibus concubant, Austris verò desistant, Aquilo enim ad mares suscipiendos accommodatissimum est, Auster vero ad fæmellas. Capimus huius rei ab omnibus experimentum, quæ si flante Aquilone concipiunt, marem ferunt, Austro autem fæminam. Multi, inter quos Cardanus est, ad Marium conceptum Mercurialis masculæ

seculæ esum extollunt, hæc duos quasi co-
leos pro feminibus habet, & ab utroque
coniuge depasta, marem inducere occul-
ta vi existimatur.

*Magnum esse in hac inferiora Luna con-
fluxum.*

Mirabilis profectò est Lunæ vis in hæc
inferiora, ipsa enim noctes illuminat,
& super humidâ potestatem habet: maris
fluxus & refluxus per quadraturas suas
intentius & remissius facit, quippè dum
oritur maria intumescunt, & in æstuarîa
fluunt quousque ad circulum meridia-
num illa perueniat: cum autem ad occa-
sum inclinât, Oceanus ab æstuariis refluit
in gurgites: quando sub Orizonte per-
currit, mare ad consueta æstuarîa conuer-
titur, quoad nocte media meridiei circu-
lum Luna attingat: postremò cum ad
Orientem tendit Oceanus quoque ad
solitos alueos regurgitat. Ipsa in Agricul-
turæ rebus dicitur domina: propterea an-
tiqui gentiles, qui in terræ cultura pro-
ficere optabant Lunæ libamina speciali-
ter tulisse dicuntur, vocabatur Diana, siue
latonia virgo, aut plutonia coniux, vel

ac, quæ a causis naturalibus innascitur, quorum prælagium ad medicos pertinet, aut carceriunt & delirant, aut demonum fallaciis inuoluuntur. Ioseph apud Pharaonem, & Daniel apud Regem Chaldeorum (v: in sacris habemus) quia diuina afflati erant sapientia somnia diuinabant. Propterea ministris suis Pharaonem audita sui somnij interpretatione, dixisse legitur: Num inuenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? & Rex Babylonis ad Danielem: Audiui de te, quoniam spiritum Deorum habes, & scientia intelligentiaque ac sapientia ampliores inuentæ sunt in te. Ex Iauello.

Inter Polypodium, & Cancros magnam inesse antipathiam.

Maxima videtur inter polypodium, & cancos antipathia, eo quod si polypodium super cancrum abieceris viuum, breui spatio tum pedum cortices, tum ungues ille eijciat: tanta est istius plantæ in illum particularis virulentia & efficacia. Ex Matthiolo.

*Pennam ibidis serpentes attonitos
reddere.*

Mirabilis est Ibis pennarum vis contra serpentes, quippe si illius penna ad illorum quempiam iniicitur, confestim in vestigio gressus hæret: admirabilius tamen est, quod serpens quernis frigidibus contacta moriatur, quare circulatores astantibus mirabilia sæpè protrahere à ratione inconueniens esse non debet: multa enim iis sunt, quæ admiranda iudicantur: quemadmodum est, Viperam viso Fago perterritæ: experimento enim probatum est, illius ramo ante hoc animal iniecto, veluti attonitum fieri, nec amplius moueri: Hoc etiam euenit si arundine leuissimè percutitur: Sin verò iterum eadem vipera incutitur, confirmari videtur, & fugam repente adire.

*Mulieres raro inebriari, crebro autem
senes.*

Contrariam naturam senile corpus & muliebre sortita sunt: ob id mulieres raro ab ebrietate corripimus, crebro tamen senes. Mulier quidem humida est, vt à cutis lenitate & splendore comperi-

BIU Sante
HORTVLVS GENIALIS. 217.
comperimus, senis contra siccus, vt cutis
asperitas & squalor confirmat. Mulier ex
assiduis purgationibus superfluum exo-
nerat, senex autem ex corporis duritie,
superflua non excernit. Mulieris corpus
quia variis purgationibus erat deputatū,
pluribus foraminibus fuit conlertum,
non sic senis corpus: propterea naturales
meatus à corporis siccitate, & duritie po-
tius obferantur. Hæc sunt in causa, vt e-
brii senes facile fiant, mulieres verò per-
quam rarò. Nam si à muliere largè vinū
fuerit haustum, illud in magnam mulie-
ris humiditatem incidens, vtrique vim
suam perdit, dilutiusque fit, & cerebri se-
dem non petit: nam per varia foramina
mulieris illius vapor recutrit, & celeriter
eius fortitudo euanescit. In senibus vinū
contrarietatem non recipit: quia corpus
illorum siccum est, ob id vinum firmiter
adhaeret, cerebrumque petit, quia in du-
rioribus membris & aridis (vt ita dicam)
exhalatio nulla fit: hinc ab ebrieta-
te facile capiuntur. Ex Macrobio 7, Sa-
turn.

*Qua industria in Argenti somno quis
Valeat excitari.*

Magnus Alexander, ut in gerendo imperio occupatior esset: magnum contra somnum excogitavit remedium, quo si quis uteretur, facile in somni gravitate excitari valebit. Ille vas æneum prope lectum constituebat, & pilam æneam, siue argenteam manu compressam habebat, brachiumque super vas illud apte componebat, ut pila in somno elapsa in æneum procideret, & à sonitu excitaretur & surgeret. Mira equidem fuit huius ingenij dexteritas, licet hæc Alexandri dormitatio potius quam somnus dici possit. Ex Ammiano Marcellino.

*Quibus signis corpora Venenata
cognosci Valeant.*

Licet venenorum genera multa sint, Lex quo difficile sit omnia signa reperire quibus cognosci valeant, afferam tamen qua methodo, corpora quæ venenū sumpserint intelligere possimus. Porro magna fit in corpore commotio dum quis venenum hauserit, præcipue si illud cali-

da fuerit naturæ. doloribus enim validis
atque acutis in stomacho & intestinis
torsionibus languens cruciabitur. præ-
cordiorum sentiet angustiam, fatigabitur
vomitu & fluxu ventris, sudor fulcitur
in fronte cum vultu frigido, color æ-
gri erit pallidus, pulsus debilis, inæqua-
lis, & inordinatus, syncope & animi deli-
quis affligetur. Hæc si omnia, vel in ma-
iori parte succedunt, oportet celerrimè
in ægris vomitum prouocare, vt assum-
ptum venenū eijciatur. Ex Arnal. Villan.

*Luem Gallicam non modò homines, sed
Canes etiam inuadere.*

Tanta est morbi Gallici quandoque
immanitas, vt non modò ex vno lan-
guente, vel respiratione, tactu, aut com-
mercio plures homines ea lue polluan-
tur, verum atque canes, si vlcera vel yn-
guenta infirmi, lingere potuerint. Expe-
rientia hoc edocuit. visus est enim quidã
Canis Gallica lue captus, qui heri sui
emplastra linxerat. Ex obseruatione Iu-
lij Scaligeri 6. Poet.

*Quo termino corporis hominis pulchritudo
constitui debeat.*

Varij equidem sunt Scriptores in cō-
stituendo termino longitudinis &
latitudinis corporis pulchri, inter quos
sententia Ioannis Gorropij in sua Gigā-
tomachia magis acceptanda videtur à sa-
pientibus. colligit ex Homeri decreto lō-
gitudinem hominis pulchri debere esse
quatuor cubitorum, latitudinem verò v-
nius cubiti.

*Cyminum hominibus palliditatem
corporis inducere.*

Multa profectò sunt, quæ vultus co-
lorem hominum deflorare obseruā-
tur, siquidem panis hordeacei vsus facit
homines pallidos. ex Aristot. Aquæ lutu-
lentæ potus, vsus salitorum, & immode-
rata Venus valde colorem deturpant: in-
ter ea tamen quæ ex proprietate deco-
lorare putantur, Cymini vsus & olfactus
est. Duo enim de hoc exempla habentur
apud Plin. lib. 10. c. 24. vnum sectatorum
Portij latronis, qui vt illius imitarentur
pallorem cymino frequenter vgebantur.

al.

HORTVLVS GENIALIS. 225

alterum est Iulij Vindicis, qui vt Nero-
nem falleret, pallorem sibi cymino con-
ciliabat. Ex Mercuriali de Decorat.

*Regem Archelaum maximè Astronomiæ
fuisse imperitum.*

Tantum esse syderum observatio ho-
minibus necessaria indicatur, vt malè
ciuitates, respublicas, hominumque cæ-
tus sine illorum observatione ij conser-
uare valeant. Vtique horum ope tempo-
ra, annos, menses & horas metimur, & sine
his in varia labyrinthia inuoluimur. Hoc
apertè ille imperitus Astronomiæ Rex
Archelaus ostendit, qui (vt viri summæ
fidei scriptum reliquerunt) ob Solis E-
clypsim, cuius causam ignorabat, tantò ti-
more correptus est, vt regiam clausit, fi-
lium totonderit, iudicia è foro sustulerit,
& iurisdictionem penitus intermiserit, vl-
timum enim orbis diem esse arbitrabat-
ur. Ex Magino.

*Mira gracilitatis quosdam homines fuisse
reptos.*

EX Æliano, & Atheneo quosdam ho-
mines extremè gracilitatis fuisse col-

ligimus. legitur enim quendam Archer-
stratum vatem fuisse, qui captus ab hosti-
bus tantę gracilitatis repertus est, vt cum
Lanci apponeretur, pondus vnus oboli
habuisset, quod incredibile & ferę ridicu-
lum existimatur. Philatas Cous etiam
inuentus est, quem ex gracilitate vsque
adeo inualidum fuisse scribunt, vt ne à
vento deiceretur, pondera ferrea pedi-
bus & soleis gestare cogreretur.

*Anguillas cum Aquilone miram habere
Sympathiam.*

Mirabilis profectò consensus est, quem
Anguillę cum Aquilonibus habent:
ipsis enim spirantibus sex dies sine cibo
& aqua has viuere fertur, cum Austris au-
tem dissentiunt, quippe his flantibus diu
sine cibo & aqua illę viuere non pos-
sunt. Ex Bodino in Theat.

*Asparagorum & sum corporis facere
nitorem.*

Inter ea quę nitorem & pulchritudinē
in corporibus inducere perhiben-
tur, Asparagorum vsus connumeratur, cuius ef-

ius efficacia à multis in corpore colorando ferè mirabilis iudicatur. Asparagi fœtentem reddunt vrinam, & per illam prauos corporis expurgant humores : ob id mirum non est, si, iis euacuatis, corpus reliquum non modò odoratum reddatur, sed etiam nitidum, & coloratum: quippe ex humorum prauorum congerie & paliditas & deflorescētia nobis innascitur, quibus cessantibus cessat deformitas, & color nitidus exoritur. Ex Auicenna.

Picem cum oleo maximam habere colligantiam.

EX congeneri ferè natura Picem, resinam, & huiusmodi, magnam cum oleo affinitatem retinere obseruamus: si manus enim pice vel resina fœdantur, utique eas oleum extergit, idque ob colligantiam oritur. Oleum fursur tollit, fursur aqua eluit, aquam demum linteo siccamus. Ex Cardano.

Mularum genus à proprio specie minimè propagari.

Mulas equidem, & monstra consimilia, cœnare nec suum genus pro pa-

gare obseruamus: id fieri aiunt multi ab improporcionado generandi temperamento: verius tamen cū Bodino in Theat. Natur. hoc contingere existimo, ne specierum sit infinita. natura enim infinitatem abhorret. Aristoteles in Syria supra Phœnices mulas parere scripsit, & Theophrastus in Cappadocia illas genus propagare voluit, tamen hoc verisimile haud est. Propterea magis credendum reor, in illis locis Asinarum quoddam genus oriri mulabus consimile, potius quā mulas, quarum partus à nostris prodigiosus & funestus esse dicitur, vt Iulius Obseq. in lib. de Prodig. adnotauit.

Leones Sole in Leone peragrante, à febris molestari.

Mirabile est, quod in Leonum specie contingit, dum Sol Leonis caeleste signum ingreditur: ij enim à febre tertiana in toto sideris spatio excruciantur: adeo quod fateri oportet, talium genus cum hoc sidere antipathiam habere, & tertianam recipere: proinde Leonina à multis hæc febris appellatur, benè iudicantibus Leonum esse peculiarem. Leones hoc

tempus

tempore tertio quoque die pascuntur, nec semel etiam accidunt ut biduum vel triduum in ediam sufferant. Stercus tunc e siccissimum & urinam fatentem excernunt, ut Aristoteles adnotatum reliquit. Aiunt multi hoc à natura forsitan esse factum, ut ferocissimæ bestiae quoquo pacto cohiberetur impetus, & à frequentiori rapina coerceretur.

Quo artificio in senibus barbas albosque capillos denigrare valeamus.

REferam notabilem misturam, qua barba & albi capilli denigrari valeant. Sumito lixiuij communis quantum volueris, decoque in eo saluiae & lauri folia cum corticibus iuglandium viridium, mox laua, aut ablue madefacta sponsia: ita enim nigredinem comparabis, quæ diu durabit, & lætaberis effectu. Ex Porta.

Mergum & Anserem aquaticum in Hydrophobiam plurimum Galere.

INter cuncta animalia adnotauit Aristoteles Anserem aquaticum solum

non rabire, ob id à multis huius efum in Hydrophobia maximè celebrari : mirifico autem experimento contra rabidicanis morsus valere dicitur Mergus, qui in aquis & mari degit, quippe ab Aetio eius efu Hydrophobos illico aquam efflagitare narratur.

Lacertæ miræ magnitudinis apud Indos inueniuntur.

IN Insula Sancti Thomæ quædam Lacertæ species miræ reperitur magnitudinis, quæ admodum illis gentibus familiaris est. In Insula etiam Caprariâ, quæ vna è Fortunatis est, ingentis magnitudinis hæc animalia cernuntur, habitatores autem pro iis interficiendis, bombardis, siue scloppetis, aliisque bellicis instrumentis vtuntur. Ex Amato Lus. in Dioscor.

In educandis iuuenibus, miram fuisse Atheniensium industriam.

MOS erat Atheniensium in iuuenum educatione, vt ij cothurnicibus, siue quales aut gallis pugnantibus studium impen-

HORTVLVS GENIALIS. 231

impenderent: Solent enim huiusmodi volucres usque ad extremam virium defectionem certare. Quo exemplo ad subeunda pericula, & vulnera contemnenda inflammabant iuvenes, increpantes, a quibus minus ingeniosos esse homines non debere. Ex Solone apud Lucianum.

Serpentum esum apud Indos frequentari.

IN Cuba Insula penes Indos, serpentes noua totius corporis specie ac forma præditi inueniuntur, quippe sesquipedis plerumque longitudine existunt, & ex terra & aqua viuunt: Quod autem apud illas nationes mirabilius videtur, in lautioribus mensis horum animalium esum, tanquam cibum sapidissimum frequentari. Ex Petro Bembo.

Quo artificio Porri caput in miram intumescientiam reddere Scaemus.

INter Agriculturæ arcana, non infimi momenti methodus est, qua porri caput in tumorem magnum reddere possumus. Aperiam abstrusum artificium: Si enim porri caput aridine, vel ligneo stylo

pupugeris, atque raporum vel cucumerum semen in foramine occultaues, procul dubio porri caput in tantum tumorem deueniet, vt id prodigiosum iudicetur. Ex Mizaldo.

Inter Fraxinum, & Serpentes miram adesse antipathiam.

Fraxini succus ad serpentum morsus mirabili successu à medicis vsurpatur nec sine ratione. hanc enim plantam Serpentes, ex occulta antipathia miro odio insequuntur, siquidem illius umbras tum matutinas tum vespertinas euitant & longius aufugiunt. Retulit Plinius lib. 16. cap. 13. ex fraxino experimentum, quod si gyrys frondibus fraxini & igne apparatus, in cuius medio serpens sit proiectus, proculdubio ferā in ignem potius, quā in fraxinum aufugere, tantus est horum dissensus, & occulta serpentum inimicitia.

Virginitatem in mulieribus quia Gra experiri Galeamus.

Lapathium maius in aperienda mulierum virginitate astantibus magnā retinet

retinet efficaciam, si enim ex huius foliis paratur suffumigium, siue hæc super ignitos carbones iniiciuntur, vt effument vbi mulierum sit corona, cum odor ad pudenda mulieris perueniet, illius bonitatem vel malitiam ostendet: quippè si viro copulata fuerit absque dubio vrinabit, sin vero fuerit virgo, vrina potius constringitur quàm emittatur. Idem etiam facere autumant lignum Agalochum, siue Xiloaloe, vel semen portulacæ, si super carbones iniecta adeò effument vt ad pudenda mulieris odor valeat penetrare: mouetur enim in defloratis vrina quantò citius, secus verò in virginibus. Ex Porta.

Quomodo ex duabus aquis claris lac effingere illud valeamus quod Virginale vocatur.

LAc illud, quod à plerisque ob coloris similitudinem, siue ex noua origine, Virginale appellatur, ex duabus aquis artificiosè confectis exoritur, ad multa quidem corporis mala vtilissimū. Eius modus talis est. Sumito lithargiri in puluerem redacti Vnc. ij. aceti albi vnc. 6. cōmista

inſimul per filtrum lineum deſtillato, & aquam claram habebis. Vt autem alterā componas, ſumito Salis gemmæ Vnc. j. Aquæ communis ſive pluuiæ claræ vnc. 6. miſceto ſimul, & ſic binas habebis aquas magni valoris. Cum verò vel ad oſtentationem, vel curioſitatem ſive neceſſitatem lac Virginale conficere optabis, aquas utraſque coniunges ſimul miſcendo: ita profeſſo conſectim liquor lacteus ſuſcitabitur qui Virgineus vocatur. Verrucæ in manibus, ſi hoc lacte per dies aliquot benè confricantur, euaneſcunt. Impetigines omneſque faciei maculæ, rubores, & ex ſole ardores, hoc linimento facillimè curantur.

Caſtratos, lienem, ſed ouorum ſive Hoſ duriores, deglutire non poſſe.

Mirabile eſt illud, quod in caſtratis circa cibum obſeruatur: hi enim nec lienem, nec duriores ouorum vitellos deglutire poſſunt, ut frequentiffima apud multos inoleuit experientia. Retulit Bodinus in ſuo Theat. tales priùs fame ſe necari pati, quàm lienem vorare poſſe. Huius rei alia non creditur eſſe ratio, quàm

æſopha-

HORTVLVS GENIALIS. 235

œsophagi istorum ex nimia adipe coangustatio & constrictio: cum autem lienis substantia spongiosa & flatuosa sit, atque in manducatione magis inflatur, facile sit viij ex œsophagi angustia talem cibum deglutire nequeant. Eadem ratio est in otorum vitellis durioribus, qui ex substantia glutinosa per angustum non facile transeunt.

*Spatium humana vitæ centum annorum
secundum Aegyptios compensari
intervallo.*

CVriosa magis quàm veritati consonans mihi videtur Aegyptiorum aliquot opinio de hominum vitæ mensura, quippe illorum multi qui medicata cadavera seruare consueuerant, ex quadam coniectura à cordis humani pondere desumpta, in eam deuenere sententiam, hominis vitam centum annorum spatio definiri. Sumebant experimentum in corporibus quæ sine labe moriebantur. horum enim anniculi duarum drachmarum ponderis cor retinere videbantur, bini quatuor, & sic in singulis annis, quo in anno quinquagesimo homines centum

drachmis cor, in pondere retinere affirmabāt: à quinquagesimo binas drachmas singulis annis decreſcere, atque à cordis pondere detrahi minuiſe dicebant: & ſic in anno centeſimo ad primum ſui ponderis, ſecundum iſtorum coniecturam, cor redibat. Ex Terentio Varrone.

Phlebotomiam ex Vena ſaluatella ſpleneticis plurimum prodeſſe.

CVrabaſ Galenus ſpleneticum quendam, & cum diu (vt ipſe narrat) de illius cura eſſet ſollicitus, atque diligenter remedia quæreretur, quadam nocte ſomniauit ſe in infirmo de vena ſaluatella, quæ eſt inter minimum & anularem manus digitos, ſanguinem trahere, quod fecit, & ſanatus ille eſt. Hoc diuinæ bonitati tribuendum exiſtimo, quæ multoties homines per bonos ſpiritus dirigit, vt ea perficiant quæ ad corporum valetudinem pertinent. Ex Barthol. Sybilla.

Gymnoſophiſtas apud Indos mira Siſus & ingenii dexter itatis inueniri.

Mirabile profeſto illud eſt, quod de Gymnoſophiſtis quibuſdam apud Indos

HORTVLVS GENIALIS. 237

dos narratur. Hi enim ab exortu, vsque ad Solis occasum, oculis contentis candidissimi syderis orbem intuentur, in globo igneo rimantes secreta quædam, arenisque feruentibus perperam diem alternis pedibus insistant. Ex Solino.

Quibus auxiliis strumarum materia per Vrinas valeat euacuari.

Observatum est huiusmodi præsidii, strumas ab hominum corporibus evanescere. Adhibentur primò infirmis aliquot clysteria ex succo brioniæ & mercurialis oleo & sale concinnatâ, quibus patiens tum gelu tum materias viscidas copiose purgari videbitur: mox cum oleo amigdalorum dulcium vel mali aurantij coctis, mane diluculo cantharidum præparatarum grana quinque vel sex, iuxta corporis naturam capiet. Cantharides autem per horas 24. in aceto infundantur, deinde exiccentur. & in pulverem reddantur. Hic enim earum præparationis modus est. Huius modi auxiliis strumarum materias, per vrinas euacuari compertum est. Observavit hoc Doctor Physicus Ioannes Dominicus Donnus, cuius fa-

miliaritas , animique indoles est mihi
semper gratissima, mihi que tale remediū
communicauit, robustis tamen corpori-
bus solum adhibendum censeo , ex illius
enim experimento, dolores ad instar par-
turientis circa pectinem tale presidium
commouere audiui. Aliis etiam modis &
auxiliis strumæ curantur: quippè si oleo
in quo rana terrestris, talpa , vel lacerta,
(vulgo dicitur racano) siue lacerta ma-
gna vocata ebullierit, diu strumæ purga-
to corpore liniantur, absque dubio exic-
cantur & euanescent. Hæc animalia viua
prius in oleo suffocantur, tum ad carnū
ab ossibus separationem ebulliunt , & o-
leum mirabile ad strumas componitur.
Nonnulli ad earum extirpationem cau-
sticis vtuntur medicamentis, quorum po-
tentia caro aperitur, & strumæ euacuan-
tur. Componuntur hæc talia ex arsenici
sublimati drach. j. lithargiri aur. & alumi-
nis roccæ ana drach. ij. fabarum vstula-
tarum numero quinque hæc in puluerem
reducta cum frumenti farina, acetoque
acerrimè miscentur, & fit massa è qua or-
biculi vel placentulæ formantur, & exic-
cantur in Sole, vel furno, admoventur su-
per strumas, & spatio horarum 24. opus
perfi-

perficiunt.

*Alexandri Magni magnanimitas in
posteror studiosos.*

Mltra ratione Alexander Macedo Magnus dictus est, cum eius excellentia non modò in armis, verùm atque in litteris apparuerit. Ille quidem vt Aristoteles de animalibus historias scriberet, multa liberalitate in posterorum utilitatem, octingenta auri talenta cum tribus hominum millibus dedit, vt syluas, aluearia, & viuaria omnis generis disquirerent, & opus ab ipso perficeretur. Illi autem per Europam, Africam, & Asiam peragrantes multa animantium genera ad Aristotelem attulerunt, quarum dissectionibus de vniuersa ferè horum natura acuratissimè Philosophus scribere potuit. Ex Ioanne Bodino.

*Mulieres quasdam in oculis Equi effigiem, vel geminas pupillas habere
compertum est.*

Non rarò quædam mulieres magæ reperiuntur, quæ vt plurimum, ani-

cula sunt, hominibus animalibusque visu nocentes. Solent hæ in singulis oculis, vel geminam habere pupillam (vt Hieronymus Mengus de Arte Exorcist. adnotauit) vel equi effigiem, quemadmodum nonnullas Pontum incolentes habuisse legitur. Referunt ex istarum oculis quosdam emitti radios, qui non secus ac iacula & sagittæ pro hominum cordibus fascinantibus existunt, ita profectò totum perniciofa quadam qualitate corpus inficiunt, breuique vel nullo temporis consumpto interuallo, homines, bruta, segetes, arbores polluant, & ad interitum sæpè deducunt.

Sanguinem caninum epotum Hydrophobos curare autumant.

Non modò Galenus, verùm atque Scrapio, & plerique sapientes sanguinis canini potu canis rabidi morsum curari testantur: quæ autem sit ratio apud hos non legitur. Referam tamen quæ à Marfilio Ficino in lib. 2. de Vit. Produci adducitur. Ego opinor (inquit) saluam canis rabidi venenosam, impressam hominis pedi læso, per venas paulatim ad cor ascen-

ascendere more veneni, nisi quid interea diltrahat. Si igitur interim canis alterius sanguinem ille biberit, sanguis ille crudus ad multas horas natat in stomacho, velut peregrinus deiciendus per aluum. Interea caninus sanguis iste, saliuam caninam superiora membra prensantem, priusquã ad præcordia veniat deriuat ad stomachum. nam & in canino sanguine virtus est ad saliuam canis attrahendam, & in salina vicissim virtus ad similem sanguinem prosequendum. Venenum igitur à corde semotum, sanguinique imbibitum in aluo natanti, vnã cum sanguine per inferiora deducitur, hominemque ita relinquit incolumem.

Corallinam ad puerorum Vermes necandos maximè laudari.

Corallinæ, quam plerique moscum murinum appellant, in puerorũ ver-
mibus necandis mira est virtus & effica-
cia. Hanc circulatores in plateis vendere
solent, taleque remedium ad lumbrico-
rum internecionem, summis laudibus ex-
tollunt. Profecto à veritate in hoc nego-
tio haud absunt: hoc enim cæteris medi-

Q

camentis in re hac accomodatis excellens est, experimento siquidem comprobatur est non modo lumbricos interficere tale præsidium, verum atque eadem die cum astantium admiratione expellere, ut iure dixit Matthiolus, quod quandoque visus sit puer, qui ex assumpta huius pulueris drachma centum vermes excreuerit.

Qua industria, labiorum, manuum capitumque mamillarum circissimè fissuras sanare &aleamus.

A Periam electissimum præsidium, quo in labiorum, manuum, capitumque mamillarum fissuris felicissimo successu ferè millies usus sum. Sumito lithargiri argent, mirrhæ, zinziberis an. vnc. j. redigantur omnia in puluerem subtiliss. & ex cera recenti, melle, & oleo oliuarum ad suffic. fiat vnguentum. Usus talis est: primò liniantur fissuræ ex humana salua, mox desuper in tela extensum applicetur vnguentum, ita quidem paucis diebus sanantur.

Rha.

*Rhabbarum cidoniatum Gero gerentes
absque periculo aluo exonerare.*

IN grauidis mulieribus, cū grandi morbo affliguntur, magna cautela solent medici medicamenta euacuantia eligere: vel enim haud porrigunt, ne conceptū disperdant & matrem occidant, vel mitissima & benignissima excogitāt & propinant. Multi Rhabbarum ob eius caliditatem, & amarulētiā recusant: sed perperam quidem, quādo illud cidonio correptum inter electissima & benignissima connumerari debeat. Referam qua industria à Ludouico Mercato viro celeberrimo præparetur. Sumantur cotōnea ab interaneis repurgata, & in partes diuisa (sed superflue pellicula, quæ valde est odorata) in aqua donec tabuerint ebulliant: mox per linteum colata, & expressa optimo saccato coquantur, & dum id fit, adicies ad lib. j. huius condituræ vnc. j. Rhabbari. Dosis cuius sit vnc. j. vel j. sem. Aliud cidoniatum componitur, quod est gratius, & absque molestia efficitur eius euacuat. Diuidatur cidonium, & sublati seminibus cum folliculis, partium cauitates puluere optimi Rhabar. negligenter

trit, ad Drach. j. vel j. sem. aut ij. impleantur, vel si affectus postulauerit, agarici tantundem, vel foliorum senæ, mox uniantur cidonij partes, papyroque inuoluantur, & ligata in clibano vel furnello coquantur ad perfectam coctionem, postremo abiectis medicamentis internis, pulpa manducetur. Hoc perfectò medicinæ genus securè euacuat, & viscera omnia corroborat.

Animantium robur animi à semine generari.

Quanta sit seminis efficacia in audacia hominibus comparanda, nullo alio medio securius cognoscitur, quam castratorum naturam compensare. Hi perfectò statim atque testibus priuantur, animi robur amittunt, atque mansuescunt, si quidem & à spirituum copia, & calore potissimum nascitur audacia, quæ in testium natura valdè spongiosa generantur, & ab iis in corpus deferuntur. Ob id Galenus in lib. j. de semine, semen Soli comparauit, quod suo fulgore orbem illustrat, iuxta cuius fulgores semen, & spirituum & caloris potentia ferè corpus illustrat.

lustrare admonemur. Hinc Aegyptij sapientissimi, cum Regem fractum, hebetem, quere presentare volebant, merito Tiphonem castratum, pictabant, bene animaduertentes, nil posse verius hominem infirmum ostendere, quam hominem sine semine.

Aegyptiorum aliquot ad Quartanam febrem secreta experimenta.

EX secretis experimentis quæ ad febres quartanas Aegyptiis familiaria sunt, hoc pro selectissimo remedio habent: ægrotis decoctum ex menta paratum ad semilibram calidum cum spolio serpentis puluerizati binis drachmis ante accessionem per horam propinare. Alij cum decocto asari tempore accessionis vomitum procurant cum felici successu. Sunt & nonnulli, qui ante accessionem pilularum drachmam exhibent. Hæ ex agarici, gentianæ, castorei, mirrhæ, rutæ an. drach. ij. piperis longi, calami aromatici croci an. scrup. iv. Theriacæ antiquæ drach. iij. constant, & cum syrupo de granat. dulcib. conficiuntur. Aliis vltatius est exhibere drach. agarici cum mirrhæ

Q 3

scrupulo dissolutam in pulegij decocto.
Ex Alpino de Medic. Aegypt.

Aues baccarum taxi esu nigro colere fieri.

TAxis inter plantas virulentiam habere maximam videtur: qui enim sub istius umbra dormire audebit, in grauem affectionem incidet. In baccis autem venenum potissimum viget, nam à viris comestæ ventris profluuium, atque funesta pericula mouent: boues illarum vsu moriuntur, quemadmodum & pecora si forte has comederint, Aues verò istarum esu minimè moriuntur, pennarum autem color in nigredinem mutatur.

Chelidonium lapidem miram in epilepsiam habere virtutem.

Virtus Chelidonij lapidis à plerisque maximè extollicur, præsentaneum enim Epilepticis reputatur remedium, adeo quod non pauci istius vsu, à tanta morbi ferocitate liberati sunt. Ferunt in Autumni principio. Luna crescente, hunc lapidem à ventre hirundinis extrahi, & contritum aliquo liquore epilepticis in
porum

potum propinari, quippe facultatem retinere dicitur, tenacem & viscidum humorem qui causa caduci morbi est, excidendi. Multi chelidonium non solum efusum, sed etiam sola suspensione, Epilepticos à proprietate sanare contendunt. Ex Lemnio.

*Miram inter aspidēs & Haliacabum
inesse antipathiam.*

Mirabilem naturam inter aspidēs & haliacabum siue maiorem vesicariam inuenit dissensum, & antipathiam, ij enim si iuxta huiusmodi plantæ radices quoquo pacto corpora admovent, tanta stupiditate & somnolentia corripuntur, vt amplius nequeant excitari.

Aristotelem causis rerum nascendis maximum adhibuisse studium.

ERat Aristoteles adeò causarum rerum cognitionis studiosus, vt difficile quiesceret nisi ad quæsitum exactum scrutinium deueniret: ob id cum à graui valetudine opprimeretur, atque medicus citra morbi causam pleraque vetaret, fertur

Q 4

(testimonio Polybij) sic medico dixisse,
Ne me cures. ut bubulcum & fossorem:
sed prius causas edisserere, & ita præceptis
tuis facile me morigeratum habebis. Cū
autem in Chalcide exularet, atque Euri-
pi, qui inter Aulidem Bœotiæ portum &
Eubæam insulam sunt angusti freti, se-
pties interdiū noctuque alternis fluctibus
stato tempore refluerent, ille maris re-
cursus excogitans, atque causam reddere
non valens, tanto mœrore affectus est, ut
morti occumberet. Ex Iustino Martyr.

*Infantes à nutricibus mores & temperiem
recipere.*

Infantes profectò à nutricibus non so-
lum circa temperiem, sed etiam mores
multum recipere videntur: Ob id sapien-
ter à veteribus, Romulum à Lupa fuisse
lactatum, proditum est, vel hoc finxerint,
vel vera narrauerint: fuit enim Romulus
ferinis moribus, callidus, fortissimus, &
incommodi patientissimus. At præter
hunc, multos à feris enutritos, & educa-
tos legimus: num autem hoc iis ex animi
feritate fuerit tributum nescio. Scribitur
Cyrum à Cane fuisse nutritum, Telephū
Her-

Hereulis filium à Cerua, Peliam Neptuni filium ab equa, Alexandrum Priami à vulpe, Aegisthum à capra, quorum mores apud Scriptores noti sunt, vt aperte noscimus: quid nutrices infantibus afferant. Equidem qui à capra lactantur stulti sunt, & salaces, & ita hircus est, quare ex hac coniectura tales euadere infantes quales fuerint & nutrices comperimus, sed mores virtute animi moderari possunt.

Quo artificio Vitrum diuidere Solumus.

Licet vitrum solum ab adamante, cum applicabile haud sit, diuidi inueniatur, tamen alia industria etiam compertum est illud posse diuidi, vt Cardanus recensuit. Hic est modus. Filum sulphure, & oleo imbue, locum circunda, accende, reperi, donec locus optimè caleseat, mox confestim alio filo aqua frigida madefacto circumdato, & vitrum in oleo loco fractum & diuisum habebis. Ego quidem alio artificio & securioti vitrum diuido, casuque hoc mihi notuit. Habebam quadam die cyathum vitri, vino sublimato siue aqua vitæ semiplenum, ad curiositatem non-

nullorum amicorum aquam in flammâ,
accensa candela reddidi, vt vinum subli-
matum accendi solet, consumpta autem
flamma, cyathus in medio diuisus est, at-
que eo potissimum loco, quem aqua su-
pernatans attingebat. Ita ex curioso ex-
perimento vitrum diuidere apud alios a-
micos non semel valui.

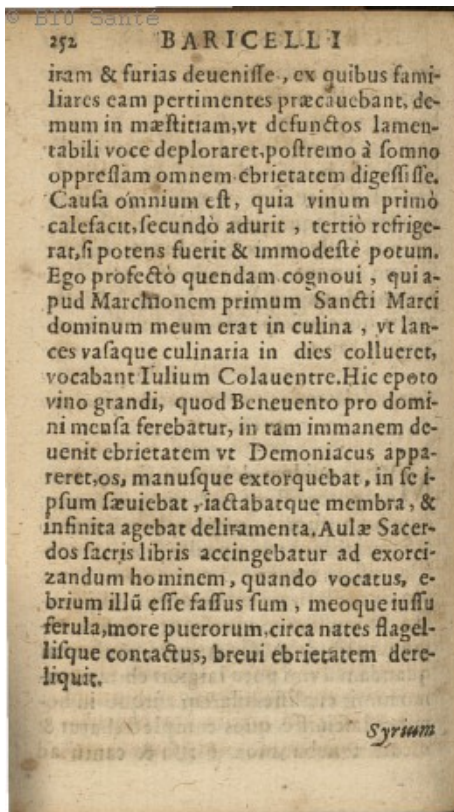
*Gallinaceum steruus à fungorum virulen-
tia homines tueri.*

Fungorum malitia ex multorum expe-
rimento plerosque vita priuauit, quia
autem homines ab illorum esu ob luxus
abstinere nequeunt, referam quid à Ga-
leno tanquam arcanum pro istorum vi-
rulentia extirpanda, seu superanda adno-
tetur. Erat in Mysia medicus, qui homi-
nes penè suffocatos ab esu fungorum ad
vitam ducebat, remedioque tanquam ar-
cano quodam utebatur: hunc precibus
exorauit, vt tantum auxilium aperiret.
Steruus gallinaceum ille adduxit, quo cō-
trito ad læuorem utebatur, & cum oxi-
erato aut oximelite propinabat infirmis,
qui celeriter omnes adiuti sunt. Hoc vsus
fuit mox in quibusdam Urbanis Gale-
nus, &

nus. & verum inuenit : nam qui præfoca-
bantur paulo post vomebant pituitosum
humorem omnino crassissimum, & exin-
de plane liberati sunt. Insuper Myhus il-
le utebatur huiusmodi præsidio in diuti-
no Coli dolore cum oximelite propina-
to, vino vel aqua, cum felicissimo succes-
su, ob id Galenus ex Coli longo dolore
spasmo correptos, tali remedio quosdam
perfanauit, nam & hoc colicum dolorem
aufert, qui causa spasmi est. Ex Gal. 10.
Simplic. cap. 10.

*Varia deliramenta à vini potentissimi po-
tu exoriri.*

Multa equidem deliria in iis qui à vi-
no potentissimo inebriantur, secun-
dum humorum in corpore prædominiū
fiscitari solent : quippe illorum nonnul-
li in risum maximum mouentur, aliqui
plorant, plerique vociferantur, alij pro-
fundissimo somno quiescunt. Refert Al-
pinus in lib. de medic. Aegypt. mulierem
quandam à vini potu largiori ebriam, pri-
mo nimis euasisse hilarem, atque in ho-
mines lasciuisse, quos complectebatur &
osculis tenebat, mox è risu & cantu ad

*Syrium inter sidera calidissima existere
natura.*

ORiente Syrio, tantum aeris concipitur incendium, vt humana corpora præ ardore languescant: Canes in rabiem trahuntur, furiunt viperae & serpentes, aestuant maria, aer occultam nocendi qualitatem recipit, semina iacta sub tali fide re minime nascuntur: talis profectò est Syrij natura. Ex lib. 2. de Hydr. natur.

*Veterum in nuptis mulieribus Garios fuisse
mores, & consuetudines.*

NON vna equidem apud Veteres in nuptis fœminis erat consuetudo: quippè consueuerant homines in sinu Persico littoreque Orientali Virgines nobiles nobiles haud deflorare, nisi brachijs margaritarum lineis ornatae incederent: ob id illæ in magno erant precio. Defuit nunc mos ille, & margaritæ vilius illic emuntur. Ex Garzia ab Horto. Catullus in nuptiis Pelci & Thetidis aliam notat consuetudinem. Virgo nupta dum prima nocte cum marito erat concubitura, ita tractabatur: ante coitum eius

colli mensura filo circumdato mensurabatur, manè hoc repetebant: quòd si latius, quàm ut filo comprehenderent, collum inueniebant, defloratam ea nocte censebant: sin vero nihilò matus, integram, aut antea fuisse deuirginatam habebant. Alij, alias habuere consuetudines.

Papauer agreste mirabiliter Pleuriticum morbum sanare.

Licet Galenus papauera, dolores mitigare, atque inter anodyna reponi in multis locis referat, tamen agreste pleuritididem in lib. de remed. parat. facil. confessus est per sanare. Aperiam quod à monacho empirico mirabili successu in hoc morbo factum vidi. Hic folia, & semina agrestis papaueris in vmbra exiccata secum còtinuò deferebat, cum autem quis laterali morbo infestabatur, eius consiliò sanguinem à brachio secundum canones extrahi curabat, mox decoctum foliorum in brodio pulli colatum, cum drach. j. vel j. semis ipsius papaueris, seminis, capillamentorù, quæ post colaturam addebantur: capiebat tepide & ieiuno stomacho. In loco

loco doloris hæc Epithemata adhibebantur. Parabantur ex puluere foris marini, salis, farina & aqua tres placentule, quæ super calido latere in firmam substantiâ ducebantur: his locus epithematis instar fouebatur, & breuium dolor euanescebat, tum etiam apostëma rumpebatur, & infirmus ad salutem magna admiratione pristinam redibat.

Corni plantam, Sanguinaria, Vel Sorbi Hydrophobiam curatam suscitare.

INter rerum admiranda connumeratur aliquot plantarum energia, quæ sopitam atque curatâ in hominibus Hydrophobiam suscitare & renouare consueuerunt. Pluries etenim obseruatum reperio à cane rabino commorsos, si plantam corni, vel sanguinariæ tetigerint ante annum exactum, vel sub sorbo dormierint, ineuitabiliter in rabiem incidere. Salius in lib. de affect. part. virus hoc potius à tota substantia, quàm à temperamenti ratione suscitari prodidit: nec enim à tactu nec ab umbra intemperies introduci potest. Itaque mirabile est ab iis sopitam rabiem renouari, quod fieri

non posset, nisi cum tabida lue hæ plan-
ta aliquam haberent antipathiam, cuius
alia potior haud adduci poterit ratio ea
quam tetigimus, quod huiusmodi à pro-
prietate hoc perficiant.

*Qua industria Venenum assumptum de-
scendisse ad gibbum Hepatis, vel in-
testina cognoscere Valeamus.*

A Sumpto veneno, siue clam ab ali-
quo propinato, nulla maior medicis
difficultas exoritur, quam veneni residen-
tiam reperire, ut rite ea adhibeantur præ-
sidia quæ talia oppugnare reperta sunt.
Si enim venenum fuerit in stomacho, vo-
mitum proderit excitare, secus autem si
transierit hepatis regiones. Hic est mo-
dus. Ponatur oui vitel, cum albugine cum
infirmi lorio in matula: si infra paucas
horas nigrescit & fætet, venenum ad le-
coris gibbum peruenit, sin vero rugetur,
citrinescat, & non fæteat, intestina haud
transiit. Hinc indicationem corradimus,
veneno ad intestina trajecto, non confer-
re vomitum prouocare. Ex Bayro.

Plat.

Plantas aspectus consimiles, congeneres retinere virtutes.

MVLtis experimentis comprobatum reperio, plantas, frutices atque ligna quæ quodam aspectus similitudine conueniunt, congeneres retinere vires. Sic multi medicorum peritissimi loco ligni Guaiaci Buxo vtuntur, loco salsa parilla similace aspera, loco sassafras syluestri ficulo, pro polypodio filicem eligunt, pro ptisana hordeum, pro mirho ligustrum, pro ebulo sambucam, pro china radicem nostræ arundinis, pro Rhabbaro hippolapatum. Hæc enim facie corporeque assimilantur, proinde consimiles vires habere existimantur. Ex lib. nostro de Hydron. Natur.

Inter Arundinem & Filicem magnam inesse antipathiam.

Naturali quodam odio inter se Filix & Arundo dissidere videntur: moritur enim filix quæ ab Arundinum plantis circundatur, & arundo quæ à filicum virgulis: quo ducti experimento agricolæ arundinis folia in colendis agris vomeri-

R

bus alligant. persuasi ab istorum dissensu,
filices ab agris extrudere, & vt audio vo-
tum in dies consequuntur.

*Apri dentem ad Cynanchen & Pleuriti-
dem mirabiliter Salere.*

Magna est efficacia dentis Apri in cu-
randa Cynanche: si enim pulvis eius
oleo linino excipitur, ac locus affectus
tangatur cum pennæ extremitate, ex Ar-
naldo & Auicenna habetur, hunc morbum
præsentissime curari. In curanda pleuri-
tide non minor est virtus eius: propterea
solent practicautes admiscere tum syru-
pis, tum electuariis huiusmodi dentis pul-
uerem, bene noscentes ab occulta & a-
perta proprietate talem puluerem pro-
desse, quippe extenuandi & exiccandi vim
habet. De hoc dente mirum scribitur: oc-
ciso enim Apro recenter, ipsius dentes
adeo feruere referunt, vt capillos admo-
tos nonnunquam comburant. Id accedit,
quia Apri calor magnus est: dumque oc-
ciditur ira & excitatione feruescit, pro-
inde dentes propter densam substantiam
magnam recipiunt caliditatem, cuius
indivisa spuma est.

Aspa.

Asparagos in arundinetis satis mirabiliter excrefcere.

Maximus eft inter arundines & asparagos naturalis confenfus: idcirco qui asparagos & pulchriores & corpore maiores atque fapidiore habere optabit, hos in arundinetis feminare procurabit, quippe ex naturali fymphathia mirum in modum excrefcere & germinare animaduertet.

*Vtero gerentes efu cotoneorum induftrios
& acuti ingenij parere filios.*

Mirabile eft illud quod à multis de cotoneorum proprietate affirmari audio. fi enim grauidæ mulieres quam fæpius cotonea comedere folitæ fuerint, filios & induftrios & maximi ingenij parere dicuntur: fi quidem cotoneis miram hanc facultatem inefle credunt. Aliud autem mirum in iis reperiunt apud Mizaldum legi, grauidas mulieres haud parere, vel faltem difficulter fætum edere, fi in cubiculo, quo tempore parturæ fuerint, cotonea feruauerint: credo ex eorum

R. 1

constringenti odore vel occulta ratione:
id euenire.

*Hederam cum Vino miram habere
discordiam.*

MVLtis profe&do notissima est antipa-
thia quæ inter hederam & vinum à
natura insita est: si enim ex Hederæ trū-
co cratera componitur in qua vinum di-
lutum fuerit impositum, procul dubio vi-
num confestim effluens fundetur, aqua
verò intus retinebitur, adeò vini impatiēs
hedera existimatur. Hoc ducti experimē-
to nonnulli in vinis emendis hederæ po-
pulis vtuntur: ita equidem num purum
vel dilutum vinum existat examinant &
cognoscunt.

*Volatilium pisciumque fecunditatis, &
interitus præsagia.*

Solet in quibusdam annis animanti-
bus quædam peculiaris pestis grassari:
hinc fit, vt (si annus valde pluuiosus ex-
titerit) auium, volatilem, bombycum fe-
riceorum, araneorum, erucarum interitū
videamus. piscium verò stirpiumque ferti-
licitatem.

liratem & valetudinem. Annus autem
 ficcus volatibus (apibus exceptis) salu-
 taris iudicatur: piscibus vero perniciosus:
 sicut enim in angusto aere, ob impedi-
 tam respirationem, suffocamur, viuereque
 nequimus, ita pisces in angustis aquis
 conclusi diu vitam agere minimè pos-
 sunt.

*Gallinarum adipem saccharo obuolutam
 non modo à corruptela præsèruari, Se-
 rum atque oleum reddere pretio-
 sissimum.*

MIta equidem est sacchari virtus in cō-
 seruandis à corruptela adipibus. Cum
 quadam hyemè Prudentia filia mea gal-
 linarum adipem collegisset, ac saccharo albo
 benè conuolutas in vasculo reposuisset,
 æstate subsequenti illud oleo semiple-
 num reperit, adeo pellucido vt cum ad
 me deferret, excellentius haud inueniri
 posse iudicauit. Hoc licet illa pro exornā-
 dis capillis vteretur, tamen pro mitigan-
 dis corporis doloribus, pro carnis scabri-
 tie tollēda, aliisque infirmitatibus utilissi-
 mum esse censeo. Quod autem mirabi-
 lius iudicauit adipem illas post multos an-

nos conseruatas eodem colore, atque odore, quo recentes in vasculo fuerunt clausæ, animaduerti. A quodam Chirurgo amico etiam intellexi, humanam adipem saccharo conuolutam per longissima tempora à carie & rancido præseruari: quod si ita est, credo in omnibus animantium adipibus id euenire. Quare Magnatum corpora condienda melius saccharo impleta quàm aromaribus posse conseruari crederem eò magis, quia hoc præsidio corpora in proprio colore, ut de adipe dixi, persisterent.

*Cucumeres naturali odio oleum abhorre-
re, aquam vero appetere.*

Intestina iudicatur discordia quæ inter cucumeres & oleum inest, nam & ij aquam appetere à lege naturæ videntur. Proinde virentes atque è propriis plantis pendentes, si vascula aqua plena subter habuerint, adeò longius extrahuntur, ut aquam insequi ex certitudine existimentur, si autem oleum sub his fuerit eiectum, proculdubio in se ipsos veluti vncus retrahuntur, si quidem ij oleum impatientes in naturali antipathia cognoscunt.

cuntur. Ex Matthiolo.

*Mandragoram vitibus applantatam sim-
illis infundere soporiferam.*

TAntam habet Mandragora inducen-
di soporem efficaciam, vt eius poma
vel comesta, vel odorata quandoque ca-
taphoram exuscitent. Illud autem mira-
bile est, vitibus Mandragoram complan-
tatam propriam iis naturam infundere,
adeo quod vinum ex huiusmodi confe-
ctum soporem bibentibus inducere con-
fueuerit, vt Rhodiginus adnotauit. De
Mandragora Iulius Frontinus historiam
scripsit Stratagematon 2. Annibal à Car-
thaginensibus contra Aphros missus fue-
rat, qui cum sciret gentem illam vini au-
dam esse, in quibusdam vini dolus, quæ
in Castris habebat, Mandragoræ copiam
coniecit, inde leui commissio bello ex in-
dustria cessit, fugamque simulauit. Barba-
ri occupatis Castris auide medicatum
merum cum hauissent, in cataphoram
lappi sunt, & ab Annibale trucidati.

R. 4

*Quomodo Aegyptij mortuorum corpora
condire soleant.*

DE condiendis mortuorum corporibus, Aegyptiorum ex monumentis multa, tum ab Herodoto tum à Cælio Rhodigino exempla afferuntur. Aegyptij enim mortuos condiunt, atque domi servant: Agefilai cadauer cera cōditum fuit, ut & Persæ facere solent. Alexandri corpus melle collitum est. Apud Iudæos ex Myrrha & Aloe cadauera condiebantur, ut apud Ioannem Euangelistam cap. 19. legimus: quippe Nicodemus Myrrhæ & Aloes ad libras ferme centum misturam fecit pro corpore Iesu Saluatoris nostri condiendo. Maporum erat mos non humare suorum corpora nisi à feris ante laniata forent. Assyriorum Regum sepulchra in paludibus condita fuisse tradunt.

*Mellis usum circa hominibus inducere
diuturnitatem.*

INenarrabili quidem potentia mel, corpora ut à corruptione custodire valeret, à natura productum est: propterea Pfinius l. 20: maxime huius virtutem admiratur,

miratur, Claudioque Cæsari Hippocentaurum ex Aegypto in melle allatum, vt citra cariem esset commendauit, nam & hoc corpora computrescere non finit, si quidem multi senium longum multis tantum inunctu tolerauerunt. Celebre est mellis exemplum in Pollione, qui centesimum annum excessit: hic enim ab Augusto interrogatus, qua ratione & animi & corporis vigorem maximè custodisset, hoc respondisse fertur, Melle intus, foris oleo. Proditur etiam Corsicæ insulæ populos ex assiduo mellis usu vitæ acquirere diuturnitatem, cuius rei licet Diodorus non comprobet exemplum, eo quod mel corsicum pessimum censetur, tamen non per hoc usum mellis ad vitæ productionem improbavit.

*Gallina oua parere quolibet anni tempore
si semina vrticæ vel Cannabis in cibis
habuerint.*

Scripsit Aristoteles 6. de Histor. animal. cap. j. Gallinas toto anno oua parere, exceptis duobus mensibus brumalibus. Hoc tamen tempore, quo à fætura desistunt, seminis vrticæ & cannabis au-

xilio faciliter gallinæ sæcundantur: si enim in cibis istorum semina itea comederint, procul dubio tota hyemis tempestate non modo calidis temporibus oua parient. Hæc profecto earum corpora calefaciunt, & ad sæcunditatem disponunt.

Caryophyllatam infantium maculas è corpore extricare.

Solent tenella infantium corpora, dum in utero existunt materno, maculis quibusdam, nævis, lituris, verrucisque quæ à matris imaginatione fiunt, commaculari: hæc porro quasi sigilla imprimuntur, & difficulter post ortum elui possunt. Pro iis delendis principatum habet Caryophyllata, cuius vis & potentia in huiusmodi maculis extricandis mirabilis iudicatur: Sumitur enim planta hæc cum suis radicibus in fine Mensis Maij, quo tempore virtus vigoriosior est, atque à terre streitate emundata in alembicco destillatur, mox ex aqua stillata si infantium lituræ, maculæque sæpius lauantur, absque dubio evanescunt.

*Vrtica folia in lotio infirmi custodita, Si-
tam, vel interitum prafagire.*

MIra equidem ex abdito naturæ scru-
tinio in vita morteque infirmi præ-
fagienda vrticæ virtus & potentia est. Si
enim recens planta extirpatur, ac 24. ho-
rarum spatio in ægri lotio asseruatur, vti-
que si viridis colore permanebit, & mul-
torum experimentis, salutem, & vitam in-
firmi significare dicitur: sin autem haud
viridis custoditur coloremque mutabit,
mortem vel graue periculum denotare.
Ex Castore Durante.

*Philomenam auem miro consensu à Vipera
depasce.*

AVis Philomena ex cantu dulcissimo
omnibus cognita est, incognitus au-
tem eius consensus est, quo à Vipera de-
pasci permittit, dum enim sub arbore, in
qua cantans auis fuerit, viperam viderit,
paulatim ex illa descendit, & ad viperam
accedit, vt illi sit esca. Ex Thoma Tomai.

Castoreum si à Canibus inuaditur, minime testiculos sibi amputare.

Plinius, Solinus, & grauiſſimorum Scriptorum multi, Castoreum ſibi teſticulos amputare referunt, quoties venatores ipſum canibus aggrediuntur, quaſi conſcius exiſtat quòd iis recis à mortis periculo ſit ereptus: ſi quidem venatores hæc inſequuntur animalia, vt ex his accipiant quod ad medicinam uſurpatur. Rei autem veritate hi omnes grauiter errant, quippe Caſtorei teſticle iuxtà ſpinam incluſi ſunt, vt in multis ex anatome obſeruatum eſt. Iſtorum error ex veſicis quibuſdam ortus eſt, quæ in utroque maſculo & fæmina loco teſticulorum pendent flauo plenæ liquore, ad medicinam uſurpata. Has vocant Caſtoreum aromatarij, teſticle autem minime ſunt.

Quo artificio milita Duces Et hoſtes offendant, ignem miſſilem pernicioſum componere ſciant.

Aperiam potentiffimi ignis miſſilis ſiue artificioſi compositionem, cuius proentia tanta eſt, vt eius minima ſtilla non

non modò hominem viuum verum atque ferrum comburere valeat. Sumuntur Sādaracæ factitiæ lib. 10. sulphuris viui lib. 4. olei è rafa siue ex adipe Alburni stillati lib. 2. salis nitri lib. j. sem. Thuris lib. j. camphoræ vnc. 6. vini sublimati siue aque vitæ optimæ vnc. 14. Omnia hæc lento igne bene misceantur; deinde stupa obvoluta atque accensa in ollis in hostes iniiciuntur. Ignis hic infernalis dicitur, tum ex eo quod mirabilia agat; tum ex Paracelsi impij testimonio, qui retulit se à quodam Dæmone fuisse hunc ignem edoctum.

Demosthenem lingua duritiem quibusdam lapillis confregisse.

Demetrius Phalereus alloquutus cum Demosthene oratore facundissimo, quomodo sibi curasset linguæ impedimenta sciscitatus est. Habebat enim ille linguam duram & scabram, & perinde ad oratoriam exercitationem impotentissimam. Sanaram atque laxatam fuisse linguam respondit ex nonnullis lapillis ore retentis, quibus loqui conabatur. Cuius Demosthenes præsidium difficilem ha-

gentibus loquutionem saluberrimum iudico, ut expeditius sermocinari valeant.
Ex Plutarcho.

*Vinum quoddam à Serpētibz Generatum
plerosque à difficillimis morbis
consumasse.*

Mirabilis est historia quæ à Prospero Alpino lib. 4. de Medic. Method. de vino à Serpentibus venenato affertur. In cella vinaria quidam ciuis Ferrariæ inter alia vini dolium habebat, quod sine operculo diu apertum extiterat, & perinde complures Serpentes, quos vulgus angues & anzas appellat, ingressi in vinum, in eo suffocati & putrefacti fuerant. Multi Ægroti ex febribus chronicis atque difficillimis vexati morbis, ignari quod Serpentes in eo mortui essent, vinum illud à ciue emebant, quod gustui, gratum iudicabant, & breui sanati sunt. Alij ab huius vini fama suasi, cum paucos dies bibissent itidem sanati sunt, & post hos alij itidem eodem modo serè innumeri. Quare vini dominus tantæ vini facultatis admiratus, vinum è dolio totum eduxit, & serpentes complures semiputridos
inuc.

inuenit, qui rem manifestam planè fecerunt.

Veteres Equorum lachrymas inter Auguria recepiſſe.

Magni faciebant Veteres Equorum lachrymas, atque ex iis augurium vaniſſimum recipiebant: Propterea ante Cæſaris mortem ad Rubiconem Equi dedicati ab eo flebant, idque magno augurio exceptum eſt. Illorum autem inanitas ſue ruditās, vt ita loquar, maniſeſtiſſima nobis eſt, ſiquidem tempeſtate noſtra ſæpius Equos collachrymantes aſpicimus, nec perinde ex iis alicui ſiniſtri quid accidere obſeruamus. Vt ipſe nō ſemel expertus ſum, æſtate potiſſimum Equos lachrymari conſpexi, idcirco vel illorum naturam eſſe vel morbum iudicaui.

Croci metallorum compoſitio.

Afferam Quercetani, Croci metallorum compoſitionem, qui potēs medicamentum tam vomitiuum, quàm purgatiuum ſimul eſt, variisq; affectibus accommodatum. Præparatur cum æquis

partibus Magnesiæ saturninæ, & Nitri in
vicem mixtis, & inflammatis in quodam
Crusibulo vitæ artis vocabulis, & re-
manebit quedam materia calcinata in
colore Hepatis, quæ puluerizata rubicun-
da apparet instar croci Martis, quæque
dulcoranda est. Dosis grana x. vel xij. cum
vino. aut alio liquore.

Hominis compositionis mirabilia.

INter mirabilia, quæ in hominis com-
positione contingunt, illud quidem
mirum est, quod tali corporis sit collatus
proportione, ut partes omnes per æque
toti composito corrépondeant. Licet
autem in eius statura nec certa, nec de-
terminata reperitur mensura (ex homi-
nibus enim aliqui breues, aliqui longi
sunt) sapiētes nihilominus perfectiorem
hominis staturam esse sex pedibus constare
iudicauerunt, vel quod saltem septem non
transcendat. Inter proportionem voluit
Vitruuius cubitum quartam partem to-
tius corporis existere, eandemque mensu-
ram esse à capitis vertice ad pectoris ini-
tium. Manus longitudo à coniunctione
ad mediū digiti extremū corporis decima
pars

pars est. Facies à capillorum radicibus ad extremum barbæ eadem est mensura. Maior pollicis coniunctio, oris est altitudo. Tota manus totius faciei mensura est. Maior Indicis coniunctio frontis est altitudo, à ciliis scilicet ad capillorum radices, cæteræ autem istius coniunctiones Nasi longitudinem ostendunt. Hominis profunditas si sub brachiis, pectore & humeris mensuratur, staturæ illius medietas reperitur. Cæteræ partes cum aliis habent rationem, ut superius tetigimus.

Aspidum naturam mirabilem esse.

INter terrestria animalia. Aspidum natura mirabilis iudicatur. Ex his enim mas & fœmina insimul vitam agunt, tantusque amoris affectus inter ambos ingenitur, ut si casu illorum alter occiditur, vivens occisorem insequi, quousque socij vlciscatur haud desinat. Quod autem mirabilius est, ex Plinij & Ildori testimonio, occulta proprietate occisorem nescit (talem iis natura indidit) in quem irruit, licet in quantovis hominum agmine reperiat. Præceptum ergo omni-

bus esse velim, ut occiso istorum animalium quopiam celeri fuga iter occilor arripiat, ne à compare animali venenosissimo infestetur.

Lepores omnes haud esse hermaphroditos contra Veterum opinionem.

OMnes Lepores utriusque sexus existere voluerunt Veteres, quod & M. Varro etiam tradidit. Error tamen est, ut diuturna docuit experientia, qua masculos à feminis sexu esse discretos cognitum est. Porro tantorum inscitia, ab hoc ut reor orta est, quia in Leporum genere sæpius, quam in aliis animantibus Hermaphroditos reperimus: inde Hebræi naturæ arcana intimius subodorantes, Leporem feminino vocabulo semper explanarunt, **ARNEBETH**, Eò quod in iis femineus sexus præualet magis. Rei veritate non omnes hermaphroditi sunt, ut ex peritissimis venatoribus audiui, atque ex sectione multorum cognoui, sicut etiam Bodinus edoctus fuit, ut in Theat. cõsistatur. Equidem Hermaphroditi plurimi sunt, sed fecunditatem feminarum minime retinent, nec mares unquam v-

tero

tero gerunt, nec minus superfætant.

Mirabilem esse Imaginationis potentiam.

IN vtero gerentibus imaginationis potentia aperte cognoscitur. Si enim ille inter virorum amplexus & suauia aliquid intense cogitauerint, facile in infantium corporis externis partibus imaginata imprimunt. Hinc variae rerum formæ, naui, lituræ, verrucæ, & alia signa in infantibus impressa conspiciuntur. Hinc multæ ex Leporum obtutu fætus edunt scisso labello: alia simis naribus, ore distorto, vultu monstruoso, labris turpe prominentibus, corpore difformi, oculisque horrendis infantes generant, quia conceptus vel grauidationis tempore, turpia, monstruosa, & horribilia fixa cogitatione excogitarunt. Fæminis idcirco, præsertim nuptis, pulchras imagines domi habere consulerem, atque à turpibus abesse, ne præuia imaginatione fætus monstruosos turpesque concipiant.

Veteres Climactericos annos admodum timuisse.

Anni Climacterici non parua æstimationis apud Astronomos existunt.

& re vera videtur in quolibet anni septennario quædam hominis mutatio, adeo quod sicuti in morbis dies criticos timeamus, ita in vitâ hominum annos Climaſtericos, qui à multis ſcalares dicuntur, quod gradatim eueniant. Sunt hi anni 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56. 63. 70. 77. 84. 91. Inter hos annos 49. 63. mapis periculosos credunt, quia conſtant e ſeptennario duplici, & nouennario complicato, obſeruatumque à grauib; auctoribus reperio, maiorem hominum partem in anno 63. mori contingere. Idcirco hos veteres admodum pertimebãt, & vt capitur in Gellio lib. 15. Auguſtus ita ſcripſit ad Caium nepotem, Spero te lætum & beneuolum celebraſſe quartum & ſexageſimum annum natalem meum: nam vt vides Climaſtericum communem ſeniorum omnium tertium & ſexageſimum annum euafimus. De his tractatim edidit Joſephus de Roſſi à Sulmona vtilem & iucundum.

A Mundi primordiis inter homines & ſerpentes antipathiam inſurrexiſſe.

Inreconciliabile odium eſt, quod inter homines, & ſerpentes caui, adeo, quod

quod expanescit homo si serpentem inuenit, aut videt, magis autem femina, si quidem obseruatum audio grauidam mulierem (viso serpente) præ timore abortire. Huius discordiæ illa ratio potissima est, quod à mundi primordiis inter hanc, & illum sit statuta inimicitia, & irreparabile odium: quo altera alteram speciem insequatur.

Carolus VI. Francorum Regem Ceruum alatum pro insigni primo habuisse.

Siluaneſtum Rex Carolus venâdi cauſa ſe contulerat, canum latratibus excitatus in fugam Ceruus æneam torquẽ collo gerere viſus eſt, quem venabulis aut ferro appeti Rex prohibens, in caſſes & retia compellit. Erat in torque latinis literis inſcriptum, Hoc me Cæſar donauit. Ex eo tempore Carolus Ceruum alatum pro inſigni habuit, & alij regibus inſignis (quæ liliis aureis tribus conſtant) circa latera, Ceruos duos apponere conſueuerunt. Gaguinus in vita Caroli VI. Franc. Reg.

inter animantia consensum, & discordiam inesse.

NVlli dubium, inter animantia sympathiam & antipathiam esse, inter sapientes subditur, siquidem mustelam miro ciulatu in bufonis os deuorandam introire legimus, & bufonem in serpentis bota vocati, os ingredi. Insuper Cicutam sturno esse cibum, homini vero venenum in dies obseruamus: atque versatrum eoturnices nutrire, hominem autem lædere non est ambiguum.

Senatorem quendam, ex coniuge liberos surdos & mutos suscepisse omnes.

INter naturæ rerum mirabilia est, liberos omnes ex coniuge & viro surdos & mutos suscipi: ita quidem à Fernelio obseruatum est in quodam Senatore. Credidit Ambianus huius rei obscuram & æcæ esse rationem: mihi autem altera subest, quæ à physicis minimè differt: siquidem auditio grauis atque surditas, quæ à natalibus visa sit, à conformationis vitio exorians, hæreditarios morbos generare creditur, & perinde liberos

ex

ex huiusmodi vitiosis surdos & mutos
excitari. sæpè autem non in filiis, sed in
nepotibus hæc lues oriri videtur.

*Apud Garamantes mirabilem fontem
observari.*

ADmiranda profectò est fontis illius
proprietas, qui in oppido Debris a-
pud Garamantes reperitur. Hic enim die
friget, nocte vero æstuat: adeo quod me-
moratu incredibile videtur, quomodo in
tam breui temporis spatio, tantam natu-
ra faciat varietatem. Equidem, qui
nocte fontem aspiciat, ibi flammæ, ignes-
que æternos existere credit: qui autem
die hyemales spectat scatebras, utique
fontem perpetuo rigere existimat. Pro-
pterea Debris apud mundi nationes in-
clyta est: eius enim aquæ qualitatem ex
cœlesti vertigine mutare conspiciuntur.
Ex Solino:

*Quo artificio Caminus per superiora api-
cem solùm fumum emittere valeat.*

IN Caminorum structura, non modicū
sufferimus laboris, ne ignis fumosita-

tes in nos ipsos erumpant : siquidem in ventorum mutatione facile fit ut fumi quandoque potius descendant,quàm ad apicem ascendant:ventorum enim vis illos deprimit, descendereque per caminum cogit.Ego tale ad fumi sursum impulsione excogitavi artificium. Struatur Caminus cuius superius fastigium rotundum sit, ibique foramen lapidibus fictilibus constructum sit : mox ahenum instar timpanti ex ære in cuius latere fenestrella extracta sit super lapides affigito, stilisque ferreis subcingito,ita tamè ut intrus vagari mouerique commode possit,apta demum super ferreos stilos, & lebetem ex ære insuper vexillū quod fenestrellam sub se è directo habeat, talique industria,ut in quolibet vexilli motu,moueatur & caldarium in gyrum, ita profecto è fenestrella ventis opposita fumus erumpet,& non descendet. Plerique ut spero huic nostro scrutinio meliorem addent structuram, meamque opinionem non aspernabuntur.

Ad

Ad

*Ad construendum celerrime Horologium
Umbratile in pariete.*

IN construendis, pingendisque solari-
bus Horologiis, non modo Lineâ me-
ridianam opus est inuenire, vt horarum
tempus fidele reperiamus, verum atque
ortum, & occasum, boream, & austrum,
tum Æquinoctia, & solsticia: in iis enim
solaris motus quam maximè variat. Ego
quidem, vt labores fugiamus tale exco-
gitavi artificium. Globum planum ex ta-
bula lignea formato, in cuius medio sti-
lus ferreus situs sit, diuidito mox globum
lineis, ex centro ad extremū illius ducē-
do, in 24. portiones: demum in globi a-
pice horas signato, & vltimo in pariete
contra Solis radios affigito. Vt autem ex
Solaribus umbris dici horas venari pos-
sis, Horologium portatile aspicio, glo-
bumque ad horam illam accommodato:
ita profecto, absque alio auxilio celerri-
me Horologium umbratile in pariete
habebis. In Æquinoctiis, & Solstitiis eo-
dem portatilis Horologij auxilio facilli-
me ad horarum equalitatem globum re-
ducere poterimus.

*Infantium pituitam è capite fluentem, quo
artificio Chartaginenses sistere
procurauerint.*

EX infantium pituita in capite redū-
dante, plerique succedunt morbi, in-
ter alios, morbus comitialis exoritur, qui
à multis puerilis vocatur, quod iis vt
plurimum eueniat. Vt autem infantes
ab huiusmodi præsauerent Pœni, illorū
venas capitis lana succida inurere, pitui-
tamque fluentem hoc præsidio compe-
scere consueuerunt. Æthiopes infantes
editos ab ipso quòque natali die in frō-
te adurunt, ita profecto tum capitis, tum
oculorū humor sistitur. Apud insubres
ex testimonio Mercurialis, & plerisque
populos, vt scribit Scipio Mercurius edi-
tos infantes setone in collo muniunt,
quod salutare experti sunt aduersus
morbos qui à capite fluunt.

*Imminentis pluuiæ quæ potiora iudicantur
præsagia.*

Pluuiam imminentem tum ex Gallo-
rum cantū intempestiuo, tum ex fre-
quenti cornicis crocitate multi præ-
dicunt.

dicunt. His autem addendum puto, muscas (ea imminente) pulices, pleraque animalcula à furore vexari, intensiusque mordere: hæc enim à vaporum in aerem eleuatione à radiis solaribus perturbantur. Insuper (pluuia imminente) odoris fragantia in floribus sentitur: Apes ad aluearia redeunt: Bufones vermesque è terra, ascendunt: Bruina visa est per dies præcedentes, Catti, manibus caput, quasi linientes comprimunt, Oues capita commouent, Asini humiles habent aures, stercora fumant maleque olent, Horum omnium ratio, vapores à Sole ex humidis sublatis sunt: proinde animalia cerebra humida habentia, nonnulla magis extorquentur.

Vinum à Veteribus fuisse mulieribus

interdictum.

Magna fuit Veterum à vini usu abstinentia: illud autem adeo mulieribus erat interdictum, vt capitale iudicium iniret, quæ vinum biberet. Porro inoleuit consuetudo, vt cognati, & affines, mulieres oscularentur, ore explorantes, an eæ vinum bibissent. Idem vsus Massi-

liensibus, Milesiis, pluribusque Grecorū
& Barbarorum gentibus inualuit, apud
quos mulieres hydropotæ, & viri erant
abstemij. Inter memoranda illorum tē-
porum, Egnatius Merellus, vxorem,
quod vinum biberet, fuste necasse dici-
tur.

*Quo artificio è plumbo Antimonij flores
extrahere valeamus.*

A Periam artem, qua flores Antimo-
nij siue Stibij non semel extrahere
à plumbo valui, quo præsidio in multis
eorporis affectionibus felicissimo euen-
tu vtor. Capiō Plumbi cāpanam, è qua
aromatarij rosarum aquam stillatitiam
extrahunt, hæc habet æris fundum: tu
vero ex argilla eligito, quod acerrimo a-
ceto supra medietatem implendum cō-
fuso, eaque industria, qua rosæ stillan-
tur, in aceti destillatione carbonibus be-
ne ignitis agendum est: caue tamen ne
totum stillet acetum, ne aqua extracta
vstionem sentiat. Hæc aqua auri colore
est, sapore verò Sacchari, & mellis, mira-
bilis tamen tum in potu, tum extrinsece
vsurpata, ob stibij flores ex plumbo ex-
tractos.

tractos. Vomitu & aluo purgat, ob id frigidis affectionibus, obstructionibusque vtilissima. In vlceribus putridis, foetidis, acoribus, scabie, herpete exedente, & aliis huiusmodi maximi est valoris. Dosis in potu sit vnc. ij. De foris ad placitum.

Clarorum virorum exitum aliquot infelicem fuisse.

IN Aniene fluuio Aeneas post tot victorias, totque clara facinora periisse dicitur: nec dissimilis Romulo, Caesari, Alexandro, Annibali, Scipioni, Iugurtha, Mithridati, atque aliis innumeris mors successit: perquam enim pauci viri ex iis, qui clari, atque illustres tum virtutibus, tum fortuna habiti sunt, quos non infelix exitus, tanquam pro exemplo fors ostentauerit posteritati. Ex Scaligero.

Desipientiam mulierum natura famularem indicari.

Mulieres vero gerentes, si à phrenitide capiuntur, Galeni testimonio raro conualescere legimus, ut scribit tamen Caelius Aur. semper minus grauer.

minusque periculosè quam viri, mulieres agrotant. Hoc autem, ut Mercurialis opinatur, ab alia ratione contingere non potest quam ab ipsarum natura, cuius familiarius est desipere quam viri.

*Mirabile Annibalis contra Romanos
nauale stratagemata.*

INfolira, & mirabilis Annibalis, militaris astucia contra Romanos iudicatur: hic enim bello nauali cum iis dimicaturus, cum impares vires habere animaduertetet, tale stratagemata inuenit. Serpentibus, quorum venenum confestim enecat, plerasque ollas impleuit, operasque repente in hostes iacularus est, quorum ictibus plurimi cecidere. Hicce stratagematibus vir hic tanquam alter serpens, multoties hostium manus effugere consuevit. Ex Galeno in lib. de Theriad Pison.

*Ambarum cum vino alicui exhibitum
confestim inducere ebrietatem.*

AMbarum, quod à vulgo Ambra gry-sca vocatur, (omnibus aliorum falsis opi-

opinionibus) ē Bituminosis fontibus, qui in Maris profunditate existunt, oritur. Hoc autem primo liquidum est, cum vero aquarum impetu sursum rapitur, ex aeris frigidityte condensatur, & Ambarū fit, siquidem in maris concauo pleraque mollia teneraque obseruantur, & inter alia Corallium, quod ex aqua exemptū citissime lapidescit. In Ambaro illud mirabile iudicatur, quod ab aliquo antequā vinum hauriat, odoratum, instar ebrij enadat: cum vino autem propinatum, cōfestim notabilem inducere ebrietatem multis experimentis est comprobatum. Ex Simeone Sethi Græco auctore:

Oleum Lāthiris, Tympaniam, Colicæque affectiones mirabiliter sanare.

Mirabile quidem, quod ē Cataputiæ seminibus extrahitur, oleum est, quippe in expellendis morbis, qui à flatu succisque frigidis oriuntur, principem habet locum. Contundantur huius semina, atque in aqua tam diu ebulliant vt excocta videantur, mox oleum in aqua supernatans cochleari colligendum est. Mos est apud Indos tale oleū cōmodius per

decoctionem, quàm expressionem colligere. Vsurpatur hoc felicissimo successu in Tympania, colicis iliacisque doloribus, stomachi affectione, aurium surditate, atque in ijs morbis qui à succis frigidis flatuque fiunt. Huius gutta aliquo liquore in potu sumpta aquam citrinam euacuat, in atriculorumque doloribus pituitam humoresque frigidos. Extrinsece vsurpatur in omni Hydropis specie: ubi tamen flatuofitas viget, maximâ in ea expellenda proprietatem habere videtur. Ex Don Garzia ab Horte.

*Venenum à dissimili extingui, à simili
Vero augeri.*

HOC proprium esse veneni, à sapientioribus proditur, à dissimili extingui, & à simili augeri & robustius fieri: ea propter non semel à perfidis hominibus exhibita venena nullius valoris fuisse observatum est, cum ea dissimilibus fuerint sociata. Aconitum & Napellus miram retineant vim necandi, compefcitur attamen eorum potentia à veneno dissimili, ex quorum dissimilitudine utriusque vis hebetatur. Mira est Ausonij historia de
vxoze

vxore mecha. quæ marito venenum propinauerat, vt autē illud robustius esset, Hydrargyrum miscuit, ex quo toxici virtus dempta est, & vir immunis euasit. Hoc epigrammate ille monstrat.

*Toxica zelotypo dedit Sxor macha marito,
Nec satis ad mortem credidit esse datū.
Miscuit argenti lethalia pondera viui,
Cogeret Et celerem sis geminata nocem.
Dimidat hæc si quis, faciunt discreta Venenum,
Antidotum sumet, qui sociata bibet.
Ergo inter sese dum noxia pocula certant,
Cessit lethalis noxa salutifera.
Procinus & Sæuos alui periere recessus,
Lubrica deiecit, qua Via nota cibus.
Quàm pia cura Deum: prodest crudelior Sxor,
Et cum fata volunt, bina Venena iuuat.*

Corneli Celsi de Galetudine sanarum hominum cōseruanda turissima præcepta.

INter grauißimos medicos & scriptores, nemo est qui in cōseruanda sa-

norum hominum sanitate oculatior exi-
 rat. Afferam eius verba, vt saluberrima
 istius præcepta rectius intelligantur. Sa-
 nus homo, qui & bene valet, & suæ spō-
 tis est, nullis obligare se legibus debet,
 ac neque medico neque alijs egere.
 Hunc oportet varium habere vitæ ge-
 nus, modo ruri esse, modo in vrbe, sepius-
 que in agro nauigare, venari, quiescere
 interdum: sed frequentius se exercere:
 Siquidem ignauia corpus hebetat, labor
 firmat, illa maturam senectutem, hic lō-
 gam adolescentiam reddit. Prodest etiā
 interdum balneo, interdum aquis trigi-
 dis vt, modo vngi, modo id ipsum negli-
 gere: nullum cibi genus fugere quo po-
 pulus vtatur, interdum in conuiuio esse,
 interdum ab eo se retrahere: modo plus
 iusto, modo non amplius assumere: bis
 die potius quam semel cibum capere, &
 semper quā plurimum, dummodo hūc
 conuocuat. Sed vt huius generis exerci-
 tationes, cibusque necessarij sunt: sic athle-
 tici, superuacui. Nam & intermissus pro-
 pter ciuiles aliquas necessitates ordo
 exercitationis corpus affigit, & ea cor-
 pora quæ more eorum repleta sunt, ce-
 lerime & senescunt, & agrotant. Hæc
 firmis

firmis seruanda sunt, cauendumque ne in secunda valetudine aduersæ præsidia consumantur. Ex lib. 1.

Socrati à familiari Damone de Platonis indole somnium fuisse immissum.

Solent, quandoque mali spiritus hominibus somnia ingerere futurarum rerum, vel Dei permissione, vel ut nos ipsos decipiant. Hinc Socratem legimus vidisse per somnium oloris pullum sibi in gremio plumescere, qui continuo exortis pennis & expansis alis in altum aduolans suauissimos cantus edebat. Postridie Platone adducto, hic est (inquit) Cygnus, quem ego præterita nocte tã suauiter canentem somno videram. Hoc somnium, ut scribit Henricus de Assia, à spiritu familiari sub forma Cygni, quem Athenienses veneri dicunt, fuit immissum Socrati, ut Platonis indolem interpretaretur, & superbiæ vitio subiceretur, existimans se esse prophetam. Ex Thoma Garzonio.

*Agricolam quendam cultello sibi guttur
absidisse ob ferramentorum astu
Dæmonis in Ventrem emissiq;
rum cruciatus.*

Mirabilis equidem Ioannis Langij
historia est, de cuiusdam maleficia-
ti agricolæ interitu. Hic, crudelibus do-
lorum tormentis in altero hypocho-
ndriorum cruciabatur, factaque à Chirur-
go incisione sub illæsa cute clauum de-
traxit, dolores tamen ob id non solum
haud cessarunt, sed potius in dies recru-
descere visi sunt. Quare agricola dolorū
impatiens, cultello sibi guttur absedit.
Dum autem tertio die mortuus ad se-
pulchrum efferretur, à duobus chirurgis
in magna hominum frequentia illius
ventriculus concisus est. In eo (res mi-
ra, & prodigiosa) lignum teres, & oblon-
gum, quatuor ex chalybe cultri, partim
acuti, partim ferræ instar dentati, ac duo
ferramenta aspera reperta fuerunt: quo-
rum singula sphericam longitudinem ex-
sedebant. Aderat, & capillorum inuolu-
crum globi instar. Credibile est sane, hæc
à ventriculi cavitare congesta fuisse, nō
alia arte quam Dæmonis astu & dolo.

Lang.

*Quo artificio epistolam in ovo celatam
alicui scribere. Valeamus.*

INter scripturarum furtiuarum arca-
na, non infimum locum tenere exi-
stimo, in ovo epistolam celare, atque a-
mico scribere: Videbis enim oui putamē
illæsum mundumque illo tamen exem-
pto disruptoque characteres apparebūt.
Aperiam secretum. Si atramento ex gal-
lis, alumine, & aceto confecto in oui cor-
tice literas signabis, votum assequeris.
Has oportet in Sole calente exiccare,
mox ouum in muria concoquere, quous-
que fortiter obduretur: ita enim à corti-
ce characteres euanescent, & ad interna
gradiuntur, siquidem putamine exem-
pto, notæ in oui durato albumine inue-
niuntur. Ex Carolo Stephano.

*In aqua frigida captanda maximum Se-
cretum fuisse studium.*

Maximam antiqui curam adhibebāt,
vt aquam frigidam pro æstatis in-
cendio temperando conseruarent: quare
ex niuibus eam parabant, vt Athenæus
etulit. De qua re perbellè loquebatur,

T 2

Seneca, & panas montium in Voluptates transferunt. Alexandrini aquam Sole repentem, in fenestris ad ventorum incursus exponebant, ut noctu frigeret: manè autem ante Solis ortum humi ponebant, foliisque lactucæ atque pampinis iniectis frigidam tuebantur. Hoc Galen. narrat. 6. Epidemior. Plutarchus 6. Symposi. cotibus, & filicibus aquæ iniectis hoc fieri scripsit. Neronis autem in re hac studium nobilissimum fuisse proditur. is etenim, ut niuis voluptate absque niuis iniuria frueretur, feruentem aquam vitro immisam in niues refrigerari mandabat. Ex Heurnio.

Feminas in prima menstruum eruptione in Venerem maxime incitari.

Eodem ferè tempore, quo menstrua erumpunt, feminis vbera exurgunt: sanguis ille, instar occisi animalis videtur, atque in maiori copia erumpit, cum vbera ad duos digitos prominent, quo tempore puellarum vocem in grauiorè mutari conspiciamus. Illud autè maxime adnotandum est, in priua menstruum eruptione puellas in pudendis valida tenti-

rentigine prurituque corripitur, ex quo ad Venerem incitantur: quare per tempus illud cautè custodiri existimo. Ex Arist. 7. de Hist. anim.

Qua industria Aegyptij lapides à Vesica absque incisione extrahant.

Mirabile quidem est Aegyptiorum studium in extrahendo lapide à vesica absque incisione, quando nostrates medici lapidarij sine illa facere nequeant, idque cum magno languentium vitæ periculo. Hi ligneam cannulam accipiunt octo digitorum longitudine, & digiti pollicis latitudine in opere absol- uendo. Hanc colis canali admovent, fortiterque insufflant: ne autem flatus ad interiora perueniat, extremum pudè di manu altera perstringunt, foramen deinde cannulæ claudunt, ut virgæ ca- nalis intumescat, latiorque fiat. Quo facto minifter digito in ano posito, lapi- dem paulatim ad canalem virgæ, atque in eius vas extremum deducit. Qui vbi præputio lapidem appropinquare sen- tit, cannulam à virgæ canali fortiter im-

petuque amouet, & lapis extrahitur. Ex Alpino.

Multa præsidia ab animalibus homines accepisse.

Non pauca quidem præsidia sunt, quæ ad hominum tutelam ab animalibus accepta sunt. Celidoniæ enim virtutem ad oculorum morbos ab Hirudine accepimus, quæ hanc conquirat herbâ, ut suorum filiorum oculos, vel vitiatos, vel cæcos curet. Fœniculi virtutem ad eandem tutelam ab anguibz didicimus. Ab Ibide, quæ instar Ciconiæ avis est, clysteris usum habuimus, nam & illa rostro marinam aquam assumere solet, illoque pro clysteri vititur, ut ventrem nimis onustum exonerare valeat. Insuper marinus equus Hippopotamus dictus, venarum sectionem nos docuit: ille siquidem mala oppressus valetudine, ad recenter succisas arundines graditur, acutiorique cuspide sanguinem è crurium venis adimit. Quod autem in hoc mirabile est, ut sanguinem cohibeat, in fimo vel cæno volutatur, & ita vitam tuetur & sanguinem sistit. Ex Plinio, & alijs.

Equorum

Equorum testiculos ad secundas depellendas miram habere virtutem.

Singularis profectò Equi testiculorum ad mulierum secundas depellendas est proprietas, adeò quod testatur Genserius in epist. Rusticum quendam, quinquaginta in puerperis feliciter hoc vsum fuisse remedio. Vtus est & Horatius Augenius in pluribus mirabili euentu: præstantissimum idcirco à grauibus auctoribus iudicatur remedium, nam & plurimis iam deploratis profuit. Capiuntur testiculi equi castrati, & frustillatim concisi in furno exsiccantur, quorum puluis quantum capitur tribus digitis è iure bibèdus datur in necessitate: idque si opus est, bis aut ter repetitur.

Humanam saliuam Scorpiones interimere.

Hominum saliuam Scorpionibus infestissimum venenum est, adeò quod ea tacti confestim intereant. Porro iis saliuam tota substantia aduersa est, vt Galenus lib. 10. simp. medic. experimento confessus est: is enim à sola saliuam

rientem vidit Scorpionem, idque celeriter patientem a salua esurientium aut sitientium, tardè autem ab illis qui cibo potuque fuerant impleti, in aliis autem proportionè.

Apium risus homines ridendo interficiet.

S Celerata est herba, quæ Apium risus dicitur, quod ridendo homines interficiat: si quis enim gustauerit, ieiunus, velque ridendo exanimabitur, ut Apuleius testatus est. Ex hac illud adagium ortum habuit, *Sardonius risus*: nam & *Sardonis* etiam vocatur. Porro non ex risu, qui hanc gustauerint moriuntur: sed potius, ut placet Salustio, nervos labiorum, & oris musculos illius qui eam comedit contrahere facit, adeo ut ridend. omori videatur.

Qua industria Parthi Scythæque sagittarum aciem venenarent.

Parthorum Scytharumque toxicum, quo sagittarum acies inungi solebat, humano sanguine & viperina sanie constabat, tantæque feritatis erat hoc venenum.

num, vt leui tactu animal interimeret. Equidem Scythæ viperas recenter enixas venantur: easque dies aliquot contabescere sinunt, donec in sanie putrescant. mox toto vnius hominis sanguine in ollam effuso, eam exquisitè coopertam, si- moque obrutam computrescere sinunt, cuius demum ichor sanguini supernatans, siue serum cum viperarum sanie commixtum lethale Scytharum toxicū est. Ex Arist. Plinio, & Langio.

Succinum Stero gerentibus exhibitum, mire partum accelerare.

MUltis experimentis comprobari audio. succinum parturientib. drag. semis pondere ex vino albo potui datū, mire partum accelerare. Hæc etiam facit eius oleum, si gutta tantum in aqua verbenæ parturienti propinatur. Quidam tamen medicus Hetruscus (Fallopj testimonio) exhibebat scrup. j. Boracis in decocto matricariæ, vel sabiniæ dissolutæ, difficulter parientibus, mira que faciebat, breui enim temporis spatio fœtus vel viuus vel mortuus egrediebatur. Habebat ille medicus pro arcano præstantissimū.

hoc auxilium: tamen nescio quomodo
postea fuerit detectum. Ex Andernaco.

*Serpentum ova. genituraque per impru-
dentiam in potu hausta. serpentes in
corporibus procreare.*

Admiranda succedunt quandoque
symptomata ex aquæ potu viciatæ:
siquidem imprudenter cum ea semina
vel ova serpentum hauriuntur, è quibus
mox serpentes generantur. Genferus in
lib. 2. hist. animal. cap. de Ranis Rubetis,
bufones in ventriculis, intestinisque ho-
minum, hausta eorum genitura, fieri &
nutriri probauit. Iacobus Manlius in lib.
experim. in cuiusdam equitis ex hausta
cuiusdam lacunæ aqua ubi erant semina
serpentum, in ventriculo plures angues
fuisse genitos prodidit: quibus per inter-
ualla extractis, medicorum auxiliis, sanus
factus est. Levinius Lemnius Vermicu-
los caudatos atque insolita forma be-
stiolas vomitu eiectas nouit. In nonnul-
lis lacertas à pharmaco fuisse eductas ob-
seruatum est, vt Géma Cosmoerit. vidit.
Quare maxima in aquæ potu hominib. o-
pus est animaduersione: ne huiusmodi e-
xhaustis, perniciæ corporis consequatur.

In d.

*In desperato coli dolore Hydrargirum, Sel-
glandem plumbeam exhibitum mul-
tos consumasse.*

Mirabile videtur, Hydrargirum, quod à multis venenum reputatur, in desperato coli dolore exhibitum, plurimum prodesse. Equidem Marianus Sanctus ex multorum consilio qui ab hoc lethali morbo sanati sunt, suadet, si obstructio perseverauerit, & faeces per os extrudantur, haurire cum aqua sola argenti viui libras tres. Probat hic ex ratione vinctum seu duplicatum intestinum Hydrargiri pondere explicari, faeces detrudi, vermesque si ibi fuerint interimi. & ægrum liberari. Haud ab hoc dissimili auxilio quidā nobilis, post alia tentata ad morbi huiusmodi acerbiteratem machinamenta liberatus est. Hic haustus olei amigdalorum dulcium sine igne extracti vnc. iij. cum vino albo & aqua parietarię mixtis, mox deuorata glande plumbea argento viuo illita, planè à colico cruciatu euasit, illamque ex ano absque labore reddidit. *Ex Parco. libro 16.*

*In feniculorum seminibus, Sim quando-
que exitialem delitescere.*

A Grauibz scriptoribus comproba-
tur, serpentes feniculorum esu &
senectam exuere & oculorum aciem re-
nouare. Hinc iis affricantur oculi anguiū
vt votum assequantur. Ex attritu feni-
culorum seminibus praua quædam im-
primitur qualitas è quâ venenati produ-
cuntur vermiculi, quorum esu multi in
pessima deuenerunt symptomata, & ab
alexiteriis raro adiuti sunt, tanta huius
veneni potentia est. Quare feniculorum
vmbelli antequam comedantur aperiā-
tur, & diligenter concutiantur, vt à ver-
mibus emundentur. Præstabit aliquan-
tis per in frigida macerare. Ex Balchafaro
Pisanello.

*Nota, admirandaque presidia ad Angi-
nam gutturi, &que apostemata.*

Afferam singularia auxilia, è quibus,
ex grauissimis scriptoribus ad angu-
nam, & gutturi apostemata mirabilia
contigisse prodicitur. Lignum hederæ ad
gutturi apostemata à proprietate vale-
re scri-

re scribit Ioannes Marquardus: quippe
obseruatum est, comedentem ex con-
cleari hederæ ligneo, siue bibentem in a-
liquo ipsius vase ligneo nunquam vel ra-
rò in gutturis vel vuulæ apostema in-
currere. Rubeta cocta & pro emplastro
Sinanchicis imposita confestim liberat.

*Vermes quandoque in cordis capsula pro-
creantur, & quibus mors subitanea ple-
risque exoritur.*

Fabulosum haud est, vermes in corde
generari. Hoc enim Mesues docet,
Hollerius, Matth. Cotnax, Alexius Pede-
montanus, & alij Ioan. Hebenstreit in
lib. de Peste, Principem quendā ex mor-
bi fauitia perisse narrat, cuius cadauere
dissecto, vermis albus, præacuto rostro,
eoque corneo præditus cordi adhæresce-
re deprehensus est. Ex medicis, succo al-
lij feram hanc, tanquam ex indubitato
remedio, interim probatum est. Petrus
Sphoricius (vt Schenkius narrat) ciuem
Florentinu a morte subitanea correptū
atque dissectum obseruauit, in cuius
cordis capsula vermis viuus repertus
fuit. Aunt multi certissimo experimēto

fucco allij,raphani,& nasturtij, hos vermes necari, qui ex testimonio Pedemoniani, in corde delitescentes, tuncopen, Epilepsiam, & mortem inferre solent.

Mares, plerique in mammillis, mulierum insunt, lac producere.

Licet marium mammillæ spissa carne præditæ sint, lac tamen in iis aliquando fuisse productum observatum est. Notat hoc Arist. vt lib. 1. de hist. animal. docuit. Vessalius non semel id conspexisse in lib. 15. Anat. commemorat, & Hieronymus Eugubius in libell. de lacte : sic & Cardanus lib. 12. de Subtil. qui Ianuæ vidit Antonium Benzium è cuius māmillis lactis tantum profluebat, vt infantem ferme lactare potuisset. At historia, quæ affertur ab Alex. Benedicto mirabilis est : ait enim, Syrum, quendam mortuæ cōiuge, è qua infans supererat, vbera filio ad-mouisse, è cuius suctu tanta lactis copia in pupillam manauit, vt exinde loco matris nutrire valuerit. Ego quidem in duobus filiis meis, in primis diebus à partu observaui, ab obstetrice mammillas connectatas, lac impulsu (magno multorum

supra.

stupore)emiffisse: idque in alijs etiam infantibus conſpexi.

Lumbricos, quandoque tanta procreari & violentia, ut interiora corporis perforare valeant.

INfanda quidem ſymptomata à vermibus aliquando proueniunt. refert enim Omnibonus lib. 4. de morb. infant. Lumbricos ex vmbilico cuiuſdā cruiſſe. Tralliani teſtimonio habemus; hæc animalia ob alimenti inopiam inteſtina lacerare fuiſſe obſeruatū. Id etiam ab Ægineta confirmatur: inſuper Hollerius conſpexit, vermes per inguina; & vmbilicū prorupiſſe. Magna igitur cura opus eſt in horum redundantia, ne interiora corporis valeant lacerare.

Infantis vmbilicū & Cernuum penem mirabiliter conceptum facere.

Alexander Benediſtus lib. 30. de curand. morbis, vmbilicū infantis, qui ſponte cadit, quoquo modo in cibo ſumptum, ſi ignorauerit mulier, ad conceptum facere, prodidit: illumque in bra-

chialibus à muliere gestatum conceptū
inhibere credit. Ceruinum insuper pe-
nem aridum, & in farinam redactum, o-
boli pondere à coitu fæminis datum pro-
cul dubio ad concipiendum prodesse ex-
perimento probat. Bauerus tamen conf.
50. utrum ceruinum singulari dote ad
conceptum valere prædicat.

*Vlmi & sum recentem Elephantiasin cura-
re, fuisse observatum.*

TAnquam certum remedium. Vlmi v-
sus in curanda recenti Elephantiasi
à Iacobo Douinero lib. 1. c. 7. prædica-
tur. Vidit enim adolescentem tali affectu
laborantem, & decoctionis Vlmi usu (fa-
ctis faciendis) conualuisse. Ea quidem
pro omni potu utebatur in quolibet pa-
stu, cum paucis vino albo, & tanti sudo-
res mouebantur graueolentes, ut vix il-
los eustodes ferre possent. Ita viscera
purgabantur, & magna urinæ copia ex-
cernebatur, quibus excretionibus sanus
factus est.

*Cyprinorum esum podagricis esse
infectum.*

Quamvis inter pisces, Cyprinus no-
bilissimus existimetur, cum optimū
præ-

præbeat nutrimentum, exquisitissimaque existat saporis, tamen podagricis in festu esse obseruatum est. Nouit enim podagrosus Iulius Alexandrinus (vt retulit lib. 15. c. 6. de Salubr.) cui Cyprinorum esu pinguium parata erat semper podagra, vt in manu illi esset eo pacto accersere cum vellet.

Pulvere pellis leporina, perniones & Septentrionalibus sanari.

O Laus lib. 2. Rerum Septentrionalium. Illos populos, ob aeris frigus, frequentissime perniones experiri scripsit, qui morbus non alijs ab istis sanatur remedijs quam puluere pellis leporinae. Plinius vero Rapum domesticum feruens calcaneis impositum sanare retulit. Ego ex Carolo Stephano in lib. de Re agraria in quodam expertus sum remedium, & bene successit. Accipit ille ficos crematos, e quorum puluere & cera vnguentum parat, hoc pernionibus impositum breui liberat patientes.

Hydrargyrum loco amuleti gestatum à peste, si in quoque corpora defendere.

MArtilius Ficinus, & P. Droetus in lib. de Peste mire Hydrargyrum extolunt: si enim auellana perforatur & extracto interiori nucleo cum acicula argento viuo repletur & collo suspenditur, mirum in modum à peste corpora tuta reddit: ita profecto à pestifera luce faciente se defenderunt multi. Hoc etiam præsidio mulieres lactantes à fascinatricibus ne lac sibi adimatur quo infantes alendi sunt, præseruari posse Thomas Iordanus in lib. de Peste prodidit. Quippe multis experimentis obseruatum retulit, hoc secum gestato nullas prorsus sagarum, lamiarum, aut strigum insidias lactantibus nocere.

Mespili lignum. collo appensum, gravidas ab abortu præseruare.

CUm quadam æstate apud D. Ioannem Nicolaum Cucillum Brancatium, me iamantissimum, ut puerum curarem interesset, fortè inter me & Dominam D. Mantiam Coroneam è Tole-

tis

tis eius vxorem de abortus præseruatione tunc vtero gerentem conuentum est. Retulit domina hæc, Mespili lignū collo appensum mirè ab abortu grauidas defendere : idque millies à suis maioribus fuisse expertum. Confiteor in plerisque tale lignum fuisse à me expertum, atque certum & rarum remedium semper inuenisse: siquidem multæ abortientes, & dolore, & sanguinis fluxu (appenso ligno) restrictæ sunt, & ab abortu seruatæ, adeo quod in eo particularem virtutem abortū prohibendi inesse reor.

Qua industria homines abstemios reddere valeamus.

MVLtis experimentis comprobatū reperio Anguillas, vel Mullos in vino suffocatos vini fastidium inducere : si enim ex eo bibant homines procul dubio abstemij fiunt. Insuper Philostratus in vita Apollonij qua noctuæ elixata, & infantibus pro cibo allata, hydropotos in tota vita illos reddere scripsit. Mizaldus, Ranam viridē ex iis quæ in fontibus saliant, viuam in vino suffocatam idem efficere, si tale vinum potetur, prodidit.

V 3

Rotundam Aristolochiam mire pisces stupidos reddere.

Mira est Aristolochiæ virtus in pisces, ipsa enim illos odore ad se allicit, mox stupidos reddit. Propterea si eius radicem contritam calceque commistâ, siue eius decoctionem cum calce pacato flumine aut maris littore piscatores cōspurgent pisces agminatim confluere videbunt. Illi autem pulvere degustato, veluti exanimati supernatantes capiuntur.

Puellam Veneno ab infantia nutritam Alexandro ab Indorum Rege fuisse missam.

Indorum Rex Alexandri fortunæ inuidens, ut illum interimeret, mirę pulchritudinis misit puellam, ratus forsitan Alexandrum confestim cum ea concubiturum. Illa autem Nappelli veneno ferre à cunabulis erat educata, propterea more Serpentum scintillantes habebat oculos. Hos Aristoteles aspiciens, caue tibi ab hac (dixit) ô Alexander, nam viri-
pus pestilentissimum alit, unde tibi exitiū
paratur.

paratur. Post paucos dies plerique proci huius commercio venenati periere, ex quo Aristotelis præsagium mirabile fuit iudicatum. Ex Auerroe.

Quale sit igneum præsidium, quod in morbis ab Aegyptiis & Arabibus usurpatur.

IN lib. de Medicina Aegyptiorum prodidit Alpinus, quo pacto ij in morbis corpora adurant. Accipiunt enim lineam periam cubiti longitudine, latitudine vero trium digitorum, quam ad formam pyramidis aptant gossipioque implent: ipsius latior pars, parti adurendæ applicatur, alterumque caput accendunt, cōburique tamdiu permittunt, vt fasciculus cremetur. Continuo tamen dum cutis vritur ferro circumcirca attingunt carnem, ne caloris incendio aliqua oriatur inflammatio. Hoc insuper inuolucro parando observant, vt in medio fasciculi meatus existat: ita enim euentatio sine respiratio aliqua paratur. In iustione autē peracta, ossiū medulla in carne adusta quoad eschara cadat vruntur. Hic vredi modus Aegyptiis & Arabib. familiaris est.

*Olim in Creta familias quasdam mire
fascinatrices adfuisse.*

A Multis fide dignis audiui, tum ma-
res quosdam, tum feminas in hisce
partibus animalibus, puerisque laudan-
do fascinum attulisse: adeo quod ij si ad
ouile, porcileque quodpiam adiuissent,
confestim interitum plerisque produxis-
sent. Quare mirū haud est quod legitur,
in Creta, quasdam familias adfuisse que
laudando fascinum inferebant. His pro-
fecto natura quædam ferè venenosa ef-
ficatur, & ex oculis inde spiritus efflant
venenatos, quibus animalia, pueri, & grā-
diores fascino maculantur. Laudando
autem venenum promptius operatur: si-
quidem laus propria gaudium affert, quo
cordis spirituumque dilatatio oritur, &
veneno aditus præparatur. Ex Fracasto-
rio de symp. & Antipat. rer.

*Cyprini Gerricis ossiculum mirabiliter E-
pilepticis subuenire.*

IN Cyprini caluarię vertice quoddā re-
peritur ossiculum triangulare lapidis
instar, quod in curāda Epilepsia principē
locum

locum obtinere aiunt, tanta enim effica-
cia Epilepticis subuenit, vt morbus is nū-
quam reuertatur. Hoc vbi futuræ in verti-
ce caluarie Cyprini committuntur intus
substitit, propterea si illa scalpello pene-
tratur, statim foras proflit. Andernacus
hoc ossiculum nummi germanici crucife-
ri appellati magnitudine existere prodi-
dit, atque salutare esse Epilepsie remediū.

*Calphurnius Bestia Romanus qua sua uxo-
res interimeret.*

Nonnulli ex veteribus in venenis no-
scendis maximam adhibere curam
& diligentiam, inter alia Aconitum vene-
norum omnium esse ocysimum compro-
barunt: siquidem tactis huiusmodi vene-
no genitalib. sexus feminini animalium,
eodem die mortem inferre visum est. Hæc
via Calphurnius Bestia, vt ditaretur forsi-
tan, uxores dormientes interemit, de quo
à M. Cæcilio accusatus est. Hinc illa atrox
peroratio, eius in digito mortuas. Confi-
mili industria Ladislaus Neapolis Rex,
cum cuiusdam medici Prochytae filiam
adamaret, cum eaque concuberet, Floren-
tinorum consilio extinctus est.

Aceto Scyllitico Pythagoram, vitam longissimè produxisse.

A Cetum Scylliticum Pythagoras magnificat: scripsit enim eius usu longam homines vitam consequi, & usque ad eius extremum finem permanere integrè & dextra valetudine. Ipse cum quinquagesimum ageret annum hoc remedio usus est, & eius usu ad centesimum & decimum septimum productus est integer, & nulla vnquam aduersa valetudine tentatus: cuius optimam facultatem admiratus consanguineis communicauit, vt illius usum haberent.

Oleum lixiui mixtum in lactis speciem transire.

Firmè experimento oleum lixiui mixtum si diu ageretur in lactis speciem transire comprobatum est: est enim lixiuium tenue, atque calidum, oleum autem cum aëreum sit à lixiui attenuatur, & proinde aërem concipit, ex quo albedo innascitur. In aquis etiam quæ diu agitantur, lactis species quædam exoritur ex cõsimili industria: huius indicium spuma est,

quæ cum sit tenuis ærem concipit & dealbatur. Ex Cardano.

Qua industria Scythæ absque cibo & potu per plures dies existant.

Mira est herbæ Scythicæ operatio, qua Scythæ per plures dies sine cibo potuque vivere dicuntur. Hanc ij circa Boriæ inueniunt crescentem, & ad famem sitimque tolerandam vtuntur: siquidem gustu dulcis vt liquiritia est, & in ore dentata famis sitisque sensum hebetat. Idem apud tales Hippice præstat, eo quod hæc planta equis consimilem generet effectum. Aiunt multi, Scythas his herbis duodenos etiam dies famem & sitim non sentire. Ex Matthiolo.

Catellos calorem nativum augere, membrorumque dolores conspire.

Pro excitando nativo calore, membrorumque cruciatibus demulcendis, Catelli præstantissimi (Galenii testimonio 7. Method. med.) existimantur. Illorum autem huius naturæ haud omnes habentur, sed ij præcipue quibus pilus, cõ-

color est. Propterea in chiragra, podagra, & in omni Arthridis specie cruciatus quilibet esferatos parti affectæ adhibitos præstantissimè consopire à multis comprobatum reperis.

Plurima è terra sursum rapi, iterumque deorsum cum pluuiis præcipitari.

M Aximam, vellera, Ranae, vermiculi, lapilli, ligna, varij generis frumenta, lac, sanguis, & id genus alia terræ permixta, quæ cum pluuiis quandoque præcipitari aspicimus, nobis præstant admirationem, adeo quod à casu insolito plerique perterriti Cœli minas metuunt. Cessat autem admiratio si eorum causas perscrutemur: hæc enim primo stagnorum effluuiis ventorumque impetu terræ permixta sursum feruntur, mox cum pluuiis iterum descendunt. Propterea nec semper mirum aut insolens à sapientibus iudicatur. Cornelius Gemma in Cosmographica c. 6. hæc causas legitimas à Cœlestibus Syzygiis habere prodidit: sed tamen eo usque progredi solere, tum specie sua, tum magnitudine, ut etiam in portentis principem inueniant locum.

*Cum Pſillis & Marſis Serpentes hand ha-
bere inimicitiam.*

Mirabile eſt, Serpentes, qui à mundi primordio cum humana ſpecie controuerſiam, inimiciamque iniuere, cum Pſillis & Marſis nec odium nec diſconuenientiam retinere. Neceſſe etenim eſt utiſ aliqua miſtio non omnino contraria oriatur, aut odor, aut aliud, è quo ſpecies minus ingrata videatur, ita profeſſo inter homines ipſos etiam contingit. quādoque enim ſine cauſa nōnullos odimus, alios amamus. prout rerum ſpecies ad animam noſtram perueniunt, è quibus diſconuenientiā captamus. Ex Fracaſtorio.

Olim Viſta & robuſta fuiſſe hominum corpora.

Quamuis Plinius cæterique ſcriptores hominum corpora, robur, vitam, ſemper imminui conquerantur, tamen olim Gigantes exiſtiſſe, & viſta hominum fuiſſe corpora verendum non eſt. D. Auguſtinus lib. 15. de Ciuit. Dei, dentem gigantis in quodam flumine inuentū fuiſſe prodidit, qui minutim diuiſus, centum ex

nostris dentes superabat. De Pallante scribitur admirandum. Hic Æneam contra Turnum Regem Rutulorū adiuit, mortuus tandem, & sepultus vbi nunc Roma est (referente Solino) anno octingentesimo post Christum dominum, dum quædam ædificia Romæ fierent casu in sepulchro, quo arte mirabili cum lucerna ardenti conditus erat, inuentus est, & integer erectus altitudinem muri capite excelebat. Quid de Aiace, quid de Turno, & de ingenti saxo quod vterque in hostē coniecit referatur, nouum haud est. Quid tandem de Oreste filio Agamemnonis, cuius cadauer octo cubitorum longitudinem excedebat, atque de aliis innumeris dicatur, apud scriptores reperitur. Idcirco præter stirpem giganteam quæ post diluuium imminuta est, alia corpora vastitatem & robur maximum retinuisse concedendum est, impræsentiarum verò hominum corpora huiusmodi comporata tā pusilla sunt, vt præ illis nani esse videantur. Ex Helinando Chronographo.

*Equum phaleris accinctum pulchris acris
rem fieri*

EA profectò Equorum natura est, vt si pulchris ornantur phaleris tum acriorés, tum pulchriores iudicentur. Est de his clarum exemplum de Bucephalo Alexandri, qui phaleris accinctus Regiis neminem præter Alexandrum (testimonio Æliani) ad se ascendere patiebatur, & quod erat in illo mirabilius, vt ascensus facilior esset, demittebatur cum dominus equitare volebat. Phaleris autem remotis, quilibet mediastinus ascendere & tractare poterat. Ego quidem domi mulam habeo, cuius tanta est sagacitas, vt si seruus meus Ephippium parat habenasque, illa humilis, demissa, & quasi gaudens persistit vt sternatur, hilarisque incedit & acrior: si autem citellas, calcitrosa, indomita, feraque confestim fit, nectalem sarcinam nisi victis pedibus ferre sustinet, adeò quod seruus ab opere desistere cogitur.

*Exitiosissimum esse homini sub Luna radiis
somnia facere.*

LUnæ proprium est in hæc inferiora humiditatem immittere: quare exitiosum est, sub eius radiis diu dormire.

quippe dormientes obseruatum est agrè excitari atque proximos insanis fieri. Lunæ vires in lignis quæ ad ædificia colliguntur potissimum experimur: concisa enim Luna crescente, sunt ferè emollita per humoris conceptionem, idcirco tanquam inepta à fabricis reiciuntur. Agricola experimento cognouerunt frumenta de agris in Lunæ diminutione collecta, diutius sicca permanere. Hæc à veteribus Lucina vocabatur. & à parturientibus inuocabatur: Lunæ enim distendere rimas corporis, meatibusque viam dare munus est: propterea tale sydus partui salutare, illumque accelerare putabant.

Archelaum Mithridatis præfectum, ligneam turrin incombustibilem confecisse.

Admirandum profectò iudicatum est Archelai Mithridatis præfecti contra Syllam commentum: hic enim turrin ligneam incombustibilem condidit, quam frustra ille incendere conabatur. Erant turris tabulata alumine collinita, in iis autem crusta durior erat obducta, & alumen plumbique albi cineres pigmentis copiosè commistæ: qua industria ab igne seruata

seruata sunt. Consimili artificio, Cæsar ex Larigna materia circa Padum Castellum etiam construxit: Ex Lemnio.

Viscum quercinum sola suspensione Epilepticis subuenire.

EX grauibz scriptoribus multi orbiculos è Visco quercino sola suspensione vulgari filo transfixos idem præstare in amolienda & præcauenda Epilepsia tradunt, quod præoniæ masculæ radix, aut sinaragdus è collo pendens efficere creditur. Retulit Iacchinus in Epilepticorum curatione, semel ea ratione qua ligno guaiaco vtimur Viscum quercinum per dies 40. propinasse, & profuisse quidem, non tamen morbum abstulisse, neque licuisse iterum id remedij in faciliiori morbo experiri.

Inter Brassicam & Vites maximum inesse dissensum.

NOtabilis equidem discordia inter Brassicam, & Vites reperitur: propterea de Re rustica sapientes scriptores, vites à brassica offendi, deterioresque &

X

fucco & odore si secus plātatur, fieri pro-
didere. Experimento hoc comperitur. nā
germen is propiūs cum accesserit, auer-
sum ab inimico compulsū odore retro-
graditur. insuper si in ollam, vbi brassica
elixatur, vini vel minimum coniicitur,
quippe nec brassica concoqui vnquam
poterit, & quod mirabilius est, colorem
propriū amittet. Hac moti ratione sa-
pientes ebriis brassicæ succum propināt
quo ebrietas subito soluitur: Conuiuan-
tes pariter ne à vini copia porentiaque
offendantur (Germanorum instar) bras-
sicam crudam primo comedere debent:
ita enim vinum ad satietatem, absque e-
brietatis periculo haurire valebunt.

*Cati nigerrimi esum cerebrum homines
dementare.*

Periculosum est versicoloris, & maxi-
mè nigerrimi Cati cerebrū alicui ad
esum præbere: ad insaniam enim homi-
nes ducit, & quod peius, cerebri meatus
obstruit, spiritusque impedit animales.
Inter scriptores Petrus Apponēsis huius
esu adeo insanire homines dixit, vt præ-
stigiis quasi obnoxij videantur. Ponzet-
tus

rus pariter Cati pilos venenosos esse prodidit, eiusque anhelitum febrem hecticam inducere.

Ex Betula corticibus ardentes facies comparari.

Betulæ cortices non modò ignem cō-
festim recipiūt, verum atque flammā
pariunt ardentem, quo fit, vt plerique fa-
ces pro noctis obscuritate fuganda ex
iis componant, bene rati lucidiorem has
flamam quam Pini tedam parere: ex
liquore autem qui picis instar dum v-
runtur destillat, oriri hoc iudicatur, cuius
natura cum facile accendatur, mirum
haud est talem effectum producere.

*Hæmorrhoidalem herbam contactu hæ-
morrhoides sanare.*

Mira est Hæmorrhoidalis vis & po-
tentia in persanandis Hæmorrhoi-
dibus. si enim huius radicibus Hæmor-
rhoides dolentes tanguntur, atque illæ
per diem circa femur ferantur & mox in
camino fumanti suspendantur, procul
dubio affectus sanatur: siquidē Hæmor-

rhoides æque atque radices exsiccentur
& flaccescunt: quia causa herba ab effectu
nomen deduxit, nec immerito: nam in i-
starum inflammatione & doloribus si
huius radices confusæ applicantur, con-
fessum & dolor & inflammatio mulcen-
tur. Ex Durante.

*Marina Pastinaca radium dentium do-
lores mitigare.*

Dentium dolores multis experimen-
tis ex Marina Pastinacæ radio miti-
gari visi sunt: huius enim radio, qui in
piscis cauda enascitur, dentes tangun-
tur, & gingivæ scarificantur, quo præsidio
quam citissime dolor evanescit. Prodi-
dit Dioscorides lib. 2. cap. 9. radium hunc
dentes frangere & euocare, quomodo
autem hoc perficiat docuit Plinius lib.
32. cap. 4. Conteritur enim is, & cum Hel-
leboro albo miscetur, quorum mistura si
dentes illiti fuerint sine vexatione ex-
ualuntur.

Elera

Plerasque herbas Solis exortum & occasum ostendere.

EX herbis non pauca Solis ortum & occasum nosse videntur, tantaque huius sideris sectâdi talibus auditas nascitur, vt firmiter inter has & Solem magnam inesse sympathiam credamus. Profecto flos calendulae in Solis ortu aperitur, & in occasu clauditur, ex quo villi eorum horologium à multis dicitur. Sequuntur Solis sphaeram non modo papauer, & illud Tithymalli genus quam vocant Helioscopon: sed etiam malua, lupini & cichorea, intensius autem Lotus herba sectatur, & exortum quotidianum & occasum noscit. Hæc (Theophrasti testimonio) caulem & florem vespere mergit & circa mediam noctem tota in lacum irruit, & adeo occultatur vt nec manu admissa quis valeat inuenire: vertitur mox, paulatimque erigitur, & in Solis exortu extra aquas confurgit, floremque aperit & patefacit, taliterque etiam num confidit, vt altè ab aqua abesse videatur.

*Quales in Sodomi & Gomorrhæ Vestigiis
oriuntur fructus.*

Altissimi Dei decreto quinque vrbes antiquitus incensæ sunt, quarum Sodomum & Gomorrhum præstantissimæ iudicabantur. Harum in fauillis quædam noscuntur vestigia, siquidem cælestis ignis reliquæ adhuc persistunt. Quod autem illic admirabile perspicitur, viridantia spectantur poma, formati vuarum racemi, nec quis est qui edendi haud cupiditatem habeat: illa autem manibus capta fatiscunt, & in cinerem resoluuntur, fumumque excitant quasi adhuc ardeant. Ex Aegesiippo lib. 4.

*Magnam inter Vterum & Mammam
inesse Sympathiam.*

Non exiguus inter mulierum uterum & mammam contemplatur consensus, quippe alterum alterius pathema ostendere obseruamus. A venis inter has partes coniunctis maximè ratio ostendit oriri sympathiam: ex iis enim materias ab utroque contentis transferri, & exonerari experiamur. In menstruorum redundan-
tia cu-

tia cucurbitula sub mammis apposta fluxum cohiberi ab Hippocrate docemur. Lactis copia in puerperis dum magna grauisque fuerit, die septimo puerperij, octauo, nonoque in utrum à natura refunditur. Suppreſſi menſes in virginibus & viduis caſtis, non ſemel in mammis reſiliunt, & lactis copiam ſuſcitant. In mulierum pubertate accedente menſtruo utramque partē creſcere videmus.

Quo artificio Solis defectum firmiter comprehendere ſcileamus.

Varia induſtria plerique conātur Solis defectum deprehendere. hoc autem compertum eſt artificio illius defectionem firmiter apprehendi. Pelues hora inſtanti capiantur, quæ non aqua, ſed aut oleo aut pice implendæ ſunt: ratio enim ſuadet humorem pinguem non facile turbari, atque imagines perinde quas recipit conſeruare. Equidem imagines in liquido, & immoto tantum apparere conſueuerunt, propterea in oleo & pice commodius & firmitus quomodo Luna Soliſe opponat & illū abſcōdat accipere

poterimus. Ex Seneca in Natur. Quæst.

Virginum mamillarum tumorem à Cicuta impediri.

HÆ inter alias Cicuta pollet efficacia, ut contusa cum vinibella, atque virginum mamillis imposita, tumorem & excrecentiam valeat prohibere, fortasse nutrimentum impedit quominus augeantur, ut in puerorum testiculis succedit si hæc adhibetur: ij enim meatibus alimenti obtusis facile exiccantur. Aperi-
am in hoc loco, quod à Rondeletio multis experimentis comprobatum reperio, de pisce Squatina: hic enim mulierum manibus superpositus illas adeò constringit, ut virginum mamillæ appareant. credunt multi in genitalibus eundem similiter effectum producere.

A Quercus gallis anni præfagia comparari.

NON modo à Plinio, verum atque à plerisque rei rusticæ scriptoribus observatū fuisse cōperio, à gallis quercus maioribus præfagiū illud anni quod apud
Vete-

Veteres in magno fuisse pretio & opinione legitur comparari. Aperiuntur gallæ quando integræ sunt, ibique musca, aranea, aut vermiculus reperitur: siquidem planta hæc in gallis huiusmodi animalium gignere consuevit. Si musca volat, anni fertilitatem & bellum futurum præsagiunt: si vermiculus repit, annonæ carætiā arguunt: si autem aranea profiliet, summam caritatem, & pestilentes affectus prædicunt. His ego adderem, præsagia huiusmodi si Deo placuerit, consimiles sectatura euentus.

Vitri puluerem calculos comminuer.

Non solum Galenus, sed Auicenna & medicorum plurimi ad calculos comminuendos Vitri puluerem extollunt: quomodo autem hic fieret, plurimum insudaui: tandem qui ab Abenzoare componitur mihi ex voto successit, & Vitrum adurere didici. Capitur Vitri albi & perspicui frustulum, quod terebinthina collinire oportet totum, mox tandiu in prunis detinere, vt excandescat, hoc demum in aqua extinguitur, septiesque iteratur, primò tamen linitur, secundo excoquitur.

ultimò extinguitur, quo peractò Vitrum
conteritur, & in puluerem subtilissimum
mutatur. Propinamus languentib. aurei
pondus, vel drach. j. cum vino albo, & ef-
ficaciter calculos comminui experimur.

*Quo artificio aeris naturam explorare
Galeamus.*

Aeris qualitatē, & naturam cum ex-
plorare libuerit, spongia bene sicca
atque munda sereno cœlo per noctem
sub diuo exponenda est: illa enim si sicca
mane fuerit, sicca & aer erit: si humecta-
ta, nimbofus: si molliter yda, humidus ac
roridus. Insuper si recentem panem eadē
industria exposueris, à corrupto situm
contrahere videbitur: à sicco, fiet siccus:
ab humido autem, à statu proprio non
mutabitur. Si aer fuerit pestilens, carnes
expositæ corrumpuntur atque colorem
mutant, sic etiam & adipēs. Si aer crassus
erit, patebit in marmore & silicibus, quæ
in tali natura admodum madere solent:
contra verò in aere tenui, licet humidus
esset: hæc enim in tali non ita humescunt.
Ex Cardano.

Quinto

Quali stratagemate homines mortui videantur.

MVLtis experimentis confirmatum reperio, homines videri mortuos, si vinum sublimatum siue aqua vitæ cum sale miscetur, ac in patina (sublata qualibet alia luce) accenditur in cubiculo, nocturno tempore, vbi homines reperiantur, siquidem ipsi immobiles fuerint speciem mortuorum repræsentabunt. Plerique vt Æthiopos fingant, lucernam accendant oleo plenam cum quo sepiæ attramentum sit dilutum: siue Calchantum, aut ærugo: nec sine ratione, ostēdit enim lux eorum colores quæ in iis sunt quæ ascenduntur: oportet tamen in cubiculo reliquas luces adimere.

Nereides facie humana et Venuſ, & pleraque fuisse repertas.

NEreides, quas vulgus Sirenas appellat, plurimæ in locis maritimis inuentæ sunt: an autem cantus dulcedine nauigantes in soporem proliciant & capiant, nos in lib. j. de Hominis vita abundè diſcerimus, vbi de Tritonibus, Nerei-

dibus, hominibusque in mari genitis, quos marinos vocant, tractatur, poetarumque fabulæ enodantur. Vidit has Theodorus Gaza, & Georgius Trapezuntius homines magnæ eruditionis: Gaza in Peloponneso exorta maris tempestate Nereidem proiectam in littore reperit viventem & spirantem, vultu humano, facie decora, corpore squamis hirto ad pubem usque, cætera autem in locustæ caudam definebant: ad hanc visendam magnus fuit concursus, illa tamen erat mœsta, crebroque suspirio fatigata, & frequentia hominum circumdata gemitus dedit, & lachrymas emisit: quibus Gaza motus misericordia ad mare deduxit, ubi magno impetu fluctus secavit, & ex oculis omnium evanuit. Quid Trapezuntius & plerique alij viderint, in loco citato narrauimus.

De Apum natura, earumque mirabili sagacitate.

Diu equidem anceps fui in scrutanda Apum mellificatione, fœtu, & cera: nam & apud auctores magna reperitur controuersia num illæ generent, vel aliunde prolem habeant. Post autem exactum scruti-

Terutiniū cuiusdā amici valido experimēto Aristotelis opinionem veram esse cōprobaui, siquidem Apes ē floribus fauos construunt, ex arborum lachryma ceram fingunt, & mella ex aeris rore captant. Hæ primū fauos conficiunt, mox foetū collocant, ore calidum spirantes, vt vitam recipiat. Mellificant ætate & autumnō eibi causa, mel autem autumnale electius est. Foetus in Vere serotino debilis fit, nā & maiori ex parte emoritur. Multi aiunt oliuas & examinum copiam congenerem habere naturam: nam si altera augetur, altera abundans fit: si vna deficit altera deprimitur, ratio est, nam mella siccitates augent, sobolem verò imbres, quo fit vt simul oliuæ & copia examinum fit.

Vinorum aliquot existere genera natura mirabilis.

REperiuntur in locis plerisque aliquot vinorum genera mirabilis naturæ, eo quod vix & gustu & sensu à cæteris minime discrepant, nec vinum à vinis: tamē quod apud Heracliam Arcadiæ fit viros reddit insanos epotum, & mulieres steriles, & apud Cabyniam Achaia abortum

facit, & in Thaso vinum quoddam son-
num producit, quoddam verò vigiliam.
Ex Theophrasto lib. 9. Plant.

*Quo artificio ignem, manibus absque læsione
tractare valeamus.*

A Pud plerosque scriptores inueni.
ignem sine læsione posse tractari, si
trito maluausco cum ouorum albumine,
manus liniuntur, ac desuper alumen in-
ducitur. Hoc autem experimētum à ma-
gno Alberto captum est. apud quē aliud
legitur huius negotij artificium: si enim
Ichthyocollæ & aluminis æquales partes
capiuntur, & adinuicem commiscentur, si
acetum his superfunditur, quicquid tali
miscellanea illitum in ignem proicitur,
vique non comburitur.

*Menstrua in senio ferè quibusdam faminis
accidere.*

QUam fallax sit tum Aristotelis tum
aliorum iudicium, quod in mulierib.
circa quadragesimum annum, siue quin-
quagesimum menstrua deficiant, quotidia-
na demonstrat experientia. Mulierem hic
cogno-

cognoui Victoriā nomine, eamque honestam & bene morigeratā: huic in anno 45. menstrua cessarunt, & fausta valetudine vixit: cum autem sexagesimum fere annum attingeret, ecce illi menses rubei, bonique coloris rediere, vberaque, quæ prius flaccida erant, more virginum turgidula facta sunt, lactisque tanta copia impleta, vt impulsu ferretur: quare, vt puerulum filię suæ lactaret à me admonita est. Alteram cognoui, quæ vsque ad annū 65. semper menstrua passa, & hodie viuit, & menstrua singulis mensibus fluentia habet. Hæc autem raro contingunt.

Bufonis lapidem contra Venena mirabilem habere Virtutem.

A Plerisque scriptoribus extollitur lapis ille qui in capite bufonis siue ranæ terrestris inuenitur, siquidem contra venena solo contactu valere expertum est, propterea inflationes à bestiis venenatis illatas discutere, venenūque elicere aiunt. Scribit Lemnius, tumores & dolores ex scoribus, araneis, vespis, scarabeis, gliribus, aliisque venenosis animalibus causatos solo lapidis blando attritu euanescere.

*Aquarum fluiuos natura mirabilis
reperi.*

IN multis locis aquarum exortus, miræ
efficaciæ inueniri legimus. Scribit A-
ristot. in terra Affirichidæ aquas nasci,
quas cum oues biberint, moxque inierint,
nigros agnos generare. In Atandria duos
inesse fluiuos adnotauit, quorum alter
candorem, alter nigrætiem facit pecoribus:
at Scamander amnis, quem Homerus
Xanthum appellauit, flauas reddere o-
ues creditur.

*Mirabilem in conceptu imaginationis esse
potentiam.*

IMaginationis potentiam tam miram
esse Physici confitentur, ut visa per con-
ceptum in partu sapissimè elucescant.
Referam historiam admirandam ex Lu-
douico Viue 12. de Ciuitat. Dei de huius
negotio conscriptam. In Brabantia Busco
ducis quædam vrbs est, in qua more eius-
dem Prouinciæ quodam die templi vrbs-
festum celebratur, quo tempore varij lu-
di apparantur. Sunt aliquot qui statim die
gluorum personas induunt: nonnulli ve-

rè

rò Dæmonum. Ex his vnus, cum visa puellâ exarsisset, & demum saltando sese recepisset, & arreptam vt erat personatus vxorem suam in lectum coniecisset, se ex ea Dæmonem gignere velle dicens, concubuit, & concepit mulier: cum autem in partu infantem peperisset, is simul ac primum editus est, saltitare cepit forma quali Dæmones pinguntur.

Dentium stuporem à portulacæ confestim amoueri.

Dentium stupores, qui ab acidis edulius connasci consuevere, ex aqua aut succo vel frondibus portulacæ commanſis quam citissime dissoluntur. Ipse cum quadam æstate tùm siti maxima, tùm dentium stupore affligerer, commanſis ipsius frondibus & à siti & à stupore subito liberatus sum. Ab amico quodam audiui portulacæ succum collinitum absque dubio verrucas exterminare. mihi autem experiundi locus haud adhuc datus est. Ex Aphrodiseo.

Y

*Cerasorum aquam stillatitiam in Epilepsia
summum esse remedium.*

INfinitis experimentis Cerasorum aquam in succurrendis Epilepticis comprobari reperio: propterea à Ioanne Agricola in lib. Herbar. maximo etiam extollitur.

*Qua pro Vita producenda inter arcana
natura connumerentur.*

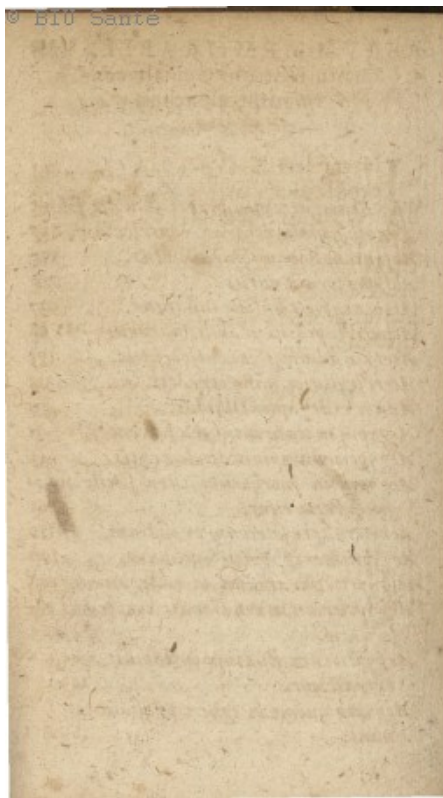
APud rerum naturalium scrutatores acerrimos inueni, idque in arcanis conseruari, Hellebori nigri folia saccharo commista deglutientem ad iuglandis magnitudinem, inoffensam valetudinem ad senectutem vsque conseruare. Insuper silicem ignitum linteisque parum madidis inuolutum, & pedibus applicitum, perniciosos valetudinis vapores extrahere.

*Quo artificio in mulieribus crines den-
siores, & copiosiores comparare
valeamus.*

Inter selectissima præsidia, quæ ad
capillorum copiam generandam i-
n esse creduntur, Maluæ radix connume-
rari potest: si enim caput mulierum lixi-
uio lauetur in quo elixa sit maluæ ra-
dix, & deinde succo maluæ crines inun-
gantur, profectò vbertim proueniant, &
citissime.

Finis Hortuli Genialis.

Y 3

RERVM MEMORABILIVM,
quæ in Hortulo Geniali con-
tinentur elenchus.

A.

A Beston accensus perpetuò ardet. fol.	23
A bsynthiū roborat Ventericulum.	129
<i>Absynthij Romani mira Virtus.</i>	153
<i>Absalon forma rarus.</i>	178
<i>Acetes capitis bufone sanantur.</i>	37
<i>Achatis lapidis mirabilis natura.</i>	68
<i>Acetum ad ictus Venenosos Scile.</i>	175
<i>Aceti scyllitici mira operatio.</i>	313
<i>Adam erat sapientissimus.</i>	40
<i>Aegyptij in anni mensura scientes.</i>	31
<i>Aegyptiorum opinio de elementis.</i>	142
<i>Aegyptij in morborum cura facile ad i- gnem recurrunt.</i>	161
<i>Aemorrhagia selectum præsidium.</i>	159
<i>Aegyptij hieroglyphicis vacabant.</i>	190
<i>Aegyptiorum arcana ad quartanam.</i>	245
<i>Aegyptiorum in condendis corporibus ob- servatio.</i>	264
<i>Aegyptiorum studium in lapidis à Vesica extractione.</i>	193.299
<i>Aegyptij quomodo ignea præsidia compo- nant.</i>	160.311

Y 3

<i>Aeris natura quomodo nescitur.</i>	329
<i>Afflictionem tribuere intellectum.</i>	31
<i>Agricola silicibus in horreis cur trantur.</i>	182
<i>Agricola cuiusdam interitus.</i>	292
<i>Alexandri mors quo Veneno fuerit.</i>	36.37
<i>Alexandri sudor redolens.</i>	178
<i>Alexandri sudor sanguineus.</i>	188
<i>Alexandri magnanimitas in studiosos.</i>	239
<i>Amazones mammas dextris secabant.</i>	2
<i>Amoris originis controuersia.</i>	105.106
<i>Amantes cur facile irascantur.</i>	206
<i>Ambarum & ebrietatem faciat.</i>	286
<i>Animalia quadam anni tempora pradicere.</i>	205
<i>An transformatio realis detur.</i>	7
<i>An animal in igne vivere possit.</i>	11
<i>Anni computum diuersimode factum.</i>	31
<i>Animalia ex putri materia no semper existisse.</i>	35
<i>Antichiarum quarundam facinora.</i>	49
<i>Antimonij in Vitrum reductio.</i>	56
<i>Anuli Bubali ad gramphum & tiles.</i>	85.86
<i>Anularis digitus cordis amicus.</i>	144
<i>Antora napello inimicissima.</i>	147
<i>Angma prafocatiua & compefcatur.</i>	180
<i>Animalia a Veteribus Diis dicata.</i>	202
<i>Angustitiam cum Equilone affectus.</i>	226
<i>Aqua</i>	

<i>Animantium rotur à semine oritur.</i>	244
<i>Anni climacterici quales.</i>	275
<i>Annibalis stratagemata in hostes.</i>	286
<i>Anni praesagia à quercus gallis.</i>	328
<i>Antidotorum aliquot observationes.</i>	161
<i>Apri testium Virtus mirabilis.</i>	85.146
<i>Apri agrotantes hederam quarunt.</i>	111
<i>Apri esum infustum ceteribus.</i>	148
<i>Apri dentes ad anginam, & pleuritidem vtilis.</i>	258
<i>Apes imminente pluvia ad alvearia re- deunt.</i>	283
<i>Apium risus herba scelerata.</i>	298
<i>Apum mirabilis sagacitas, & officium.</i>	332
<i>Aqua mirabilis ad visus defectum.</i>	108
<i>Aquilinum lapidem partum accelerare.</i>	112
<i>Aqua frigida qualiter apparetur.</i>	293
<i>Arcades qualiter annum computabant.</i>	31
<i>Archelus Regis in populos immanitas.</i>	41
<i>Arboris ficus mirabilis natura.</i>	42
<i>Arietis lingua lanitium ostendit.</i>	46
<i>Araneorum tela in medicina usurpata.</i>	66
<i>Arbores quandoque in lapides mutati.</i>	78
<i>Artemisia quando in radicibus carbonem producat.</i>	85
<i>Articulares dolores quomodo curentur.</i>	90
<i>Archelus Rex astronomia ignarus.</i>	125
<i>Aristotelis opinio de miliarum situ.</i>	128

<i>Aristoteles rerum indagator.</i>	247
<i>Aristolochia pisces stupidos facit.</i>	310
<i>Archelaus turrin incombustibile fecit.</i>	320
<i>Asphaltitis lacus mirabilis natura.</i>	12
<i>Astronomia medicis necessaria.</i>	100
<i>Asarum vomitu humores expurgat</i>	143
<i>Asparagorum usus corporis nitorem producit.</i>	226
<i>Aspides prope halicacabum stupidi.</i>	247
<i>Asparagi & mirabiliter crescant.</i>	259
<i>Aspidum natura qualis.</i>	273
<i>Athenienses sacerdotes cicutam comedebant.</i>	63
<i>Attila canis instar latrabat.</i>	69
<i>Atheniensium cura erga filios.</i>	230
<i>Aues & Taxi nigrae sunt.</i>	246
<i>Auri & usus in medicina.</i>	250
<i>Ausonii locus de macha & ore.</i>	289

B

B asilici odor vermes gignit.	91
<i>Basiliscus habitat in solitudinibus Aethiopiae.</i>	47
<i>Basiliscum haud à gallo excludi.</i>	ibid.
<i>Bardana mira vis in affectu Sterti.</i>	78
<i>Bituminis vis in hysterica pass.</i>	102
<i>Brassica & ruta sumptuosa perennat.</i>	67

Bruta

Bruta aliquot lasciuiffe in fœminas.	70
Brionia mira Virtus in affectu matricis.	
127	
Brassica succus contra ebrietatem.	312
Britannorum praesidium in furiosos.	31
Bubulo stercore colicum sanari.	76
Bufonis lapis contra Venena.	335
Bufonis mira proprietates in Ascite.	29

C

Carnes durae ut fiant teneriores.	42
Caraba mira Vis in casu Guula.	45
Canes obmutescunt Umbra Hyenae.	92
Capra maximè epilepsia tentatur.	115
Capillorum defluuium ladano curari.	119
Canicula exortum à Veteribus praesum.	
142	
Carnes cocta, quomodo cruda Videantur.	
144	
Canes fabrorum exiguos habent lienes.	153
Cancro vini, quomodo cocti simulentur.	155
Capra in Iustinis montibus euomunt.	147
Capilli nostri plantis assimilantur.	181
Castrati lienem, & Vitella ouorum deglu- tire nequeunt.	234
Cautica remedia, qualia ad strumas.	238
Caryophyllata Vis ad corporis maculas.	266

<i>Castorei testes prope renes adesse.</i>	268
<i>Caminus quo pacto fumum nō emittet.</i>	279
<i>Calphurnius Bestia uxores dormientes necabat.</i>	313
<i>Catelli membrorum dolores conspiciūt.</i>	315
<i>Calendula Solis amica.</i>	325
<i>Capiuaccci opinio de menstruo sanguine.</i>	19
<i>Cantharidum mira vis nocendi.</i>	102
<i>Carthaginensium præsidium ad desillationes infantium.</i>	282
<i>Catiscerebrum homines dementat.</i>	322
<i>Cervi lachryma sudores suscitāt.</i>	38
<i>Cervi renouantur esu serpentis.</i>	93
<i>Cervi carnes ad Scita productionem.</i>	94
<i>Cepam ab Hippocrate detestari.</i>	146
<i>Cervorum Scita longissima.</i>	164
<i>Cervus alatus Francorum insignia.</i>	277
<i>Cervinum penem conceptum facere.</i>	305
<i>Cerasorum aqua epilepticis Scitissima.</i>	338
<i>Chamadrij mira vis ad lienosos.</i>	124
<i>Chalcanti visus quid operetur.</i>	130
<i>Chymici florebant apud Veteres.</i>	210
<i>Cibus sapidus quomodo apparetur.</i>	14
<i>Cicutam Scerinum furorem domare.</i>	63
<i>Cicuta virginum mammas detumat.</i>	328
<i>Cynorrhods radix ad hydrophobiam.</i>	150
<i>Cynnum hominibus pallarem ducere.</i>	224
<i>Cyprinorum visus podagricis infestus.</i>	306
<i>Cyprini</i>	

<i>Cyprii oficium caluarie ad epilepsiam mirabile.</i>	312
<i>Clarorum & virorum exitus.</i>	285
<i>Corui morientium scditatem sentiunt.</i>	136
<i>Colicus dolor quomodo sanetur.</i>	76
<i>Collegium veterum pro tuenda sanitate.</i>	187
<i>Cotoneorum semina ad combusta.</i>	190
<i>Confectio senibus prastantissima.</i>	204
<i>Corpus & glabrum reddi possit.</i>	211
<i>Corpora venenata & noscantur.</i>	222
<i>Corallina vis ad lumbricos.</i>	241
<i>Corni planta hydrophobiam suscitatur.</i>	255
<i>Consensus & dissensus animantium.</i>	278
<i>Cornelij Celsi valetudinis precepta.</i>	289
<i>Creationis mundi opiniones.</i>	3.4
<i>Croci metallorum compositio.</i>	271
<i>Crines mulierum qua via densiores fiant.</i>	338
<i>Cupressi folia strumas auferre.</i>	87
<i>Cur sit & quis clauus vomere videatur.</i>	297
<i>Cucumeres eleum abhorrent.</i>	262
<i>Cur multi improponice moriantur.</i>	304
<i>D.</i>	
<i>Datura flores risum concitant.</i>	214
<i>Defluuium capillorum ab hyarargiro.</i>	83

Democrati scdulas in olei caritate.	23
Demosthenes quomodo curasset lingua im-	
pedimenta.	269
Dentium dolores bufonis tibia sanari.	146
Dentiu stupor à portulaca remouetur.	337
Dentium dolores pastinaca marina radio	
conquiescere.	324
Desipientia mulieribus familiaris.	285
Digitus anularis Sympathia.	144

E.

E Bora quo artificio colorentur.	126
Ebrii varia suscipiunt deliria.	251
Echini sagacitas in ventorum mutationi-	
bus.	33
Elephantis in feminam mirus amor.	70
Empiricorum remedia periculosa.	110
Epistola quomodo in ovo celetur.	293
Equum gravidam marem admittere.	92
Equa gruida, si mas occiditur abortit.	99
Equorum testes ad secundas depellendas	
prastantissimi.	297
Equus phaleris accinctus, acrior fit.	319

F.

F acies rugata quomodo emendantur.	15
Facie hominis diuersimode alterari.	34
Familia	

Familia in Creta mirè fascinatrices.	312
Faces ardentes ex Betula corticibus.	313
Factor extincta lucerna gravidis perniciosus.	72
Febricitantium siccis qualiter compefcatur.	160
Febrem à quodam pisce illico excitari.	176
Femina aliquot in mares mutata.	ibid.
Femina pruritu corripuntur in pudendis in prima mēstruorum eruptione.	196
Fæcula Brionia in affectu Vteri.	209
Feniculorū semina aliquādo exitiālia.	302
Filij à parentibus signa recipiunt.	82
Ficum esum sudorem parere fetidum.	195
Filices ab agris qualiter exterminētur.	257
Flores in Aegypto sine odore.	129
Flamma quomodo in aqua excitetur.	155
Flores antimonij è plumbo extracti.	284
Fluuij aliquot mirabilis natura.	336
Flauum lanitium Vbi generetur.	47
Fons mirabilis apud Garamantes.	279
Frigida post phar̃macum exhibita, felici successu.	20
Fraxinum serpentibus inimicum.	232
Furiosi in plenilunio magis insaniunt.	30
Fuci Vulnera quomodo curentur.	50
Fungi Vbi in lapides mutantur.	83
Fumus hydrargiri quid efficiat.	208

G.

G allina appenso milui capite furiunt.	93
Galenus Medicorum princeps.	171
Galega, & scordij vis contra pestem.	183
Gallinarum stercus ad fungorum virus.	250
Gallinarum adeps quomodo diu seruetur.	261
Gallina quomodo fecunda fiant.	265
Gallorum cantus incrimpestinus quid praesagiat.	282
Gentium, & populorum ingenia.	161
Germanorum mos circa costum.	62
Gigantes quando in orbe fuerint.	14
Gymnosophista apud Indos mirabiles.	236
Grauidationis mulierum assertio.	58
Grauida mulieres marem admittunt.	62
Grauida conceptum quomodo valeant occultare.	71
Grauida aliquando fatum pariunt sine sanguibus.	104
Grauida mulieres cur pallida.	123
Graci de Iudeorum monumentis nihil adduxerunt.	171
Grauida quando filios acuti ingenij generare valeant.	249

H.

H ortulus aqua matutinus salubris.	188
Hecla ignis aqua nutritur.	169

Henn-

<i>Hemicrania Gagale submonetur.</i>	118
<i>Hemicrania à carduo benedicto sanatur.</i>	
247	
<i>Herpetes ceroto tabacci consanari.</i>	118
<i>Hellebori nigri electio in Anticyris.</i>	103
<i>Hederam cum Sino habere discordiam.</i>	260
<i>Hæmorrhoidalis herba mira Virtus.</i>	323
<i>Hellebori nigri extractum.</i>	151.152
<i>Hybernia mira aeris salubritas.</i>	26
<i>Hidrops à Viridi lacerto consanata.</i>	29
<i>Hippocratis opinio de balbis defectiva.</i>	53
<i>Hydrargiri minera quomodo reperiatur.</i>	
108	
<i>Hyppiatri quo studio stellæ albas in equorum facie consingant.</i>	113
<i>Hydrophobia rara discussio.</i>	138
<i>Hydrargiri mira natura.</i>	146
<i>Hydrargirum remediū est ad Vermes.</i>	212
<i>Hydrargirum Seile ad coli dolorem.</i>	301
<i>Hydrargirum remedium in peste.</i>	308
<i>Hydrargirū defluviū capillorū facere.</i>	83
<i>Hominis Vita longior luxus, & breuitatis signa.</i>	151
<i>Homo reperitur mira Castitatis.</i>	153
<i>Hominum cur atque subtilioris, vel grossioris ingenij sint.</i>	169
<i>Homines Principis Vitam imitantur.</i>	10
<i>Homines inuenci mira gracilitatis.</i>	246

<i>Hominis compositionis mirabilia.</i>	272
<i>Homines quomodo fiant abstemy.</i>	309
<i>Hominum corpora olim vasta.</i>	317
<i>Homines quo studio videantur mortui.</i>	331
<i>Horologij solaris compositio.</i>	281

I.

I <i>Bis in Aegypto solum moratur.</i>	147
<i>Ignis presidia ad morbos selecta.</i>	169
<i>Ignis nullis qualiter apparetur.</i>	268
<i>Ignis qualiter manibus tractari &aleat.</i>	
334	
<i>Imaginationis mira &is.</i>	275
<i>Infantes à quibus nutricibus lactandi.</i>	18
<i>Infantis in Umbilicum animadversio.</i>	42
<i>Indi ante Hispanorum transitum Variolas haud passi sunt.</i>	65
<i>Infantia ex solano sylvatico quomodo emen- detur.</i>	73
<i>Indus quidam longissima &ita.</i>	107
<i>Infantes eiulare aucto lacte in mammillis.</i>	
132	
<i>Infantium ruptura &et curentur.</i>	143
<i>Infantes &et præservedentur ab epilepsia.</i>	198
<i>Infantes à nutricibus mores recipere.</i>	248
<i>Infantis Umbilicum conceptum facere.</i>	305
<i>Inebriati cuiusdam deliria.</i>	251
<i>Inter Lupum &et Agnum discordia</i>	24
<i>Infer.</i>	

Inter brassicam, & Cites Sympathia. 321
Iumenta clirellaria sibili & cantu à labo-
ribus subleuari. 174

L.

L *Aminas aris à Citriolo extrahi.* 43
Lactis balneum pro corpore decorando.
 61

Lac in nutricibus sale consumitur. 104
Lapidis ignem reddentis compositio. 110
Lapathium carnes duras, teneras facit. 189
Lacerta apud Indos miræ magnitudinis.
 230

Duc Virginalis & componatur. 233
Lapis chelidonium ad Epilepsiam. 246
Lactati à capra stulti, & salaces. 249
Laminiorum annus tredecim mensium. 31
Lac & sanguis aliquando plueri & si. 316
Lepus annis decem vivere dicitur. 89
Lethargicos à Saturnia vigilas fieri. 131
Leonardi Vairi de partu opinio. 218
Leones astate tertianam patiuntur. 228
Leporum non omnes hermaphroditi. 274
Leo timet Gallum. 134
Lintea apud Indos igne depurari. 27
Litera aurei coloris quomodo fiant. 79
Lignum è Sisco statum discutit. 86
Lysimachus, quo studio singultum curasset.
 221

<i>Lien's tumor quomodo sanetur.</i>	151
<i>Lienem ad corporis turpitudinem Galere.</i>	
173	
<i>Ligna cannula apud Aegyptios pro extri-</i>	
<i>patione lapidis a Vesica familiaris.</i>	295
<i>Lolium prava inducit symptomata.</i>	74
<i>Loli nocumenta aceto sanari.</i>	ibid.
<i>Locusta scorpionibus inimica.</i>	156
<i>Loti mirabilis cum Sole consensus.</i>	315
<i>Lucerna mirabiles ex lapide Abeston.</i>	23
<i>Lupi aspectu homines obmutescunt.</i>	48
<i>Lupi pauci reperuntur, omnes autem mul-</i>	
<i>ta.</i>	54
<i>Lupi chorda agninas corrodunt.</i>	84
<i>Lupi quomodo omnibus nocere nequeant.</i>	93
<i>Lumaca lapis partum accelerat.</i>	98
<i>Luna cum plena est crescit sanguis.</i>	100
<i>Ludi in conviviis festis quales.</i>	104
<i>Lupi Canes, & Feles ut curentur.</i>	111
<i>Lucretij opinio de Leonis timore.</i>	135
<i>Lupi in monte Olympo non habitant.</i>	147
<i>Luna positura in hominum nativitatibus</i>	
<i>quid operetur.</i>	169
<i>Lupi in senio serpentes in renibus gene-</i>	
<i>rant.</i>	214
<i>Luna confluxus ad inferiora mirabilis.</i>	217
<i>Lue gallica canis infestatus.</i>	224
<i>Lubricos quadoque generari Viruleros.</i>	305
<i>Luna</i>	

M aris saxa quomodo frangantur.	22
Maris rubri admiranda.	82
Marinum Vitulum a fulmine non ladi.	114
Maleficas artes in Septentr. exerceri.	159
Mas citius, quam semina animatur.	165
Marimarum tempestatum prasagia.	167
Macula nigra in morbis quid portendant.	174
Mandragora vitibus infundit. Sim sopori-feram.	263
Magnesia saturnina preparatio.	272
Mares in mammillis saepe lac habent.	304
Marina pastinaca radium addentium dolores scilicet.	324
Mammarum cum Scro Sympathia.	326
Medicina praestantia quanta sit.	1
Menstrualis sanguinis immanitas.	19
Medea an fuerit venefica.	30
Memoria quo praesidio augeatur.	122
Mercurij positura in hominum natiuitatibus quantum valeat.	169
Mergorum, & Anserum proprietas contra Hydrophobiam.	230
Mellis & Sus Scit & Scilicet.	264
Medicina multa ab animalibus capta.	276

<i>Mespili lignum ab abortu praeservat.</i>	308
<i>Menstrua plerisque feminis in senio.</i>	334
<i>Mirabiles in hominibus proprietates dari.</i>	75
<i>Mithridates inculpatè Venena bibebat.</i>	72
<i>Mithridatis antidotum ad Venena.</i>	126
<i>Mira fontis in Epyro proprietates.</i>	168
<i>Mille pedum preparatio ad calculos.</i>	194
<i>Mille folium ad Vulnera consolidanda.</i>	210
<i>Morborum praeviorum natura.</i>	54
<i>Morus planta prudentissima.</i>	72
<i>Morsus quidam à cane rabido latrans.</i>	177
<i>Mors in arthritide quando succedat.</i>	171
<i>Mures futurorum praescij.</i>	4
<i>Mustela cur rutam comedat.</i>	10
<i>Mulierum capilli quomodo in Vermes mutantur.</i>	13
<i>Menstruosa Damonis apparitio.</i>	25
<i>Mulieres praegnantibus ut noscantur.</i>	60
<i>Mustela sanguis ad epilepsiam.</i>	85
<i>Mundi creatio, & ornatus.</i>	1
<i>Mullus sterilitatem producit.</i>	150
<i>Mulierum pinguedo suavis.</i>	196
<i>Mulierum cinni quomodo croci fiant.</i>	203
<i>Mulieres raro inebriantur.</i>	220
<i>Mularum genus propagare nequit.</i>	227
<i>Mulieres in Ponto animalibus nocentes.</i>	239

M. Atq.

N.

Natura sagacitas in morbis.	109
Natura providētia in brutis.	147.156
Natiuitates hominum quando obseruanda.	211
Natura arcana pro Vita producenda.	338
Neronis crudelitas quoquo pacto a nutrice originem sumpsit.	18
Nero Tappiam magnificauit.	41.42
Nercides & Sirena sapē & sise sunt.	331
Nili propretas admiranda.	3
Niues rubentes in Armenia.	97
Nodi in Umbilico infantis quid notent.	184
Nux mirifica quomodo fiat & rigorosior.	124

O.

Olearum sterilitatis praesagium.	2
Olei, Vini, segetumque sterilitatis praesagium.	26
Olei balneum pro conuulsis laudatum.	39
Oleum amigdalorum dulcium ad Sario- larum Vestigia prohibenda.	80
Olea Minerua a Veneribus dicata.	100
Olei cinamomi rara compositio.	166
Olinarū oleum ad Vnguum pūcturas.	192
Oleum lathiris colicum affectū domat.	187
Oleum lixiuio mistum albescit.	314
Ophthalmia aliquando solo aspectu commu- nisatur.	185

Z. 3

<i>Oris Ulcera quomodo sanentur.</i>	145
<i>Oryalus visu auriginosus sanat.</i>	185
<i>Orestis cadauer octo cubitorum.</i>	318
<i>Ossa de corde Cerni contra Venena.</i>	117
<i>Oues capita movent pluuia imminere.</i>	283
<i>Oues alba & bi nigra fiant.</i>	336

P.

P riendi difficultas quandoque à curia Embolico prouenit.	42.
---	-----

Paracelsi falsa opinio de homunculi partu

95

<i>Panaritium qualiter illico sanatur.</i>	183
<i>Parthi, Scythae quo Veneno sagittas lin- rent.</i>	299
<i>Pallantis corporis statura.</i>	318
<i>Papauer agreste contra pleuritidem.</i>	254
<i>Papauer solis sphaeram insequitur.</i>	325
<i>Perseus allius coquinas replebant.</i>	11
<i>Pediculi corpora morientium relinquunt.</i>	68
<i>Pestem ex occulta antipathia oriri.</i>	131
<i>Penna Ibis Serpentes terret.</i>	210
<i>Perniones quomodo sanentur.</i>	307
<i>Phalangij Veneni opera.</i>	86
<i>Phrenetici cur fortissimi sint.</i>	116
<i>Phrenitidē ex nigro corallo quiescere.</i>	130
<i>Phrenetici aliquando mirabilia loqui.</i>	143
<i>Pharmacum dare quando periculosum.</i>	206
<i>Philomena à Vipera demoratur.</i>	267

Pisces

<i>Pisces marini salubres, & saporis.</i>	11
<i>Pyramidum origo à Rege Pherone.</i>	24
<i>Pisces fixi quomodo in Venenū trāsēūt.</i>	61
<i>Pyrrhus Rex tactu lienosos sanabat.</i>	75
<i>Pici Mirandulani ingenium.</i>	165
<i>Picem cum oleo habere colligantiam.</i>	227
<i>Pici opinio de scientiarum varietate.</i>	9
<i>Portulaca semen contra lumbricos.</i>	89
<i>Porci igne persico tacti, ut sanentur.</i>	113
<i>Polypodij mira vis contra caneros.</i>	219
<i>Portij latronis, & Iulij Vindicis astutia.</i>	224
<i>Porri caput quomodo augeri possit.</i>	231
<i>Potentia imaginativa in conceptu mirabilis.</i>	275
<i>Planta similes aspectu similes virtute.</i>	257
<i>Pluvia imminenti praesagia.</i>	282
<i>Plumbea glans in coli dolore praestans.</i>	301
<i>Prognostica tempestatis pluviosa.</i>	5
<i>Priorissa post senium reiuuenscens.</i>	107
<i>Praesidium mirabile ad calculos.</i>	186
<i>Praesidia admiranda in angina.</i>	302
<i>Psilli & Marfi serpentibus amici.</i>	317
<i>Plutarchus bestiarum beneficia admiratur.</i>	111
<i>Pulchritudo, & deformitas aspectus, quid portendat.</i>	158

Multitudo corporis quo termino consti-
tuatur. 224

Puella a teneris Veneno educata. 310

Pulsus deficientes an semper mali. 125

Q.

Quantū proficit aeris puritas in peste. 88
Quartanarii improviso timore sanan-
tur. 98

Qua Via Colucrum penna colorentur. 181

Quartana quomodo debellatur. 245

Quibus corpus florescit, his tē decrescit. 173

Quo artificio as aduratur. 137

Quorundam animalium Vita longitudo. 89

Quorundam animalium natura. 147

Quorundam hominum Virtutes, & orna-
menta. 178

Quo artificio mares ab Exoribus suscipere
valeamus. 216

Quomodo in arctiori somno excisari valea-
mus. 228

R.

Rana terrestris oleum ad strumas. 238

Renbarbarum cidoniatum gravidis
summum medicamentum. 343

Risus sardonius unde dictus. 298

Romulus cur à Lupa lactatus dicatur. 248

Roris marini Virtus miranda. 109

Rata mira Vis contra Venenum. 104

ala-

<i>Salamandra in igne vivere nequit.</i>	17
<i>Sabbatici fluminis mira proprietas.</i>	18
<i>Sanguis menstruus quandoque ex oculis Scilicet ynguis excluditur.</i>	67
<i>Salis prunella virtus, & compositio.</i>	132
<i>Satyrium carnosum Venere excitat, flac- sidum vero extinguit.</i>	149
<i>Sanguis menstrualis erucis, scarabeis Ve- nenum.</i>	199
<i>Sanguis caninus hydrophobis utilis.</i>	240
<i>Sanguinaria, & sorbi planta hydropha- biam suscitant.</i>	355
<i>Saliva hominis scorpiones necat.</i>	298
<i>Scarabei mira proprietas.</i>	163
<i>Scarabei cornuti vis in febre cienda.</i>	204
<i>Scissura labiorum, & manuum remedia.</i>	242
<i>Scythia quomodo diu absque cibo vivat.</i>	315
<i>Scorpiones exanimati tactu hellebori reui- sunt.</i>	78
<i>Scorpioidis herba vis in scorpiones.</i>	ibi d.
<i>Seuerus Imperator lecticam corio Vituli marini contegebat.</i>	114
<i>Serpentes quibus suffribus arceantur.</i>	11. 127
<i>Senectutis incommoda.</i>	177
<i>Septimus inter masculos miram retinet virtutem.</i>	167
<i>Senum barba quomodo denigrentur.</i>	228

<i>Serpentes apud Indos in mensis.</i>	231
<i>Serpentum, & hominum odium.</i>	276
<i>Serpentum ova, & el genitura in potu sumpta serpentes gignunt.</i>	300
<i>Serpentes Psillis, & Marsis amici.</i>	317
<i>Serpentes maratri affricatu visum acut.</i>	93
<i>Signa Geneti in interiora descensus.</i>	256
<i>Singultus quo pacto cohibeatur.</i>	121
<i>Socii Diomedis in Solueres conuersi.</i>	7
<i>Solis confluxus ad inferiora maximus.</i>	16
<i>Solaris potentia contra parasitos.</i>	31
<i>Somniorum prasagia a Deo concedi.</i>	218
<i>Somnus sub Luna radiis infestus.</i>	320
<i>Sodomis, & Gomorrhii fructus sani.</i>	316
<i>Solis defectus quomodo comprehendatur.</i>	317
<i>Spurij robustiores legitimis sunt.</i>	82
<i>Spectacula Veterum ubi celebrata magis.</i>	114
<i>Spuma in epilepticis non semper fit.</i>	118
<i>Spatium Vita secundum Aegyptios.</i>	235
<i>Stygis Arcadia mortifera natura.</i>	36
<i>Strumarum mirum remedium.</i>	87.88
<i>Struma per Urinam quadoque purgata.</i>	237
<i>Sterilitas in homine ut dirimatur.</i>	145
<i>Superiorum planetarum coniunctio pestem minatur.</i>	101
<i>Summum remedium tempore pestis.</i>	191
<i>Succinum partum mulieris accelerare.</i>	299

Surdi, & muti plures ab una coniuge suscepti. 278

Syrupus spina insectoria ad tenebrum. 45

Syrus inter sidera calidissimus. 253

T.

T*Abacci & sus apud Iudaeos.* 8

Talpa oleum ad strumas. 238

Tauri sanguis inter Genena numerari. 22

Taurus ferus quomodo mansuescat. 43

Tauri lapillus Vesica contra calculos. 81

Taurus Philosophus ut famem cohiberet. 123

Taxis virus, & effectus. 246

Terra lemnia contra Genena. 98

Testudines vulnere cicuta sanant. 111

Thapsia mira vis in sugillatis. 41. 42

Thapsia Vesicas, & ademat excitat. 200

Themistocles quo Geneno interiit. 23

Torpedinis mira vis in capitis dolores. 92

Tota manus, totius facies mensura. 272

Tranli, & balbi, & semilingues unde fi-

ant. 12

Tuberum esu frequenter homines cadunt. 117

V.

V*Aleriana vis contra epilepsiam.* 6

Varias figuras agris apparuisse. 27. 28

Variola, & morbilli affectus noui. 63

Verruca quomodo extirpentur. 21

Verbena vis in capitis dolores. 41

<i>Veteres quomodo capillos rufos facerēt.</i>	71
<i>Vespasianus tactu. & salina multos sanabat.</i>	76
<i>Verbena Virtus contra strumas.</i>	77
<i>Vermium in corporibus hominum varia figura reperiuntur.</i>	81
<i>Vermes rubei in cerebro adnati.</i>	119
<i>Verbasci flores Sole accedente decidūt.</i>	122
<i>Veterum sepulchra mirè constructa.</i>	141
<i>Veterum ruditas. & in scribendo varietas.</i>	179
<i>Vesica calculum & ab Aegyptiis extrahitur.</i>	241, 365
<i>Veterum ordo in comburendis corporibus.</i>	196
<i>Vena saluatella spleneticis auxiliatrix.</i>	236
<i>Veterum in nuptiis consuetudo.</i>	253
<i>Veteres equorum lachrimas admirabantur.</i>	271
<i>Venenum dissimili extingui. & è contra.</i>	288
<i>Veteres studiosi in captanda aqua frigida.</i>	293
<i>Vermes in cordis capsula exorti.</i>	303
<i>Ventorum mutationes ab Echino praediri.</i>	33

Venenum quorundam animalium quomodo corpora nostra ingreditur.	80
Venenis expellendis terram Lemniam efficacissimam.	98
Venenorum usus quantum in hominibus valeat.	80
Venera inter lethalia tauri sanguinem connumerari.	21
Veneri hausti qua sint signa	212
Veneri sumpti residentia quomodo inveniendae.	256
Veneris incendia excitantur & extinguunt testiculi Satyrii.	149
Vergiliarum ortus & occasus effectus.	35
Vermes enecat hydrargyrum.	212
Vermes puerorum necat corallina.	241
Vermes ex Umbilico erumpentes	305
Vesica calculus quo pacto consumi valeat.	81
Vesica calculus quo pacto absque incisione dissolvatur.	193
Veteribus celebratissima spectacula.	114
Veteres maxime observasse canicula exortum.	143
Veteribus apij esum fuisse infausum.	143
Veteres aliquot animalia diu dicunt nuptura eorum similitudine. 201. in nuptiis consuetudo.	253

<i>Veteres climactericos annos admodum timuisse.</i>	275
<i>Vinearum interitus præsagium.</i>	72
<i>Vini sterilitatis præsagia.</i>	26
<i>Vina alba qua industria in rubra mutentur</i>	128
<i>Vina aliquot natura mirabilis.</i>	333
<i>Vinum potentissimum singulare est præsidium infantia & furori a solano Lybarrico contrahitis.</i>	73
<i>Vinum in Asthmatis cura selectissimum.</i>	115
<i>Vinum cum hedera miram habet discordiam.</i>	260
<i>Vinū quoddā a serpentibus Genenatū pleurosq. a difficillimis morbis consanasse.</i>	270
<i>Vinum a ceteribus fuisse mulieribus interdictum.</i>	283
<i>Vinum cum ambaro exhibitum inducit ebrietatem.</i>	286
<i>Viperam in coitu masculū occidere, ipsamque a suis catulis in partu necari falsissimum.</i>	51
<i>Viperæ morsus in bestiis sanare hellebori nigri radicem.</i>	112
<i>Vires infirmorum collapsas odoribus resarciri posse.</i>	38
<i>Virginitatem in mulieribus qua &ia experiri</i>	6

<i>virri Galeamus.</i>	232
<i>Virginum mammillarum tumor à cicuta impeditur.</i>	328
<i>Virginale lac quomodo effingi possit.</i>	233
<i>Virorum clarorum aliquot exitus infelix.</i>	285
<i>Virtutes diuici se quorundam hominum</i>	128
<i>Viscus quando colligendus.</i>	86
<i>Viscus quercinus sola suspensione epileptici subuenit.</i>	321
<i>Visum restituens aqua mirabilis.</i>	108
<i>Vita productioni aeris salubritas maximopere conducit.</i>	26
<i>Vitam posse produci carniū esu longē vita animalium.</i>	94
<i>Vita longissimo homines apud Indos.</i>	107
<i>Vitam longeuam triplici auxilio homines acquirere posse.</i>	120
<i>Vita hominis quibus signis longam & breuem metamur.</i>	191
<i>Vita humana mēsurā secūdu Aegyptios.</i>	235
<i>Vitam producit acetum scylliticum.</i>	314
<i>Vita durtūritatē inducit mellis & sus.</i>	264
<i>Virellos onorum durtiores castrati deglutire non possunt.</i>	234
<i>Vitium & brassica mirus dissensus.</i>	322
<i>Vitri ex stibio vires ac facultates.</i>	56
<i>Vitri puluis calculos comminuit.</i>	328
<i>Vitrum quo artificio diuidendum.</i>	249

<i>Vitulus marinus à cæli fulmine non mole-</i> <i>statur.</i>	114
<i>Vlmi & sus recentē elephantia sin curat.</i>	306
<i>Umbilicus infans conceptum iuvat.</i>	305
<i>Unguis punctura qua ratione sanctur.</i>	192
<i>Unicornis veri propriet. eiusq. cognitio.</i>	202
<i>Volatilium fecunditatis & interitus præ-</i> <i>sagia.</i>	260
<i>Vrsi in mala saletudine mandragoram</i> <i>quarunt.</i>	111
<i>Vrsi nulli sunt in Aphrica.</i>	147
<i>Vrtica semen gallinas facundat.</i>	265
<i>Vrtica folia in lotio infirmi custodita, vitæ</i> <i>& interitum præsigire.</i>	267
<i>Vtero gerentes semina libenter marem ad-</i> <i>mittunt.</i>	62
<i>Vtero gerentes semina quomodo valeant</i> <i>conceptum occultare.</i>	71
<i>Vtero gerentibus facorem extincta lucer-</i> <i>na insectum esse & inimicum.</i>	72
<i>Vtero gerentes esu coroneorum industrios</i> <i>& acuti ingenis parere filios</i>	259
<i>Vterum Brionia sacula mundificant.</i>	209
<i>Vvula casus caribæ singulare remediū</i>	08
<i>Vulnera à fucus illata quomodo curantur</i>	49
<i>Vulpes in Creia nulla.</i>	149

FINIS.
DE ESCV-